

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Center znanosti

2022

POS LANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Center znanosti

Številka: 320-15/2021/37
Ljubljana, 25. oktobra 2022

Povzetek

Računsko sodišče je izvedlo revizijo učinkovitosti **Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport** (v nadaljevanju: ministrstvo) pri realizaciji projekta Center znanosti v obdobju od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2021 in pri tem preverilo, ali je bilo ministrstvo pri zagotavljanju strateške in investicijske dokumentacije, zemljišč, projektne in druge dokumentacije, finančnih sredstev, časovnem upravljanju ter reševanju problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti, učinkovito.

Računsko sodišče je podalo mnenje, da poslovanje ministrstva pri realizaciji projekta Center znanosti **ni bilo učinkovito.**

Z namenom promocije in popularizacije znanosti ter s ciljema spodbuditi zanimanje za znanost ter povečati vlogo znanja v družbenem in gospodarskem okolju želi ministrstvo vzpostaviti primerno znanstvenoraziskovalno in izobraževalno infrastrukturo, Center znanosti. Center znanosti je še eden izmed neuresničenih državnih projektov, načrtovanje katerega sega več kot desetletje in pol v preteklost.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni zagotovilo celotne investicijske dokumentacije. Kljub temu da je ministrstvo potrdilo Dokument identifikacije investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta in Predinvesticijsko zasnovo investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta, ni zagotovilo investicijskega programa. Projekt Center znanosti se je posledično še vedno nahajal v fazi načrtovanja.

Kljub temu da je ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, pridobilo lastništvo za Republiko Slovenijo nad vsemi zemljišči, potrebnimi za gradnjo Centra znanosti, in pridobilo pravico upravljanja vseh zemljišč, še ni rešilo vseh sporov v postopku ureditve medsebojnih razmerij z lastniki zemljišč, ki mejijo na območje, predvideno za gradnjo Centra znanosti. Do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, ministrstvo še ni pridobilo gradbenega dovoljenja, ki bi mu omogočalo pričetek gradnje Centra znanosti na lokaciji v Trnovskem predmestju v Ljubljani.

Ministrstvo je za izvedbo projekta Center znanosti ustanovilo medresorsko projektno skupino, na podlagi povabila k sodelovanju izbralo različne deležnike v programsko skupino ter imenovalo odgovornega vodjo za izvedbo projekta in vodjo projekta, vendar ustanovljena projektna skupina in imenovane odgovorne osebe niso realizirale ključne naloge, za katero so bile ustanovljene oziroma

imenovane, in sicer niso pripravile vseh ključnih dokumentov v povezavi s pridobitvijo finančnih sredstev evropske kohezijske politike za izvedbo projekta Center znanosti.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, ministrstvo za projekt Center znanosti, katerega ocenjena vrednost investicije je po tekočih cenah iz avgusta 2020 znašala 31.185.278 EUR z DDV, ni črpalo finančnih sredstev iz izvedbenega načrta Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020, v katerem je bilo junija 2017 za projekt Center znanosti predvidenih 5.520.000 EUR, novembra 2021 pa že 21.902.694 EUR. Ministrstvo tudi ni izvajalo aktivnosti, da bi bil projekt Center znanosti sprejet v novi finančni perspektivi za obdobje od leta 2021 do leta 2027, posledično ministrstvo nima zagotovljenih finančnih sredstev za realizacijo navedenega projekta.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni izvedlo vseh načrtovanih aktivnosti v načrtovanem roku, posledično se projekt Center znanosti ni realiziral v zastavljenem terminskem roku, ki je bil predviden do sredine leta 2022, oziroma se ne bo mogel izvesti v roku, ki je bil podaljšan na konec leta 2023.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, še ni imelo končno oblikovanih in sprejetih programskih vsebin za Center znanosti. Razpolagalo je s projektno dokumentacijo za projekt prostorske zasnove Centra znanosti, vendar ne še s projektno dokumentacijo za izvedbo gradnje in projektno dokumentacijo izvedenih del. Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, tudi ni ustanovilo javnega zavoda Center znanosti, čeprav naj bi bil ta ustanovljen najkasneje v prvem kvartalu leta 2021.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, ministrstvo tudi ni obveščalo Vlade Republike Slovenije glede aktivnosti na projektu Center znanosti, čeprav je vlada junija 2020 projekt Center znanosti uvrstila na seznam pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji covida-19, s strani Državnega zbora Republike Slovenije pa je bila v marcu 2022 sprejeta Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji 2030, v kateri sta v okviru cilja učinkovitega upravljanja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema kot ukrep navedena tudi zgraditev in zagon Centra znanosti kot osrednje institucije na področju popularizacije znanosti.

Ker ministrstvo projekta Center znanosti še ni realiziralo, Slovenija nima zagotovljene primerne infrastrukture za razvoj znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. V Sloveniji zelo omejeno in razpršeno delujejo manjši centri znanosti, ki ostajajo na sedanji ravni, brez možnosti dodatnih aktivnosti, širitve dejavnosti, uvajanja novih programov, razvoja in podobno. Posledično učinkov, ki naj bi jih omogočala infrastruktura oziroma izvajanje aktivnosti znotraj takšne infrastrukture, kot je Center znanosti, ni mogoče doseči.

Računsko sodišče je zahtevalo **predložitev odzivnega poročila**, v katerem mora ministrstvo izkazati izvedbo popravljalnega ukrepa za odpravo ugotovljenih nesmotrnosti, ki se nanašajo na proučitev potrebnosti uvrstitve projekta Center znanosti v novo finančno perspektivo za obdobje od leta 2021 do leta 2027, kar bi projekt Center znanosti lahko premaknilo iz faze načrtovanja v fazo izvajanja.

Kazalo

1. Uvod	8
1.1 Predstavitev revizije	8
1.2 Predstavitev Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport	9
1.3 Predstavitev predmeta revizije	10
1.4 Predstavitev revizijskega pristopa	13
2. Ugotovitve	14
2.1 Zagotavljanje strateške in investicijske dokumentacije za projekt Center znanosti	14
2.1.1 Vključitev projekta Center znanosti v strateške dokumente	14
2.1.2 Zagotavljanje investicijske dokumentacije	17
2.1.2.1 Investicijska dokumentacija DIIP	17
2.1.2.2 Predstavitev variant izvedbe investicije	18
2.1.2.3 Utemeljitev izbora variante	20
2.1.2.4 Investicijska dokumentacija predinvesticijske zasnove	21
2.1.2.5 Investicijska dokumentacija IP	26
2.2 Zagotavljanje zemljišč in projektne ter druge dokumentacije za projekt Center znanosti	29
2.2.1 Lastništvo zemljišč in ureditev drugih pravnih razmerij na stavbnih zemljiščih	30
2.2.2 Drugi pogoji, povezani z realizacijo projekta Center znanosti	38
2.2.2.1 Aktivnosti, povezane s pripravo projektne in druge dokumentacije za pričetek gradnje	38
2.2.2.2 Projektna in programska skupina ter imenovanje odgovornih oseb	47
2.3 Zagotavljanje finančnih sredstev	55
2.3.1 Finančna ocena investicije	55
2.3.2 Uvrstitev projekta v NRP in finančni viri za financiranje projekta	56
2.4 Časovno upravljanje projekta	62
2.4.1 Terminsko načrtovanje projekta	62
2.4.2 Realizacija terminskega načrta projekta	63
2.5 Reševanje problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti	66
2.5.1 Zagotavljanje programskih vsebin Centra znanosti	67
2.5.2 Podpora, potreba in interes za vzpostavitev Centra znanosti	72
2.5.3 Zagotavljanje prostorskih pogojev in delovanje Centra znanosti v prihodnosti	77

2.5.3.1	Prostorska zasnova Centra znanosti	77
2.5.3.2	Predvideno delovanje Centra znanosti	79
3.	Mnenje	85
4.	Zahteva za predložitev odzivnega poročila	89
5.	Priporočila	90

1. Uvod

Revizijo učinkovitosti poslovanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport pri realizaciji projekta Center znanosti v obdobju od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2021 smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču¹ (v nadaljevanju: ZRacS-1) in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije² ter v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij³.

Sklep o izvedbi revizije⁴ je bil izdan 3. 9. 2021.

Naša pristojnost je na podlagi izvedene revizije podati opisno mnenje o učinkovitosti poslovanja ministrstva pri realizaciji projekta Center znanosti v obdobju, na katero se nanaša revizija. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja.

1.1 Predstavitev revizije

Predmet revizije je bila realizacija projekta Center znanosti v obdobju od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2021.

Cilj revizije je bil izreči mnenje o učinkovitosti poslovanja ministrstva pri realizaciji projekta Center znanosti v obdobju, na katero se nanaša revizija.

Da bi lahko izrekli mnenje, smo zastavili glavno revizijsko vprašanje, **ali je bilo ministrstvo učinkovito pri realizaciji projekta Center znanosti**. Odgovor na glavno revizijsko vprašanje smo pridobili z odgovori na naslednja revizijska podvprašanja:

- ali je bilo ministrstvo učinkovito pri zagotavljanju strateške in investicijske dokumentacije za projekt Center znanosti;
- ali je bilo ministrstvo učinkovito pri zagotavljanju zemljišč in projektne ter druge dokumentacije za projekt Center znanosti;
- ali je bilo ministrstvo učinkovito pri zagotavljanju finančnih sredstev za projekt Center znanosti;
- ali je bilo ministrstvo učinkovito pri časovnem upravljanju projekta Center znanosti;
- ali je bilo ministrstvo učinkovito pri reševanju problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti v okviru projekta Center znanosti.

V reviziji smo mnenje o učinkovitosti ministrstva pri realizaciji projekta Center znanosti oblikovali na podlagi vnaprej določenih sodil, ki so predstavljena v nadaljevanju tega poročila. Poslovanje ministrstva smo ocenili kot učinkovito, če so bili odgovori na vsako od revizijskih podvprašanj pozitivni. Če so bili odgovori na vsako od revizijskih podvprašanj negativni, smo poslovanje

¹ Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12.

² Uradni list RS, št. 91/01.

³ Uradni list RS, št. 43/13.

⁴ Št. 320-15/2021/5.

ministrstva ocenili kot neučinkovito. Če ni prevladala niti ocena o učinkovitem poslovanju ministrstva niti ocena o neučinkovitem poslovanju ministrstva ali pa so bila podvprašanja večinoma ocenjena z oceno delno učinkovito, pa smo poslovanje ministrstva ocenili kot delno učinkovito.

1.2 Predstavitev Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport

Na podlagi 39. člena Zakona o državni upravi⁵ ministrstvo opravlja naloge na področju predšolske vzgoje, osnovnega, srednjega, višjega in visokega šolstva, izobraževanja odraslih, znanosti, raziskovanja, športa in mladine. V okvir opravljanja nalog ministrstva na področju znanosti sodi tudi izvedba investicije v izgradnjo Centra znanosti. Ker ima ministrstvo v projektu Centra znanosti vlogo investitorja ter upravičenca do pridobitve nepovratnih sredstev iz naslova evropske kohezijske politike, je pristojno za:

- pripravo investicijske in druge dokumentacije za projekt Center znanosti;
- zagotavljanje pogojev za projekt Center znanosti;
- zagotavljanje finančnih sredstev za projekt Center znanosti;
- časovno upravljanje projekta Center znanosti;
- reševanje problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti.

Na ministrstvu naloge, povezane z realizacijo projekta Center znanosti, opravljajo naslednje organizacijske enote ministrstva⁶:

1. *Direktorat za znanost*, ki opravlja naloge na področju znanosti in raziskovanja. Direktorat razvija in uveljavlja vladno politiko na področju znanstvenih raziskav ter opravlja izvršilne naloge v zvezi z izvajanjem krovne strategije. Direktorat je v obdobju, na katero se nanaša revizija, opravljal naloge na podlagi Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020⁷ (v nadaljevanju: ReRIS11-20)⁸. Naloge direktorata so vzpostaviti sodoben raziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, z učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom dodane vrednosti na zaposlenega ter zagotavljanjem več in kakovostnejših delovnih mest. Znotraj direktorata delujeta Sektor za znanost in Sektor za strukturne sklade na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti.
2. *Služba za izvajanje kohezijske politike*, ki koordinira programiranje in izvajanje kohezijske politike ministrstva. V sodelovanju z organizacijskimi enotami ministrstva zastopa usmeritve in stališča ministrstva v strokovnih in programskih telesih v Evropski uniji, na nacionalni ravni ter

⁵ Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21 in 189/21.

⁶ [URL: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-izobrazevanje-znanost-in-sport/o-ministrstvu/>], 20. 10. 2022.

⁷ Uradni list RS, št. 43/11.

⁸ V letu 2022 je bila sprejeta nova strategija (povezava s točko 2.1.1).

do organa upravljanja⁹. Med drugim sodeluje pri pripravi zakonodaje oziroma podzakonskih predpisov in drugih izvršilnih predpisov na področju kohezijske politike ministrstva ter nudi tehnično podporo organizacijskim enotam ministrstva na tem področju.

3. *Direktorat za investicije* opravlja naloge, ki se nanašajo na pripravo in vodenje investicij javnih zavodov na področju šolstva in znanosti, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija ali lokalne skupnosti. Izvaja tudi naloge s področja pravno-premoženjskih zadev, opremljanja javnih zavodov ter druge strokovne in izvedbene naloge. Znotraj direktorata delujeta Sektor za investicije v visokošolsko, znanstveno infrastrukturo ter Sektor za investicije v predšolsko in šolsko infrastrukturo.

Odgovorne osebe ministrstva v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije prikazuje Tabela 1.

Tabela 1 Odgovorne osebe ministrstva v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije

Odgovorna oseba	Obdobje odgovornosti
dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport	od 20. 3. 2013 do 18. 9. 2014
dr. Stanislava Setnikar Cankar, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 18. 9. 2014 do 13. 3. 2015
dr. Miroslav Cerar, predsednik vlade v funkciji ministra za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 3. 2015 do 27. 3. 2015 in od 9. 4. 2015 do 13. 5. 2015
mag. Klavdija Perger, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 27. 3. 2015 do 9. 4. 2015
dr. Maja Zalaznik, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 5. 2015 do 13. 9. 2018
dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 9. 2018 do 13. 3. 2020
dr. Simona Kustec, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 3. 2020 do 1. 6. 2022
dr. Igor Papič, minister za izobraževanje, znanost in šport	od 1. 6. 2022 dalje

1.3 Predstavitev predmeta revizije

V obdobju od leta 2009 do leta 2012 je takratno Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter kasneje Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport izvajalo aktivnosti za izvedbo projekta Izgradnja Centra znanosti – Hiše eksperimentov (v nadaljevanju: projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov). V letu 2006 sprejeta strateška dokumenta, v katerih se je prvič pojavil navedeni projekt, sta bila Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje od leta 2007 do 2023¹⁰ in Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje od leta 2007 do 2013¹¹ (v nadaljevanju: OP ROPI). Spodbujanje razvoja okolja, ki naj bi prispevalo k uveljavitvi

⁹ Organ upravljanja je Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (v nadaljevanju: SVRK).

¹⁰ Sprejela Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) 12. 10. 2006, [URL: http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_publicacije/061127_resolucija.pdf], 20. 10. 2022.

¹¹ [URL: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/predpisi/operativni-programi/2007-2013/operativni-program-krepitve-regionalnih-razvojnih-potencialov>], 20. 10. 2022.

sodobnega razumevanja vloge znanja in znanosti ter inovativnosti v družbenem in gospodarskem okolju, opredeljujeta tudi Resolucija o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu za obdobje od leta 2006 do 2010¹² in Strategija razvoja Republike Slovenije iz leta 2005¹³.

Večje aktivnosti na projektu Center znanosti – Hiša eksperimentov so se izvajale v letu 2011. Prvi investicijski dokument, Dokument identifikacije investicijskega projekta Izgradnja nove stavbe za potrebe Centra znanosti – Hiše eksperimentov (v nadaljevanju: DIIP2011), ki je povezan s projektom Center znanosti – Hiša eksperimentov, izhaja iz maja 2011. Gre za edini investicijski dokument, ki je bil potrjen s sklepom ministra¹⁴. Junija 2011 je takratno ministrstvo z Mestno občino Ljubljana podpisalo Sporazum o sodelovanju pri izgradnji Centra znanosti – Hiše eksperimentov¹⁵. V navedenem sporazumu se je Mestna občina Ljubljana zavezala, da bodo zemljišča v lasti Mestne občine Ljubljana predstavljala stvarni vložek Mestne občine Ljubljana v okviru navedenega projekta. Decembra 2011 je ministrstvo s Službo Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko za izvedbo projekta Center znanosti – Hiša eksperimentov podpisalo Pogodbo o koriščenju finančnih sredstev za pripravo projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta z nizko rabo energije¹⁶ (v nadaljevanju: pogodba o koriščenju finančnih sredstev) v vrednosti 129.412 EUR¹⁷. Pogodba o koriščenju finančnih sredstev se nanaša na slovensko-švicarski program sodelovanja za zmanjševanje gospodarskih in socialnih razlik v razširjeni Evropski uniji. V okviru navedene pogodbe o koriščenju finančnih sredstev naj bi se sredstva koristila za potrebe priprave dokumentacije. DIIP2011 je v februarju 2012 sledila novelacija DIIP2011. V marcu 2012 pa je bil izdelan drugi investicijski dokument, Predinvesticijska zasnova za projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov, ki ni bil nikoli potrjen. Poleg navedenega drugega investicijskega dokumenta je bil v marcu 2012 izdelan tudi tretji investicijski dokument, Investicijski program za projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov, ki tudi nikoli ni bil potrjen.

Kljub celotno izdelani investicijski dokumentaciji za projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov in porabljenim 42.096 EUR proračunskih sredstev je takratno Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: MGRT) v vlogi organa upravljanja že v istem mesecu, marca 2012, podalo negativno mnenje k projektu Center znanosti – Hiša eksperimentov¹⁸. Iz dopisa navedenega ministrstva izhaja, da projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov ni bil pripravljen do te mere, da bi bilo omogočeno sofinanciranje s sredstvi po OP ROPI. Projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov tudi ni bil uvrščen v Načrt razvojnih programov¹⁹ (v nadaljevanju: NRP). Aktivnosti

¹² Uradni list RS, št. 3/06.

¹³ Sprejela vlada 23. 6. 2005,
[URL: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/projekti/02_StrategijarazvojaSlovenije.pdf], 20. 10. 2022.

¹⁴ Številka in datum na dokumentu nista navedena.

¹⁵ Št. 0141-43/2009/16 z dne 14. 6. 2011.

¹⁶ Št. 0141-43/2009/26 z dne 16. 12. 2011.

¹⁷ Protivrednost 165.000 CHF.

¹⁸ Dopis MGRT, št. 303-4/2012/34 z dne 14. 3. 2012.

¹⁹ NRP je tretji del državnega proračuna, v katerem so odhodki proračuna prikazani kot projekti in ukrepi. Načrti njihovega financiranja zajemajo celovit prikaz proračunskih in drugih virov financiranja aktivnosti v prihodnjih 4 letih oziroma do konca financiranja aktivnosti.

za realizacijo projekta Center znanosti – Hiša eksperimentov so bile v letu 2013, ko bi moral biti navedeni projekt na podlagi terminskega načrta že izveden, zaključene v fazi načrtovanja.

Znanost je gonilo napredka tako za posameznika kot za družbo. Krepitev pomena in vloge znanosti kot ključne podstat družbe je zato eden izmed najpomembnejših razvojnih izzivov Slovenije. Z namenom promocije in popularizacije znanosti v Republiki Sloveniji ter s ciljema spodbuditi zanimanje za znanost ter povečati vlogo znanja v družbenem in gospodarskem okolju želi ministrstvo vzpostaviti primerno znanstvenoraziskovalno in izobraževalno infrastrukturo – Center znanosti. Tako je ministrstvo zapisalo v uvodu Analize področja za izvedbo NPO – izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta²⁰ (v nadaljevanju: analiza področja). V letu 2015 je ministrstvo z namenom promocije in popularizacije znanosti v Republiki Sloveniji projekt Center znanosti – Hiša eksperimentov, ki ga je z drugačno vsebino poskušalo izvesti že v obdobju od leta 2009 do leta 2012, ponovno oživilo.

Nov projekt, poimenovan Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta (v nadaljevanju: Center znanosti), ima podlago v Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020²¹ (v nadaljevanju: OP 2014-2020) in predstavlja predmet revizije ter naj bi spodbudil zanimanje za znanost ter povečal vlogo znanja v družbenem in gospodarskem okolju. Center znanosti naj bi bil zasnovan kot tehnološko napredna in inovativna stavba, ki bo omogočala umestitev najaktualnejših tehnologij in sistemov skozi celotno življenjsko obdobje, kot živ organizem idej in rešitev. Zaradi široke usmerjenosti projekta in vključevanja različnih področij – znanosti, tehnologije, izobraževanja, gospodarstva, kulture in drugih – naj bi bili učinki projekta večplastni. Iz Predinvesticijske zasnove investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta²² (v nadaljevanju: PIZ2020) izhaja, da bi bila z izgradnjo Centra znanosti pridobljena nova investicija, ki bi:

- predstavljala stičišče za izvedbo različnih programov s področja promocije znanosti v povezavi z gospodarstvom, izobraževanjem in kulturo;
- nudila možnost vzpostavitve programov tipa "izvedi sam" – interaktivni eksperimenti;
- omogočila prikaz različnih znanstvenih, gospodarskih in drugih dognanj in dosežkov;
- kot objekt predstavljala tehnično-tehnološko demonstracijo, kar bi omogočalo preizkuse in prikaze novih tehnoloških rešitev oziroma inovacij.

Kot izhaja iz PIZ2020, naj bi vzpostavitev Centra znanosti imela kratkoročne in tudi dolgoročne pozitivne vplive na mnoga razvojna področja družbe, in sicer na: znanost, izobraževanje, gospodarstvo, okolje, kulturo in ostala področja. Izvedba investicijskega projekta naj bi tako pozitivno vplivala na razvoj in popularizacijo znanosti in ostalih področij s:

- pozitivno učno in raziskovalno izkušnjo obiskovalca (na podlagi logičnega, smiselnega in udobnega obiska, intuitivno berljivih eksponatov in eksperimentov ter jasne povezljivosti z lastnim vsakdanjikom in razvojem v prihodnosti človeštva);

²⁰ Št. 4111-1/2016/230 z dne 25. 1. 2018.

²¹ [URL: <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp/kljucni-dokumenti>], 20. 10. 2022.

²² Številka in točen datum nista navedena (avgust 2020).

- predstavitev znanstvenih dognanj in vrhunskih inovativnih produktov gospodarstva;
- vzpostavitev partnerske mreže institucij in organizacij za promocijo, popularizacijo in raziskovanje znanstvenih disciplin;
- navduševanjem mlajše generacije za naravoslovje in tehnične vede;
- razvijanjem spoznavanja o potrebi sodelovanja in povezanosti znanosti z ostalimi področji človekovega ustvarjanja;
- vsesplošnim dvigom seznanjenosti z odkritji in dosežki znanosti, gospodarstva, kulture.

Center znanosti naj bi bil zasnovan kot demonstracijski objekt, ki naj bi:

- omogočal preizkus novih tehnoloških rešitev in demonstracijo uporabe;
- omogočal vrednotenje in prikaz dejanskih učinkov novih rešitev;
- omogočal promocijo novih tehnologij;
- predstavljal testni poligon za učenje in nadaljnji razvoj tehnologij, inovacij.

Učinki projekta Centra znanosti naj bi se kazali skozi:

- boljše sodelovanje in povezovanje znanosti in gospodarstva;
- povečanje vlaganj v raziskovanje in inovativnost podjetij;
- usklajevanje trikotnika: izobraževanje, znanost, gospodarstvo;
- krepitev promocije Slovenije v mednarodnem okolju.

1.4 Predstavitev revizijskega pristopa

Pri izvedbi revizije smo uporabili naslednje metode dela in načine pridobivanja revizijskih dokazov:

- proučevanje pravnih in drugih podlag;
- zbiranje in pregled podatkov in informacij, povezanih s področjem revidiranja, pridobljenih od revidiranja;
- zbiranje, pregled in ocena podatkov in informacij, povezanih s področjem revidiranja, pridobljenih iz javno dostopnih virov;
- intervjuji z zaposlenimi in odgovornimi osebami pri revidiranju;
- analiziranje vseh pridobljenih podatkov in informacij, povezanih s področjem revidiranja;
- ogled lokacij na terenu.

2. Ugotovitve

2.1 Zagotavljanje strateške in investicijske dokumentacije za projekt Center znanosti

Strateški dokumenti Republike Slovenije predstavljajo krovne dokumente države, ki opredeljujejo vizijo in cilje razvoja države. V strateških dokumentih so opredeljena prioriteta področja razvoja države. V okviru opredeljenih prioritet so identificirane vsebine, za katere se bodo namenila razpoložljiva sredstva.

Vrste investicijske dokumentacije, ki je povezana s posamezno fazo življenjskega cikla projekta, opredeljuje Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ²³ (v nadaljevanju: uredba). Pri načrtovanju oziroma pred odločitvijo o investiciji je treba izdelati dokument identifikacije investicijskega projekta (v nadaljevanju: DIIP), predinvesticijsko zasnovo (v nadaljevanju: PIZ) in investicijski program (v nadaljevanju: IP) ali njegovo novelacijo. Do začetka postopka javnega razpisa za izvedbo projekta pa je treba izdelati še študijo izvedbe nameravane investicije, če ni sestavni del IP. V fazi izvedbe projekta je treba izdelati poročilo o izvajanju investicijskega projekta ter, kadar se izkaže za potrebno, tudi novelacijo IP. V fazi obratovanja pa je treba izdelati poročilo o spremljanju učinkov investicijskega projekta.²⁴ Investicijsko dokumentacijo (DIIP, PIZ in IP) je treba izdelati za projekte v vrednosti nad 2.500.000 EUR.²⁵

Da bi odgovorili na vprašanje, ali je bilo ministrstvo učinkovito pri zagotavljanju strateške in investicijske dokumentacije za projekt Center znanosti, smo preverili, ali je ministrstvo projekt Center znanosti vključilo v katerega izmed strateških dokumentov, s katerimi je utemeljilo potrebo, razloge in smiselnost investicije. Poleg tega smo v okviru zagotavljanja dokumentacije preverili, ali je ministrstvo pri načrtovanju zagotovilo investicijsko dokumentacijo, ki vključuje predstavitev in oceno različnih variant izvedbe investicije ter omogoča izbiro optimalne variante.

2.1.1 Vključitev projekta Center znanosti v strateške dokumente

V dokumentaciji ministrstva so kot ključne strateške podlage, ki utemeljujejo potrebo, razloge in smiselnost investicije za projekt Center znanosti, opredeljeni OP 2014-2020, Strategija pametne specializacije²⁶ (v nadaljevanju: S4) in ReRIS11-20, kjer so predstavljeni cilji, ki so skladni s cilji, ki jih zasleduje projekt Center znanosti.

Znotraj OP 2014-2020 se Center znanosti uvršča v prednostno os 1 – Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost

²³ Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16.

²⁴ Prvi odstavek 10. člena uredbe.

²⁵ Prvi odstavek 4. člena uredbe.

²⁶ [URL: <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp/kljucni-dokumenti>], 20. 10. 2022.

in ozelenitev gospodarstva, ki zajema področje raziskovalne dejavnosti. V okviru prednostne osi 1 in na podlagi S4 so investicije usmerjene v izboljšanje infrastrukture za raziskave in inovacije ter zmogljivosti za razvoj odličnosti na tem področju. Iz OP 2014-2020 izhaja, da bo v obdobju 2014–2020 treba pozornost nameniti bolj učinkoviti izrabi obstoječe raziskovalne infrastrukture in, kjer bo to relevantno, izgradnji nove ter razvoju znanja za večjo podporo inovacijsko-razvojnim procesom v gospodarstvu in javnem sektorju za razvoj tehnologij, procesov, izdelkov ter storitev s tržnim potencialom. S sredstvi strukturnih in investicijskih skladov se bo spodbujala krepitev povezav in novih sinergij v inovacijskem sistemu ter krepitev sodelovanja med gospodarstvom in institucijami znanja na področjih, ki jih definira S4. S tem se bodo povezovale odlične kompetence in zmogljivosti v kritično maso za globalni preboj. Spodbujale se bodo inovacije in kompetence v podjetjih, testirala se bodo inovativna javna naročila, poudarek bo tudi na razvoju in testiranju inovacij v praksi. Tako se bo povečal delež inovacijsko aktivnih podjetij.

V okviru prednostne naložbe 1.2 OP 2014-2020 (Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj in visokošolskim izobraževalnim sektorjem, zlasti s spodbujanjem naložb na področju razvoja izdelkov in storitev, prenosa tehnologij, socialnih in ekoloških inovacij, aplikacij javnih storitev, spodbujanjem povpraševanja, mreženja, grozdov in odprtih inovacij prek pametne specializacije ter podpiranjem tehnoloških in uporabnih raziskav, pilotnih linij, ukrepov za zgodnje ovrednotenje izdelkov, naprednih proizvodnih zmogljivosti in prve proizvodnje zlasti na področju ključnih spodbujevalnih tehnologij ter razširjanje tehnologij za splošno rabo) naj bi bilo vzpostavljeno podporno okolje za krepitev povezav in novih sinergij v inovacijskem sistemu ter za krepitev povezovanja med gospodarstvom in institucijami znanja, za komercializacijo razvitih rešitev in spodbujanje povpraševanja ter za krepitev razvojnih kompetenc.

OP 2014-2020 v okviru te prednostne naložbe predvideva, da se bodo poleg ostalih ukrepov izvajali tudi ukrepi, kjer bodo podprti demonstracijski projekti za predstavitev, testiranje novih rešitev za neposredno uporabo v praksi in demonstracijo uporabe (na primer živi laboratoriji (Living Labs), internet stvari, računalništvo v oblaku, masovni podatki) ter za krepitev kreativnosti (na primer kreativna središča (Creative Hubs) in podobno). Podpora bo namenjena predvsem projektom, ki bodo omogočali pridobitev referenc za nosilce rešitev, ter komercializaciji predstavljenih rešitev vključno z vzpostavitvijo potrebnih kapacitet za demonstracije rešitev, s čimer bo dan ustrezen prispevek promociji slovenske znanosti, znanja in tehnološkega razvoja ter širitvi trga za nove produkte in storitve.

S4 poudarja podporno okolje, s katerim naj bi se podprli prodorni raziskovalno-razvojni projekti, s katerimi bi se dosegel boljši prenos rezultatov v gospodarstvo. Vzpostavilo bi se okolje za oblikovanje novih inovativnih, tehnoloških in podjetniških rešitev na prednostnih področjih.

ReRIS11-20 poudarja tako pomembnost vzpostavitve okolja, ki bo omogočalo učinkovit prenos znanja, promocijo in popularizacijo znanosti, kot tudi pomembnost inovacij. Cilj ReRIS11-20 je vzpostaviti sodoben raziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, s kritično refleksijo družbe, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom dodane vrednosti na zaposlenega ter zagotavljanjem več in kakovostnejših delovnih mest.

Prek ciljev in učinkov naj bi projekt Center znanosti zaradi široke usmerjenosti in vključenosti različnih področij uresničeval tudi cilje številnih drugih strateških dokumentov, med katerimi so:

- Strategija razvoja Slovenije²⁷,
- Strategija razvoja Slovenije 2030²⁸,
- Resolucija o Nacionalnem energetskega programu²⁹,
- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje od leta 2007 do 2023,
- Strategija Evrope 2020³⁰,
- Slovenska industrijska politika 2014–2020,
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2011–2020,
- Slovenska strategija krepitve Evropskega raziskovalnega prostora 2016–2020³¹,
- Akcijski načrt za podjetništvo 2020³²,
- Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020³³,
- Obzorje 2020³⁴,
- Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030³⁵,
- Evropski zeleni dogovor³⁶ ter
- Tokijski protokol³⁷.

Projekt Center znanosti je naveden tudi na seznamu pomembnih investicij, ki so sklop Interventnega zakona za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji COVID-19³⁸. Poleg tega je ministrstvo decembra 2021 posredovalo vladi v obravnavo predlog Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji 2030³⁹ (v nadaljevanju: ReZrIS30), ki jo je Državni zbor Republike Slovenije sprejel 23. 3. 2022⁴⁰ in v kateri je ministrstvo v okviru cilja 1 – Učinkovito

²⁷ [URL: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/projekti/02_StrategijarazvojaSlovenije.pdf], 20. 10. 2022.

²⁸ [URL: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf], 20. 10. 2022.

²⁹ Uradni list RS, št. 57/04.

³⁰ [URL: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf], 20. 10. 2022.

³¹ [URL: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Zakonodaja/Strategije/ERA_Roadmap.pdf], 20. 10. 2022.

³² [URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52013AE0941>], 20. 10. 2022.

³³ [URL: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/PS_koncn_a_potrjena_141028.pdf], 20. 10. 2022.

³⁴ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/obzorje-2020/>], 20. 10. 2022.

³⁵ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/uresnicevanje-agende-2030/>], 20. 10. 2022.

³⁶ [URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sl], 20. 10. 2022.

³⁷ [URL: https://scws2017.org/tokyo_protocol/], 20. 10. 2022.

³⁸ Uradni list RS, št. 80/20 in 206/21 – ZDUPŠOP.

³⁹ [URL: <https://www.gov.si/novice/2021-08-16-predlog-resolucije-o-raziskovalni-in-inovacijski-strategiji-slovenije-2030-v-medresorskem-usklajevanju/>], 20. 10. 2022.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 49/22.

upravljanje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema predlagalo 2 ukrepa glede popularizacije znanosti: vzpostavitev namenskih virov za popularizacijo znanstvenoraziskovalne, razvojne in inovacijske dejavnosti, vključno s spodbujanjem razvoja regionalnih potencialov, in zgraditev in zagon Centra znanosti kot osrednje institucije na področju popularizacije znanosti.

2.1.2 Zagotavljanje investicijske dokumentacije

2.1.2.1 Investicijska dokumentacija DIIP

Na podlagi določil uredbe je investitor⁴¹ dolžan zagotoviti ustrezno investicijsko dokumentacijo.⁴² DIIP mora vsebovati podatke, potrebne za določitev investicijske namere in njenih ciljev v obliki funkcionalnih zahtev, ki jih bo morala investicija izpolnjevati. Vsebovati mora opise tehničnih, tehnoloških ali drugih prvin predlaganih rešitev in je podlaga za odločanje o nadaljnji izdelavi investicijske dokumentacije oziroma nadaljevanju investicije.⁴³ DIIP je torej osnovni investicijski dokument, ki v zvezi s projektom identificira probleme in predstavi rešitve za željeno končno stanje projekta.⁴⁴

Oktober 2017 je bil izdelan, decembra 2017 pa dopolnjen Dokument identifikacije investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta⁴⁵ (v nadaljevanju: DIIP2017). S sklepom o potrditvi DIIP2017⁴⁶ je bil navedeni dokument potrjen in odobrena priprava nadaljnje investicijske dokumentacije, to je PIZ.

DIIP mora vsebovati najmanj naslednje podatke⁴⁷:

- navedbo investitorja, izdelovalca investicijske dokumentacije in upravljavca ter strokovnih delavcev oziroma služb, odgovornih za pripravo in nadzor nad pripravo ustrezne investicijske ter projektne in druge dokumentacije, z žigi in podpisi odgovornih oseb;
- analizo stanja z opisom razlogov za investicijsko namero;
- opredelitev razvojnih možnosti in ciljev investicije ter preveritev usklajenosti z razvojnimi strategijami in politikami;
- predstavitev variant;
- opredelitev vrste investicije, oceno investicijskih stroškov (za vse faze, če je predvidena delitev projekta) po stalnih cenah in tekočih cenah (če je predvidena dinamika investiranja daljša

⁴¹ Investitor je pravna oseba, ki je opredeljena v investicijski dokumentaciji in po dokončanju projekta praviloma prevzame premoženje v lastništvo in/ali upravljanje ter vzdrževanje (24. točka 2. člena uredbe).

⁴² 19. in 20. člen uredbe.

⁴³ 11. člen uredbe.

⁴⁴ Pojasnila k načrtovanju, potrjevanju in evidentiranju projektov ter ukrepov, ki se financirajo s sredstvi državnega proračuna, Ministrstvo za finance, avgust 2018.

⁴⁵ Št. dokumenta 961/2017, izdelanega po naročilnici št. N3330-17-0331 z dne 31. 8. 2017, RCI – RAZVOJNI CENTER INŽENIRINGI CELJE d. o. o., v znesku 2.928 EUR.

⁴⁶ Št. 430-306/2017/35 z dne 22. 12. 2017.

⁴⁷ Tretji odstavek 11. člena uredbe.

od 1 leta), prikazano posebej za upravičene in preostale stroške, in navedbo osnov za oceno vrednosti (najmanj na podlagi analize vrednosti že izvedenih investicij oziroma drugih verodostojnih izhodišč);

- opredelitev temeljnih prvin, ki določajo investicijo (predhodna idejna rešitev ali študija, opis lokacije, okvirni obseg in specifikacija investicijskih stroškov s časovnim načrtom izvedbe, varstvo okolja, kadrovsko-organizacijska shema s prostorsko opredelitvijo, predvideni viri financiranja in drugi viri), skupaj z informacijo o pričakovani stopnji izrabe zmogljivosti oziroma ekonomski upravičenosti projekta;
- ugotovitev smiselnosti in možnosti nadaljnje priprave investicijske, projektne in druge dokumentacije s časovnim načrtom.

DIIP mora torej vsebovati podatke, ki so predpisani in med katerimi je tudi podatek glede opredelitve temeljnih prvin, ki določajo investicijo, skupaj z informacijo o pričakovani stopnji izrabe zmogljivosti oziroma ekonomski upravičenosti projekta. Gre za predhodno idejno rešitev ali študijo z opisom lokacije, okvirnim obsegom in specifikacijo investicijskih stroškov, vključno s časovnim načrtom izvedbe, varstvom okolja, kadrovsko-organizacijsko shemo, s prostorsko opredelitvijo, predvidenimi viri financiranja in drugimi viri. DIIP mora torej opredeliti strokovne podlage, na podlagi katerih je bil izdelan.

V okviru opredelitev temeljnih prvin, ki določajo investicijo, je v DIIP2017 navedeno, da razpoložljivo dokumentacijo, ki opredeljuje temeljne prvine, ki določajo investicijo, predstavljajo gradiva, ki jih je pripravil investitor in v nadaljevanju tega poročila predstavljeni projektna in programska skupina. Med dokumentacijo, ki opredeljuje temeljne prvine, ki določajo investicijo, so v DIIP2017 navedeni dokumenti, katerih vsebina se nanaša na možnost izvedbe javno-zasebnega partnerstva, organigram predvidene faznosti postopka vzpostavitve investicije, programska izhodišča, opredelitev prostorskih potreb, izhodišča glede priprave vsebinske zasnove projekta, časovnica dogodkov, variante zemljišča, vsebinska zasnova, analiza centrov znanosti in študija preveritve prostorsko-programске postavitve objekta.

Ključni dokument, ki predstavlja strokovno podlago za DIIP2017, je bila v novembru 2017 izdelana Idejna zasnova izgradnje Centra znanosti⁴⁸. DIIP2017, ki predstavlja podlago za realizacijo projekta Center znanosti, po vsebini predstavlja DIIP, kot ga opredeljuje uredba.

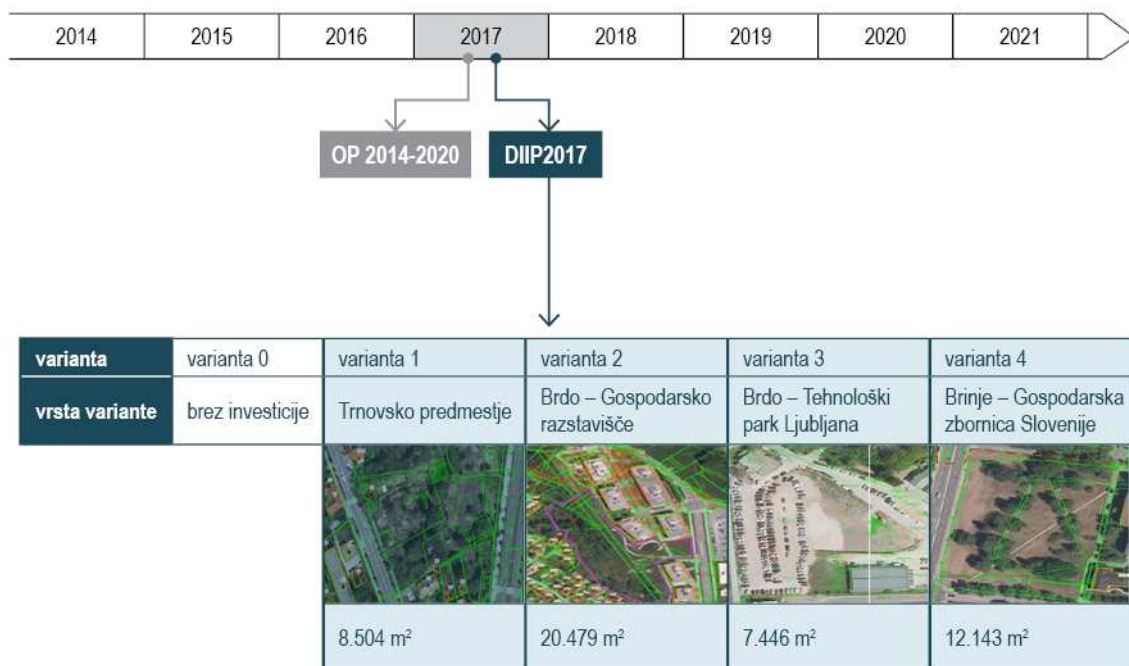
2.1.2.2 Predstavitev variant izvedbe investicije

Podatek, ki ga mora vsebovati DIIP, je med drugim tudi predstavitev variant izvedbe investicije⁴⁹. Predstavitev variant izvedbe projekta Center znanosti je bila narejena v okviru DIIP2017. DIIP2017 poleg variante brez investicije obravnava 4 variante z investicijo, ki se med seboj razlikujejo glede na lokacijo, kjer naj bi stal Center znanosti.

Variantne možnosti izvedbe projekta Center znanosti prikazuje Slika 1.

⁴⁸ Št. 31/2017, november 2017, aFRONT, Zavod za prostorsko inovativnost.

⁴⁹ Tretji odstavek 11. člena uredbe.

Slika 1 Variantne možnosti izvedbe projekta

Vir: investicijska dokumentacija DIIP2017.

Iz DIIP2017 izhaja, da je varianta brez investicije tista varianta, ki ne vključuje nobenih investicijskih izdatkov za izboljšanje trenutnega stanja. V konkretnem primeru to pomeni, da se ohranja obstoječe stanje, ko tovrstna infrastruktura v Sloveniji ni na voljo. V tej varianti je tako prikazovanje znanosti in njenih družbeno-ekonomskih vplivov še vedno omejeno na manjša obstoječa prizorišča, ki se soočajo s prostorsko omejenimi kapacitetami. Zaradi prostorske omejitve tako niso zmožna vključevanja širšega nabora vsebin. Posledično se s tem manjša njihov vpliv na družbeno-ekonomski razvoj. Z zmanjševanjem tega vpliva se ne sledi ciljem in učinkom, ki naj bi jih tovrstna investicija imela, obenem pa se ne sledi strateškim razvojnim politikam slovenskega in evropskega okolja.

Iz DIIP2017 še izhaja, da bi vse dejavnosti promocije znanosti v povezavi z gospodarstvom, izobraževanjem in kulturo tako ostale na sedANJI ravni, brez možnosti dodatnih aktivnosti, širitve dejavnosti, uvajanja novih programov, razvoja. S tem učinkom, ki bi jih takšna infrastruktura oziroma izvajanje aktivnosti znotraj takšne infrastrukture omogočalo, ne bi bilo mogoče doseči. To pomeni med drugim manj zanimanja za znanost, manjši vpis študentov v programe tehničnih ved, manj dosežkov na področju znanosti, manjši delež inovativnih podjetij, manj konkurenčno gospodarstvo, manjšo prepoznavnost Slovenije in njenih dosežkov na področju znanosti, tehnologij, inovacij ter s tem negativen vpliv na razvoj gospodarstva kot takega in na zagon podjetij, ki bi vlagala v raziskave in razvoj.

V okviru variante 1 je bila predvidena izgradnja Centra znanosti na območju Mestne občine Ljubljana, v k. o. Trnovsko predmestje. Predvidena zemljišča variante 1 so bila v večini v lasti Mestne občine Ljubljana in Republike Slovenije.

Tudi pri varianti 2 in varianti 3 je bila predvidena izgradnja Centra znanosti na območju Mestne občine Ljubljana, in sicer na območju k. o. Brdo. Pri varianti 2 je bilo razpoložljivo zemljišče v lasti gospodarske družbe GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE d.o.o., pri varianti 3 pa je bilo zemljišče v lasti družbe TEHNOLOŠKI PARK LJUBLJANA d.o.o.

Prav tako se je zadnja varianta, to je varianta 4, nahajala na območju Mestne občine Ljubljana, natančneje na območju k. o. Brinje I. Zemljišče je bilo v lasti Gospodarske zbornice Slovenije. Na vseh obravnavanih območjih gradnjo objektov pogojujeta Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del⁵⁰ in Odlok o Izvedbenem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana⁵¹, pri varianti 2 in varianti 3 pa še Odlok o zazidalnem načrtu za severni del območja urejanja VP3/2 Brdo⁵². Na parcelah oziroma v neposredni bližini se je nahajala vsa ključna komunalna in prometna infrastruktura.

Ministrstvo je v obdobju, na katero se nanaša revizija, razpolagalo s predstavitvijo možnih variant izvedbe investicije, ki so bile predstavljene v okviru DIIP2017.

2.1.2.3 Utemeljitev izbora variante

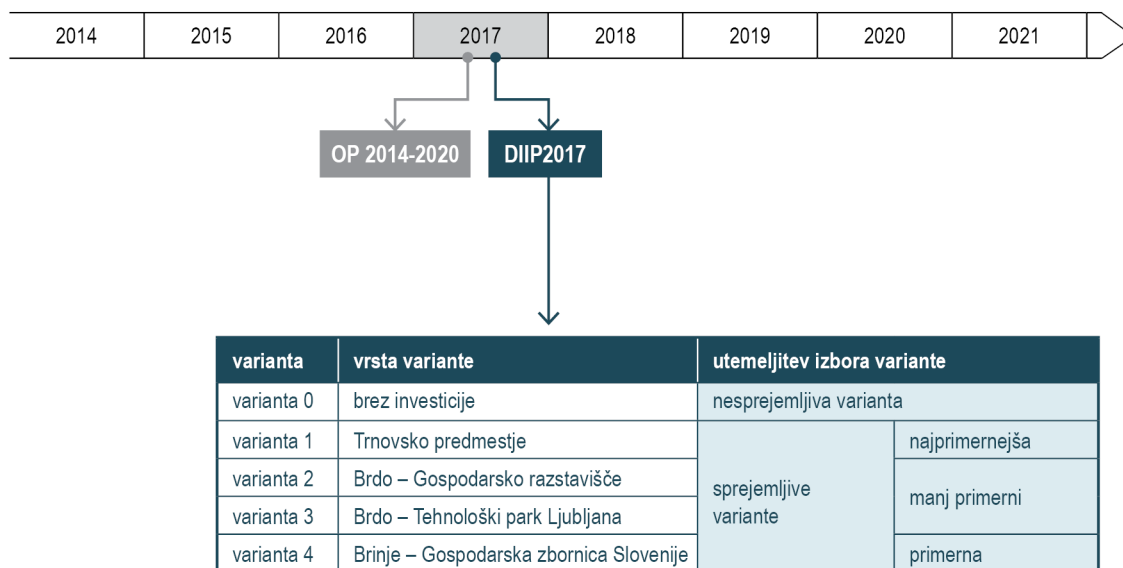
Že v okviru DIIP2017 je bila narejena utemeljitev izbora variante. Iz utemeljitve izbora variante izhaja, da je glede na to, da bo imel Center znanosti različne vplive in učinke, edina sprejemljiva varianta izvedba variante z investicijo. Kot izhaja iz utemeljitve izbora variante, primerjava variant, kjer je izhodišče primerjave različna lokacija Centra znanosti, ne pa tehnična, vsebinska ali organizacijska zasnova, temelji na ponderiranih vrednostih meril, ki so med seboj enakovredna, saj so bili kot merila identificirani tisti dejavniki, za katere je bilo ocenjeno, da so za izvedbo in izvajanje dejavnosti Centra znanosti pomembni. Gre za naslednja merila: ustreznost velikosti zemljišč, dostopnost zemljišč z vidika obstoječega lastništva, bližina komunalne infrastrukture, bližina prometne infrastrukture, dostopnost z javnim potniškim prometom in drugimi oblikami trajnostne mobilnosti, možnost koriščenja naravnih danosti za opravljanje dejavnosti centra, skladnost dejavnosti z ožjim okoljem – raziskovalne organizacije, skladnost dejavnosti z ožjim okoljem – gospodarstvo, izobraževalne ustanove v neposredni bližini in bližina turističnih znamenitosti.

Rezultate utemeljitve izbora variante na podlagi meril prikazuje Slika 2.

⁵⁰ Uradni list RS, št. 78/10, 10/11 – DPN, 72/13 – DPN, 92/14 – DPN, 14/15 – DPN, 50/15 – DPN, 88/15 – DPN, 12/18 – DPN in 42/18.

⁵¹ Uradni list RS, št. 78/10, 10/11 – DPN, 22/11 – popr., 43/11 – ZKZ-C, 53/12 – obv. razl., 9/13, 23/13 – popr., 72/13 – DPN, 71/14 – popr., 92/14 – DPN, 17/15 – DIP, 50/15 – DPN, 88/15 – DPN, 95/15, 38/16 – avtentična razlaga, 63/16, 12/17 – popr., 12/18-DPN, 42/18 in 78/19 – DPN.

⁵² Uradni list RS, št. 18/02, 64/05, 100/07, 78/10, 63/12 in 24/15.

Slika 2 Utemeljitev izbora variante

Vir: investicijska dokumentacija DIIP2017.

Iz utemeljitve izbora variante izhaja, da se je glede na rezultate ponderiranja meril kot najprimernejša variana izkazala variana 1. Kot najpomembnejši prednosti variante 1, ki sta bili izpostavljeni v DIIP2017 v okviru utemeljitve izbora variante, sta dostopnost zemljišč z vidika lastništva in bližina pomembnejših interesnih točk. Poleg tega je navedeno, da so prednosti variante 1 še v tem, da so parcele, na katerih bi se Center znanosti gradil, v lasti Republike Slovenije oziroma Mestne občine Ljubljana⁵³, kar naj bi znatno olajšalo postopke in stroške pridobivanja zemljišč. Obenem je še navedeno, da je lokacija predvidenih zemljišč najmanj oddaljena od ključnih izobraževalnih ustanov in turističnih znamenitosti, v neposredni bližini pa je tudi vodotok.

Poleg predstavitve možnih variant izvedbe investicije, ki so bile predstavljene v okviru DIIP2017, je bila v okviru DIIP2017 narejena tudi utemeljitev izbora variante, iz katere izhaja, da se je kot najprimernejša variana izkazala variana 1, Trnovsko predmestje.

2.1.2.4 Investicijska dokumentacija predinvesticijske zasnove

PIZ obravnava vse variante, za katere je verjetno, da bi ekonomsko, finančno, časovno in tehnično-tehnološko sprejemljivo izpolnile cilje, zapisane v DIIP, in ki so predstavljene s projekcijami v scenarijih z investicijo ter s projekcijami v scenariju brez investicije. Pri tem se v analizi izvedljivosti upoštevajo omejitve in ugotovijo rezultati posameznih variant ter utemelji predlog optimalne

⁵³ Zemljišča v lasti Mestne občine Ljubljana bi predstavljala stvarni vložek.

varian⁵⁴. Optimalna varianta se izbere z analizo stroškov in koristi ali drugimi primernimi metodami⁵⁵, na primer z multikriterijsko analizo⁵⁶.

Avgusta 2020, 3 leta po potrditvi DIIP2017, je bila izdelana PIZ2020⁵⁷. Ministrstvo je s sklepom o potrditvi PIZ2020⁵⁸ navedeni dokument potrdilo in odobrilo pripravo nadaljnje investicijske dokumentacije, to je IP.

Obvezna vsebina PIZ vključuje⁵⁹:

- uvodno pojasnilo s povzetkom, osnovne podatke o investitorju ter navedbo ciljev oziroma strategije;
- analizo stanja s prikazom obstoječih in predvidenih potreb po investiciji (projekcije povpraševanja) ter usklajenosti investicijskega projekta z državno strategijo razvoja Slovenije, usmeritvami Skupnosti, prostorskimi akti ter drugimi dolgoročnimi razvojnimi programi in usmeritvami, upošteva tudi medsebojno usklajenost področnih politik (energetika, promet in druge);
- analizo tržnih možnosti skupaj z analizo za tiste dele dejavnosti, ki se tržijo ali izvajajo v okviru javne službe oziroma s katerimi se pridobivajo prihodki s prodajo proizvodov in/ali storitev;
- analizo variant z oceno investicijskih stroškov in koristi ter izračuni učinkovitosti za ekonomsko dobo investicije;
- analizo vplivov z opisom pomembnejših vplivov investicije z vidika okoljske sprejemljivosti (vplivov na okolje ob upoštevanju izvajanja načela, da onesnaževalec plača nastalo škodo, kadar je primerno), zagotavljanja učinkovite rabe prostora in skladnega regionalnega razvoja ter trajnostnega razvoja družbe;
- analizo zaposlenih po posameznih variantah ter vpliva na zaposlovanje z vidika ekonomske in socialne strukture družbe;
- okvirni časovni načrt izvedbe investicije z dinamiko investiranja po variantah;
- okvirno finančno konstrukcijo posameznih variant z obvezno analizo o smiselnosti vključitve javno-zasebnega partnerstva;
- izračun finančnih in ekonomskih kazalnikov (doba vračanja investicijskih sredstev, neto sedanja vrednost, interna stopnja donosnosti, relativna neto sedanja vrednost in/ali količnik relativne koristnosti) posameznih variant ter opis tistih stroškov in koristi, ki se ne dajo ovrednotiti z denarjem;
- analizo tveganja in analizo občutljivosti za vsako varianto;

⁵⁴ Drugi odstavek 12. člena uredbe.

⁵⁵ Četr^{ti} odstavek 12. člena uredbe.

⁵⁶ Multikriterijska analiza predstavlja način ocenjevanja z več merili, s katerimi se zajamejo cilji investicije z več vidikov ter vsakemu določi utež, da jih je mogoče izmeriti. Glede na kombinacijo različnih finančnih, ekonomskih in drugih meril se dobi enotna ocena različnih ciljev projekta, na podlagi katere se lahko razvrstijo predlogi projektov oziroma variante posamičnega projekta (27. točka 2. člena uredbe).

⁵⁷ PIZ2020 je avgusta 2020 izdelal JHP projektne rešitve d. o. o., Domžale. Naročilnica ministrstva, št. N3330-19-0488 z dne 3. 12. 2019.

⁵⁸ Št. 430-559/2019/39 z dne 7. 9. 2020.

⁵⁹ Peti odstavek 12. člena uredbe.

- opis meril in uteži za izbiro optimalne variante;
- primerjavo variant s predlogom in utemeljitvijo izbire optimalne variante.

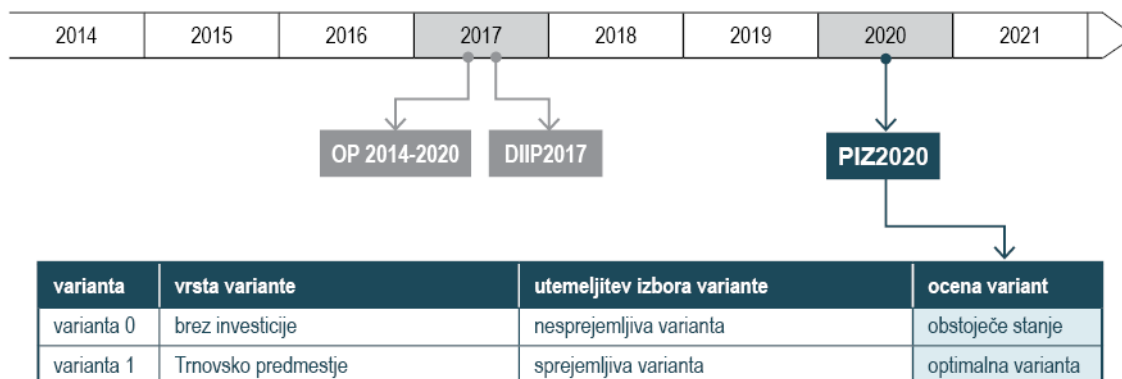
Nadaljevanje priprave investicijske dokumentacije, in sicer PIZ, je potekalo po tem, ko je bil v letu 2019 zaključen mednarodni projektни natečaj in pridobljena strokovno najprimernejša rešitev za projekt Center znanosti ter podpisana pogodba za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti. Dokument PIZ2020 je tako kot DIIP2017 ustrezen po vsebini, kot jo predpisuje uredba.

2.1.2.4.1 Ocena variant izvedbe investicije

V investicijskem dokumentu PIZ2020 je podana ocena izvedbe investicije za 2 varianti, ki izhajata iz DIIP2017. Pri varianti z investicijo gre za varianto 1, ki se je v DIIP2017 v okviru utemeljitve izbora variante izkazala kot najprimernejša varianta, medtem ko varianta brez investicije predstavlja obstoječe stanje. Posledično je bila ocena variante izvedbe investicije v PIZ2020 izdelana za varianto 1.

Slika 3 prikazuje rezultate ocene variant izvedbe investicije.

Slika 3 Rezultati ocene variant izvedbe investicije

Vir: investicijska dokumentacija DIIP2017 in PIZ2020.

Iz PIZ2020 izhaja, da je bila ocena variante izvedbe investicije izdelana na podlagi izdelave finančne in ekonomske analize, upoštevajoč najpomembnejše finančne in ekonomske kazalnike. V navedeni oceni so bile poleg finančnih in ekonomskih kazalnikov upoštevane tudi koristi, ki se ne dajo ovrednotiti z denarjem.

Namen finančne analize je izdelati napovedi denarnih tokov celotnega projekta. Finančna analiza zajema prikaz vseh prihodkovnih in odhodkovnih postavk po denarnem toku.

Tabela 2 prikazuje finančne kazalnike investicijskega projekta, ki so bili v okviru PIZ2020 zajeti v analizo.

Tabela 2 Prikaz finančnih kazalnikov investicijskega projekta

Finančni kazalnik	Vrednost
Finančna neto sedanja vrednost investicije v EUR	(27.342.536)
Finančna neto sedanja vrednost kapitala v EUR	(3.760.239)
Finančna interna stopnja donosnosti investicije v %	ni izračunljiva
Finančna interna stopnja donosnosti kapitala v %	ni izračunljiva
Diskontirani investicijski stroški celotnega projekta v EUR	(27.288.168)
Diskontirani investicijski stroški kapitala v EUR	(3.705.872)
Finančna relativna neto sedanja vrednost investicije	(1,0020)
Finančna relativna neto sedanja vrednost kapitala	(1,0147)
Doba vračanja sredstev na ravni vloženih celotnih sredstev projekta	se ne povrne
Doba vračanja sredstev na ravni vloženega kapitala	se ne povrne

Vir: PIZ2020.

Iz finančne analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, izhaja, da je na podlagi izračunane diskontirane neto sedanje vrednosti finančna ocena projekta negativna. To je povezano s pričakovanji investitorja, saj projekt ne predstavlja dodatnih tržnih možnosti, pač pa gre za projekt v javno dobro, ki je po oceni ministrstva nujen z vidika zagotovitve ustrezne javne infrastrukture na področju razvoja znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. Zaradi negativne neto sedanje vrednosti projekta je tudi relativna neto sedanja vrednost negativna.

Iz finančne analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, še izhaja, da se ob upoštevanju vrednosti projekta, finančnih prihodkov, predvidenih letnih stroškov vzdrževanja in upravljanja novega objekta investicija ne povrne v ekonomski dobi 15 let. Enako velja tudi za primer, če se upošteva zgolj vložek investitorja (lastna sredstva ministrstva) v projekt. Tudi slednjemu se vložena sredstva v projekt ne povrnejo v ekonomski dobi 15 let.

Projekt je finančno nerentabilen in kot tak neupravičen za izvedbo. Kljub temu da so vsi izračunani finančni kazalniki projekta negativni in se investicija ne povrne v ekonomski dobi, je bila v PIZ2020 podana ocena variante izvedbe investicije, da je investicija smotrna. Gre za smotrnost investicije z vidika zagotovitve ustrezne javne infrastrukture na področju razvoja znanosti ob zagotovitvi sredstev s strani Evropske unije. V obrazložitvi ocene variante izvedbe investicije, ki izhaja iz PIZ2020, je še navedeno, da projekt v osnovi ni namenjen tržni dejavnosti in ustvarjanju donosov.

Ekonomska analiza zajema prikaz vseh prihodkovnih in odhodkovnih postavk po denarnem toku kot finančna analiza, vendar so postavke prilagojene za širši družbeni vidik. Poleg finančnih postavk ekonomska analiza obsega tudi nekatere koristi s širšega družbenega vidika, ki jih je treba denarno ovrednotiti. Iz ekonomske analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, izhaja, da gre za naslednje koristi, ki so bile denarno ovrednotene:

- korist št. 1 – boljše sodelovanje in povezovanje znanosti in gospodarstva;
- korist št. 2 – povečanje vlaganj v raziskovanje in inovativnost podjetij;
- korist št. 3 – usklajenost trikotnika izobraževanje, znanost, gospodarstvo;
- korist št. 4 – krepitev promocije Slovenije v mednarodnem okolju;

- korist št. 5 – učinek povečanja vrednosti nepremičnin;
- korist št. 6 – učinek pobranega DDV za vsa leta.

Tabela 3 prikazuje ekonomske kazalnike investicijskega projekta, ki so bili v okviru PIZ2020 zajeti v analizo.

Tabela 3 Prikaz ekonomskih kazalnikov investicijskega projekta

Ekonomski kazalnik	Vrednost
Ekonomska neto sedanja vrednost investicije v EUR	5.092.363
Ekonomska stopnja donosnosti investicije v %	7,94
Količnik oziroma razmerje med skupnimi koristmi in skupnimi stroški	1,1068
Doba vračanja sredstev – enostavna doba v letih	7,86
Doba vračanja sredstev – diskontirana doba v letih	12,05

Vir: PIZ2020.

Iz ekonomske analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, izhaja, da je ekonomska neto sedanja vrednost investicijskega projekta pozitivna in kot takšna ekonomsko upravičena za izvedbo. Tudi ekonomska stopnja donosnosti investicijskega projekta je pozitivna in večja kot družbena stopnja donosnosti, ki je določena na 5 % in kot takšna ekonomsko upravičena za izvedbo. Količnik oziroma razmerje med skupnimi koristmi in skupnimi stroški investicijskega projekta je tudi pozitiven in večji od 1, ki predstavlja merilo za ekonomsko upravičenost predmetnega projekta. Poleg tega se projekt glede na prikazane širše družbene koristi, ki bi jih prinašala izvedba investicijskega projekta, v ekonomski dobi 15 let v celoti povrne, in sicer v nekaj manj kot v 8. letu, upoštevajoč enostavno vračilno dobo, in v 12. letu, upoštevajoč diskontirano vračilno dobo.

Iz ekonomske analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, še izhaja, da so v nasprotju s finančnimi kazalniki vsi ekonomski kazalniki pozitivni, kar pomeni, da izvedba investicijskega projekta prinaša veliko družbeno-socialnih in gospodarskih učinkov. Kot izhaja iz ekonomske analize investicijskega projekta, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020, bi koncentracija znanja pripomogla k ustanavljanju novih visokotehnoloških podjetij oziroma k usmerjenosti podjetij v visokotehnološke proizvode. To bi pripomoglo k večji specializaciji, s čimer bi se izboljšala ponudba, kar bi vplivalo na ustvarjanje konkurenčnejšega okolja in bi imelo širši vpliv na celotno gospodarstvo. Z vidika družbeno-socialnih učinkov bi imela investicija že kot demonstracijski objekt neposredne pozitivne vplive, predvsem na okolje. Ta vpliv bi se na primer kazal predvsem v boljši energetski učinkovitosti objekta. Prek prikazov inovativnih rešitev in visokih tehnologij ter z ozaveščanjem in informiranjem pa bi bil ta vpliv lahko še mnogo širši.

Če projekt proučujemo z ekonomskega, širšega družbenega vidika, lahko ugotovimo, da naj bi s koristmi, ki bi jih prinesla njegova izvedba, pozitivno vplival ne le na gospodarski, temveč tudi na demografski, družbeni, socialni in ekološki razvoj, kot izhaja iz ocene variante izvedbe investicije, ki je bila izdelana v okviru PIZ2020.

Če povzamemo navedbe, ki izhajajo iz PIZ2020, predstavljajo dodatne koristi, in sicer posredne koristi, ki jih ni mogoče izmeriti v denarju:

- uvajanje novih trendov v ustvarjalnosti, kar predstavlja izjemen razvojni potencial;
- pridobivanje idej, znanja, izkušenj, izdelkov, storitev in tehnologij;
- spodbujanje ustvarjalnosti, iz katere se rodi inovativnost, iz inovativnosti pa zdravo podjetništvo in kritično razmišljujoči posamezniki;
- prenos znanja iz znanstvenoraziskovalne sfere v podjetja in splošno laično javnost;
- pospeševanje dvosmernega prenosa znanj in ustvarjanje inovativnih proizvodov ter storitev z visoko dodano vrednostjo;
- spodbujanje inovacijske dejavnosti, kar prispeva k raziskovalni odličnosti in posredno h konkurenčnemu gospodarstvu in hitrejši gospodarski rasti;
- prispevek k učinkovitemu ustvarjanju znanja;
- porast obiska in dostopa do infrastrukture, kar kakovostno prispeva k večji prepoznavnosti in ustvarjalnosti območja;
- koristi spodbujanja udejstvovanja širokega kroga ustvarjalcev;
- izboljšanje pogojev za turistični razvoj regije;
- povečan obseg prireditev kot del turističnega gospodarstva.

V okviru ocene variant izvedbe investicije iz PIZ2020 izhaja zaključek, da ima na podlagi primerjave variante brez investicije z varianto z investicijo varianta z investicijo, ki predvideva izvedbo investicijskega projekta, učinek na okolico in družbo. Na podlagi navedenega zaključka je v PIZ2020 v okviru ocene variant izvedbe investicije še navedeno, da se sprejme sklep, da je varianta z investicijo, ki predvideva izvedbo investicijskega projekta, edini primerni scenarij izvedbe projekta. Poleg tega je navedeno, da se kot optimalna varianta izvedbe investicijskega projekta določi varianta 1 v sklopu scenarija z investicijo, ki predvideva izvedbo projekta, in da se predmetna varianta investorju predlaga za nadaljnjo obravnavo v naslednji fazi izdelave investicijske dokumentacije, to je IP.

2.1.2.5 Investicijska dokumentacija IP

IP je s svojim tehnično-tehnološkim in ekonomskim delom strokovna podlaga za investicijsko odločitev. IP obravnava podrobno razčlenjeno optimalno varianto⁶⁰.

Na podlagi sklepa o potrditvi PIZ2020 za nov projekt Center znanosti je ministrstvo v novembru 2021 naročilo izdelavo IP⁶¹.

⁶⁰ 13. člen uredbe.

⁶¹ Naročilnica št. N3330-21-0367 z dne 17. 11. 2021, JHP projektne rešitve d. o. o., Domžale.

Obvezne vsebine, ki jih IP vključuje, so⁶²:

- uvodno pojasnilo s predstavitvijo investitorja in izdelovalcev IP, namena in ciljev investicijskega projekta ter povzetkom iz DIIP oziroma PIZ s pojasnili poteka aktivnosti in morebitnih sprememb (do priprave IP);
- povzetek IP, ki vsebuje najmanj:
 - cilje investicije (v obliki fizičnih in finančnih kazalnikov, potrebnih za spremljanje njihovega uresničevanja),
 - spisek strokovnih podlag,
 - kratek opis upoštevanih variant ter utemeljitev izbire optimalne variante,
 - navedbo odgovorne osebe za izdelavo IP, projektne in druge dokumentacije ter odgovornega vodje za izvedbo investicijskega projekta,
 - predvideno organizacijo in druge potrebne prvine za izvedbo in spremljanje učinkov investicije, če ni posebej izdelana študija izvedbe investicije,
 - prikaz ocenjene vrednosti investicije ter predvidene finančne konstrukcije z izračunanim deležem sofinanciranja investicije s sredstvi proračuna Republike Slovenije,
 - zbirni prikaz rezultatov izračunov ter utemeljitev upravičenosti investicijskega projekta;
- osnovni podatki o investitorju, izdelovalcih investicijske dokumentacije in prihodnjem upravljavcu z žigi in podpisi odgovornih oseb;
- analiza obstoječega stanja s prikazom potreb, ki jih bo zadovoljevala investicija, ter usklajenosti investicijskega projekta z državnim strateškim razvojnim dokumentom in drugimi razvojnimi dokumenti, usmeritvami Skupnosti ter strategijami in izvedbenimi dokumenti strategij posameznih področij in dejavnosti;
- analiza tržnih možnosti skupaj z analizo za tiste dele dejavnosti, ki se tržijo ali izvajajo v okviru javne službe oziroma s katerimi se pridobivajo prihodki s prodajo proizvodov in/ali storitev;
- tehnično-tehnološki del (opredelitev investicijskega projekta na podlagi normativov in materialnih bilanc);
- analiza zaposlenih za scenarij z investicijo glede na scenarij brez investicije in/ali minimalno alternativo;
- ocena vrednosti projekta po stalnih in tekočih cenah, ločeno za upravičene in preostale stroške, z navedbo osnov in izhodišč za oceno;
- analiza lokacije, ki vsebuje tudi imenovanje prostorskih aktov in glasil, v katerih so ti akti objavljeni;
- analiza vplivov investicijskega projekta na okolje ter ocena stroškov za odpravo negativnih vplivov z upoštevanjem načela, da onesnaževalec plača nastalo škodo, kadar je primerno;
- časovni načrt izvedbe investicije s popisom vseh aktivnosti vključno z organizacijo vodenja projekta in izdelano analizo izvedljivosti;

⁶² Četrty odstavek 13. člena uredbe.

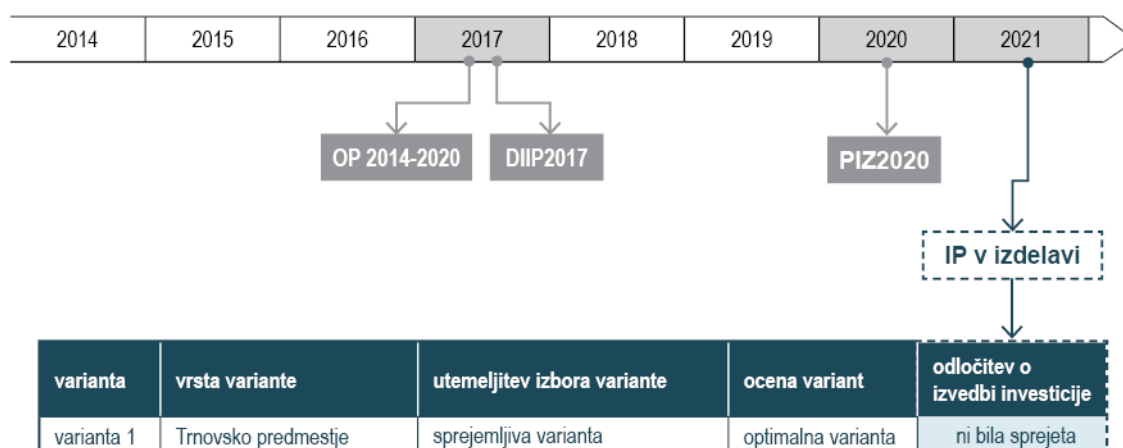
- načrt financiranja v tekočih cenah po dinamiki in virih financiranja (pri financiranju s krediti tudi izračun stroškov financiranja in odplačil kreditov);
- projekcije prihodkov in stroškov poslovanja po vzpostavitvi delovanja investicije za obdobje ekonomske dobe investicijskega projekta;
- vrednotenje drugih stroškov in koristi ter presoja upravičenosti (ex-ante) v ekonomski dobi z izdelavo finančne in ekonomske ocene ter izračunom finančnih in ekonomskih kazalnikov po statični in dinamični metodi (doba vračanja investicijskih sredstev, neto sedanja vrednost, interna stopnja donosnosti, relativna neto sedanja vrednost in/ali količnik relativne koristnosti) skupaj s predstavitev učinkov, ki se ne dajo ovrednotiti z denarjem;
- analiza tveganj in analiza občutljivosti;
- predstavitev in razlaga rezultatov.

Ministrstvo je izdelavo IP naročilo novembra 2021. Izvajalec bi moral v skladu z naročilom ministrstva IP izdelati najkasneje do januarja 2022. Ministrstvo izvajalcu, ki pripravlja navedeni investicijski dokument – IP, do konca junija 2022 ni posredovalo terminskega načrta izvedbe investicije niti načrta financiranja. Posledično brez obeh navedenih dokumentov ministrstva izvajalec ne more pripraviti IP.

IP dokončno definira bistvene vidike projekta in predstavlja strokovno oceno oziroma utemeljitev upravičenosti izvedbe investicije. IP je torej dokument, ki predstavlja strokovno podlago za investicijsko odločitev, in sicer o tem, ali naj se investira ali ne. IP vsebuje analizo različnih vidikov izbrane variante, to je tehnično-tehnološki vidik, kadrovski vidik, vidik stroškov in koristi, časovni vidik in podobno. Z izbrano strokovno metodo (metodološko osnovo iz uredbe) se na podlagi analize utemelji odločitev o smiselnosti izvedbe projekta.

Slika 4 prikazuje odločitev o izvedbi investicije.

Slika 4 Odločitev o izvedbi investicije

Vir: podatki ministrstva.

IP, ki naj bi detajlno obdelal najugodnejšo varianto iz PIZ2020, je v pripravi od novembra 2021. Do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, še ni bil sprejet ali zavržen sklep o izvedbi investicije. S potrditvijo IP s strani odgovorne osebe investitorja se šele sprejme odločitev o izvedbi projekta. Pred to potrditvijo projekt nima potrjene vsebine in vodja projekta nima pooblastila, da prične z izvedbo projekta. Zato pred tem datumom ni mogoče objaviti javnega naročila za izbor glavnega izvajalca. Za začetek izvedbe kateregakoli projekta torej obstaja predpogoj, da ima investitor izdelan in potrjen IP ter študijo izvedbe, ki je lahko vključena v IP.

Iz že sprejete investicijske dokumentacije, DIIP2017, sicer izhaja, da je glede na predvideno dinamiko izvajanja pripravljalnih aktivnosti predvidena pridobitev celotne investicijske dokumentacije v letih 2017, 2018 in 2019. Iz PIZ2020 pa izhaja, da naj bi bil IP sprejet do 30. 6. 2020.

Pojasnilo ministrstva

Zaradi dolgotrajnega postopka pridobivanja zemljišč od Mestne občine Ljubljana je ministrstvo pričelo s pripravo IP šele v novembru 2021.

Čeprav bi moral biti IP na podlagi naročila ministrstva izvajalcu za izdelavo IP izdelan najkasneje do januarja 2022, ministrstvo do konca septembra 2022 še vedno ni razpolagalo s pripravljenim IP. Poleg tega ministrstvo izvajalcu, ki pripravlja navedeni investicijski dokument – IP, do konca septembra 2022 ni posredovalo niti terminskega načrta izvedbe investicije niti načrta financiranja, ki ju izvajalec IP nujno potrebuje za pripravo IP.

2.2 Zagotavljanje zemljišč in projektne ter druge dokumentacije za projekt Center znanosti

Pridobivanje, razpolaganje in upravljanje s stvarnim premoženjem države je bilo v obdobju, na katero se nanaša revizija, urejeno z zakonskimi⁶³ in podzakonskimi akti⁶⁴. Skrb za pravno urejenost nepremičnega premoženja obsega med drugim urejeno zemljiškoknjižno stanje nepremičnin⁶⁵. Poleg urejenega zemljiškoknjižnega stanja nepremičnine pa je zaradi posega v prostor treba izpolnjevati še druge pogoje (na primer upravna dovoljenja, gradbeno dovoljenje). Na podlagi Akta o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v ministrstvu⁶⁶ se lahko za realizacijo določenega projekta imenuje tudi projektna oziroma programska skupina, ki v okviru projektnega vodenja investicij predstavlja ključno aktivnost, povezano z upravljanjem človeških virov na projektu.

⁶³ Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 86/10, 75/12, 47/13 – ZDU-1G, 50/14, 90/14 – ZDU-1I, 14/15 – ZUJF, 76/15 in 11/18 – ZSPDLS-1) in Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (v nadaljevanju: ZSPDLS-1; Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18).

⁶⁴ Uredba o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 34/11, 42/12, 24/13, 10/14, 58/16, 11/18 – ZSPDLS-1 in 31/18) in Uredba o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/18).

⁶⁵ 59. člen ZSPDLS-1.

⁶⁶ Št. 0070-70/2013 z dne 22. 5. 2013, s spremembami in dopolnitvami.

Da bi odgovorili na vprašanje, ali je bilo ministrstvo učinkovito pri zagotavljanju zemljišč, projektne in druge dokumentacije za projekt Center znanosti, smo preverili, ali je ministrstvo pridobilo lastništvo nad vsemi potrebnimi zemljišči in ustrezno uredilo druga pravna razmerja na stavbnih zemljiščih (ureditev sporov v zvezi s parcelami) ter zagotovilo projektno in drugo dokumentacijo, potrebno za realizacijo projekta Center znanosti, ter vzpostavilo kadrovsko organizacijsko strukturo za realizacijo navedenega projekta.

2.2.1 Lastništvo zemljišč in ureditev drugih pravnih razmerij na stavbnih zemljiščih

Območje, na katerem naj bi bil postavljen Center znanosti, se nahaja v osrednjem delu mesta Ljubljana, v k. o. 1722 Trnovsko predmestje (v nadaljevanju: k. o. Trnovsko predmestje). Leži znotraj avtocestnega obroča, v neposredni bližini mestnega središča, in sicer zahodno od Barjanske ceste, vzhodno od Riharjeve ulice in se na severnem robu pripenja na obstoječe parkovne ureditve ob Gradaščici.

Širše in ožje območje, na katerem naj bi bil postavljen Center znanosti, prikazuje Slika 5.

Slika 5 Širše in ožje območje Centra znanosti

Vir: projektni natečaj.

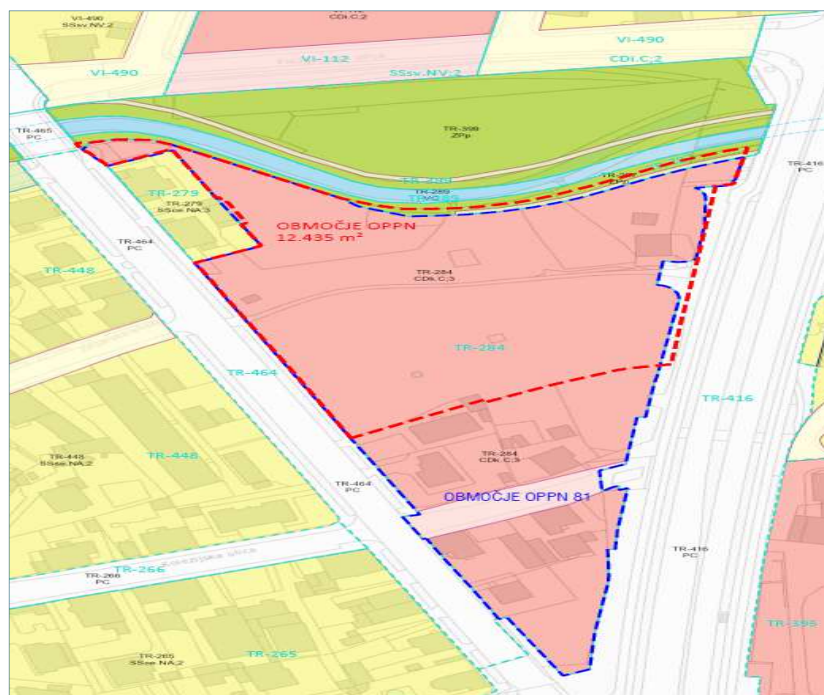
Območje občinskega podrobnega prostorskega načrta 81 Center znanosti določa Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del⁶⁷. Na podlagi slednjega je Mestna občina Ljubljana sprejela Sklep o začetku postopka priprave občinskega podrobnega prostorskega

⁶⁷ Uradni list RS, št. 78/10, 10/11 – DPN, 22/11 – popr., 43/11 – ZKZ-C, 53/12 – obv. razl., 9/13, 23/13 – popr., 72/13 – DPN, 71/14 – popr., 92/14 – DPN, 17/15 – DPN, 50/15 – DPN, 88/15 – DPN, 95/15, 38/16 – avtentična razlaga, 63/16, 12/17 – popr., 12/18 – DPN, 42/18 in 78/19 – DPN.

načrta 81 Center znanosti – del⁶⁸, s katerim se je začel postopek priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta 81 Center znanosti – del (v nadaljevanju: OPPN Center znanosti), in sicer za manjši del, kot ga je predvidel občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju: OPPN).

Slika 6 predstavlja izsek iz OPPN in OPPN Center znanosti.

Slika 6 Izsek iz OPPN in OPPN Center znanosti

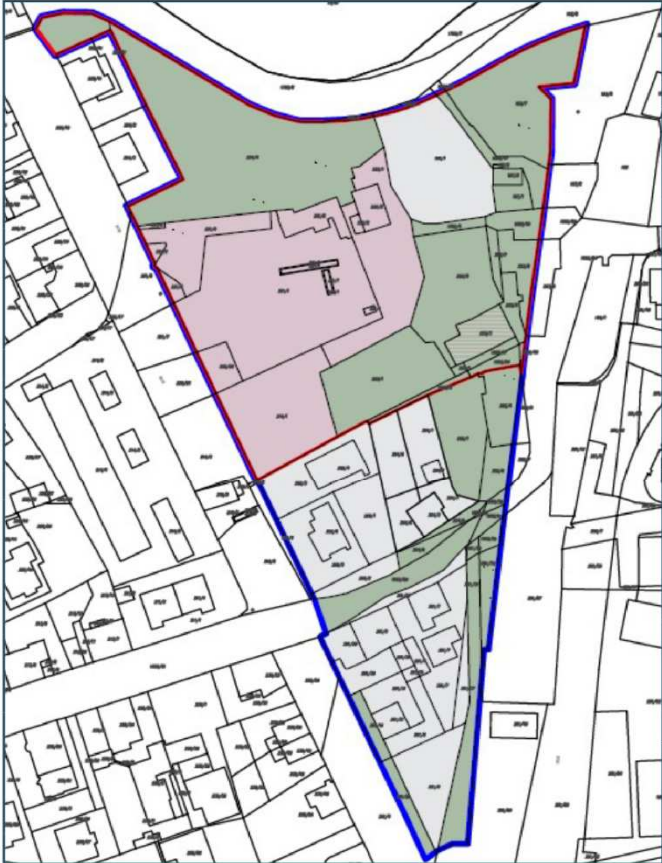
Vir: PIZ2020.

Iz nazadnje potrjenega investicijskega dokumenta ministrstva, in sicer PIZ2020, izhaja, da so bili lastniki parcel, namenjenih graditvi Centra znanosti, Republika Slovenija, Mestna občina Ljubljana in fizične osebe. Mestna občina Ljubljana je bila leta 2018 lastnica 6.397 m² oziroma 51,4 % vseh zemljišč, predvidenih za gradnjo Centra znanosti, v lasti fizičnih oseb pa je bilo 1.070 m² oziroma 8,6 % vseh zemljišč, predvidenih za gradnjo Centra znanosti.

Slika 7 prikazuje zemljišča v k. o. Trnovsko predmestje, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti, pred pridobitvijo lastništva Republike Slovenije nad vsemi zemljišči.

⁶⁸ Uradni list RS, št. 35/18.

Slika 7 Prikaz zemljišč v k. o. Trnovsko predmestje, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti, pred pridobitvijo lastništva Republike Slovenije nad vsemi zemljišči

št. parcele	lastništvo	velikost m ²
225/52	MOL	194
225/25	RS	131
221/8	RS	172
221/1	RS	2.105
221/9	RS	413
1692/49	MOL	128
1692/4	MOL	76
223/1	MOL	790
224/4	MOL	2.511
214/1	RS	958
222/2	RS	163
222/1	RS	821
221/4	RS	18
221/2	RS	23
221/3	RS	40
196/1	FO	1.044
1692/47	MOL	188
197/1	MOL	104
193/7	MOL	964
197/3	MOL	51
223/2	MOL	758
223/3	FO, RS, MOL	238
223/7	MOL	65
223/8	MOL	207
223/5	MOL	90
1692/17	MOL	52
1692/24	MOL	57
1692/3	MOL	65
1692/46	MOL	9
Skupaj:		12.435

RS = Republika Slovenija
 MOL = Mestna občina Ljubljana
 FO = Fizične osebe

Vir: podatki ministrstva.

Ministrstvo je prva zemljišča za gradnjo Centra znanosti na podlagi sklepa vlade⁶⁹ pridobilo v upravljanje od Ministrstva za kulturo (v nadaljevanju: MK) v letu 2007, in sicer gre za zemljišča s parcelno št. 214/1 v izmeri 958 m², parcelno št. 222/1 v izmeri 821 m² in parcelno št. 222/2 v izmeri 163 m², vse k. o. Trnovsko predmestje. V letu 2011 je ministrstvo z Mestno občino Ljubljana z namenom opredelitve in določitve medsebojnih razmerij v zvezi s predvideno izgradnjo Centra znanosti – Hiše eksperimentov podpisalo sporazum. Predmetni sporazum je bil sklenjen za namen opredelitve stvarnega vložka Mestne občine Ljubljana za potrebe izgradnje Centra znanosti – Hiše eksperimentov.

⁶⁹ Sklep vlade št. 47803-887/2007/4 z dne 28. 11. 2007.

Maja 2016 je Mestna občina Ljubljana⁷⁰ z dopisom potrdila veljavnost predmetnega sporazuma tudi za programsko obdobje od leta 2014 do leta 2020, tudi za projekt Center znanosti.

Poleg tega sta v letu 2016 vlada in Stanovanjski sklad Republike Slovenije podpisala Pogodbo o brezplačnem prenosu nepremičnin v last Republike Slovenije⁷¹ za 7 zemljišč⁷² v skupni izmeri 2.902 m². Ministrstvo je na podlagi sklepa vlade⁷³ oktobra 2016 pridobilo pravico upravljanja teh zemljišč.

Od leta 2018 do leta 2021 je ministrstvo na podlagi sklenjenih pogodb o nakupu zemljišč pridobilo lastništvo za Republiko Slovenijo nad vsemi zemljišči, potrebnimi za gradnjo Centra znanosti. Poleg pridobitve lastninske pravice nad zemljišči je ministrstvo pridobilo tudi pravico upravljanja vseh zemljišč, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti.

Slika 8 prikazuje zemljišča v k. o. Trnovsko predmestje, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti, po pridobitvi lastništva Republike Slovenije nad vsemi zemljišči.

⁷⁰ Dopis št. 631-2/2016-2 z dne 27. 5. 2016.

⁷¹ Št. 478-32/2015/16 z dne 10. 11. 2016.

⁷² Parcelna št. 221/1, št. 221/2, št. 221/3, št. 221/4, št. 221/8, št. 221/9 in št. 225/25, vse k. o. Trnovsko predmestje.

⁷³ Št. 47803-61/2016/14 z dne 27. 10. 2016.

Slika 8 Prikaz zemljišč v k. o. Trnovsko predmestje, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti, po pridobitvi lastništva Republike Slovenije nad vsemi zemljišči

št. parcele	lastništvo	velikost m ²
193/12	RS	511
193/11	RS	274
196/3	RS	978
196/4	RS	75
196/2	RS	36
197/5	RS	93
197/3	RS	51
214/1	RS	958
221/1	RS	2.105
221/2	RS	23
221/3	RS	40
221/4	RS	18
221/8	RS	172
221/9	RS	413
222/1	RS	821
222/3	RS	163
223/1	RS	790
223/2	RS	758
223/3	RS	238
223/7	RS	65
223/10	RS	124
223/11	RS	2
223/12	RS	76
225/74	RS	147
225/25	RS	131
1692/3	RS	65
1692/4	RS	76
1692/93	RS	170
1692/95	RS	45
1692/97	RS	51
1692/100	RS	46
224/7	RS	2.294
Skupaj:		11.809

RS = Republika Slovenija

Vir: podatki ministrstva.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je Republika Slovenija postala lastnik vseh potrebnih zemljišč, predvidenih za gradnjo Centra znanosti, v skupni izmeri 11.809 m².

V oktobru 2019 sta ministrstvo in Mestna občina Ljubljana v sklopu pogajanj glede reševanja neurejenih pravnih stanj zemljišč podpisala Pismo o nameri za ureditev medsebojnih lastniških razmerij⁷⁴. Novembra 2019 je bil pripravljen osnutek menjalne pogodbe, vendar do njenega podpisa ni prišlo. Sledila so pogajanja med ministrstvom in Mestno občino Ljubljana. Zaključek pogajanj je

⁷⁴ Št. 478-45/2018/36 z dne 28. 10. 2019.

bila novembra 2020 sklenjena Pogodba o nakupu nepremičnin⁷⁵. Na podlagi te pogodbe je bilo od Mestne občine Ljubljana v novembru 2020 pridobljenih 19 zemljišč⁷⁶ v skupni izmeri 5.726 m² v vrednosti 1.955.899 EUR z DDV. Ministrstvo je pridobilo pravico upravljanja na teh zemljiščih na podlagi sklepa vlade v marcu 2021⁷⁷.

Od 2 fizičnih oseb so bile na podlagi Pogodbe o nakupu nepremičnin⁷⁸ v novembru 2020 pridobljena 3 zemljišča⁷⁹ v skupni izmeri 1.089 m² v vrednosti 270.295 EUR z DDV. Ministrstvo je na podlagi sklepa vlade⁸⁰ marca 2021 pridobilo pravico upravljanja teh zemljišč. Pred tem je bil na podlagi Pogodbe o nakupu nepremičnine⁸¹ od fizične osebe v juniju 2018 na zemljišču s parcelno št. 223/3, k. o. Trnovsko predmestje pridobljen delež 25/228 v izmeri 26 m² v vrednosti 3.000 EUR z DDV. Ministrstvo je na podlagi sklepa vlade⁸² julija 2018 pridobilo pravico upravljanja teh zemljišč. Pred tem pa je na podlagi soglasja v maju 2018⁸³ na zemljišču s parcelno št. 223/3, k. o. Trnovsko predmestje v deležu 119/228 v izmeri 124 m² pridobilo pravico upravljanja še od MK.

Že v revizijskem poročilu Predlog zaključnega računa proračuna za leto 2020⁸⁴ smo ugotovili, da je ministrstvo zemljišči s parcelno št. 193/11 in št. 225/74, obe k. o. Trnovsko predmestje v skupni izmeri 421 m² kupilo od Mestne občine Ljubljana v nasprotju s prvim in drugim odstavkom 43. člena ZSPDSLS-1, ki določata, da država pridobiva nepremično premoženje v takem obsegu in kakovosti, ki zagotavljata najboljše pogoje za izvrševanje nalog upravljavca, ter da se nepremično premoženje ne pridobiva na zalogo.

Zemljišči s parcelno št. 193/11 in št. 225/74, obe k. o. Trnovsko predmestje v skupni izmeri 421 m² nista nujno potrebni za gradnjo Centra znanosti, vendar je prodajalec pogojeval kupcu nakup teh zemljišč, da bi prišlo do sklenitve pogodbe med prodajalcem in kupcem. Mestna občina Ljubljana je glede na postavljeni pogoj znižala ceno zemljišč s 300 EUR/m² na 280 EUR/m². Podobno sta z nakupom zemljišča s parcelno št. 196/2, k. o. Trnovsko predmestje v izmeri 36 m² lastnika pogojevala realizacijo posla, čeprav navedeno zemljišče ni potrebno za gradnjo Centra znanosti.

Pojasnilo ministrstva

Ministrstvo bi kupilo samo potrebna zemljišča za gradnjo Centra znanosti, vendar je moralo pristati na pogoj prodajalca, Mestne občine Ljubljana, da bi lahko pridobilo vsa potrebna zemljišča za gradnjo Centra znanosti na predvideni lokaciji. Mestna občina Ljubljana je posledično zmanjšala ceno glede na

⁷⁵ Št. 478-111/2020/6 z dne 30. 11. 2020.

⁷⁶ Parcelna št. 193/11, št. 193/12, št. 197/3, št. 197/5, št. 223/1, št. 223/2, št. 223/7, št. 223/10, št. 223/11, št. 223/12, št. 224/7, št. 1692/3, št. 1692/4, št. 1692/95, št. 1692/97, št. 1692/100, št. 1692/93, št. 225/74 in št. 223/3 (7/19), vse k. o. Trnovsko predmestje.

⁷⁷ Sklep vlade št. 47803-34/2021/3 z dne 2. 3. 2021.

⁷⁸ Št. 478-105/2020/7 z dne 25. 11. 2020.

⁷⁹ Parcelna št. 196/2, št. 196/3 in št. 196/4, vse k. o. Trnovsko predmestje.

⁸⁰ Št. 47803-34/2021/3 z dne 2. 3. 2021.

⁸¹ Št. 478-64/2018/12 z dne 12. 6. 2018.

⁸² Št. 47803-81/2018/4 z dne 3. 7. 2018.

⁸³ Soglasje prenosa upravljanja z Muzeja novejšje zgodovine Slovenije na ministrstvo, št. 41/2-18 z dne 7. 5. 2018.

⁸⁴ Št. 320-15/2020/81 z dne 1. 9. 2021, [URL: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2021/Ipro20/IPro20_RevizijskoP.pdf], 20. 10. 2022.

to, da je pogojevala nakup za 2 parceli, ki sta se nahajali na območju gradnje Centra znanosti (ena leži na skrajni severozahodni strani območja, druga pa na skrajno severovzhodni strani območja). Če ministrstvo ne bi pristalo na pogoj Mestne občine Ljubljana in zemljišča ne bi kupilo pod navedenimi pogoji prodajalca, ne bi moglo izpolniti nalog z nameni in cilji, kot izhajajo iz PIZ2020. Hkrati je Republika Slovenija že lastnica določenih nepremičnin na tem območju, kar pomeni, da je s tem, ko je pridobila zemljišča s strani Mestne občine Ljubljana, pridobila nepremično premoženje v takem obsegu in kakovosti, ki zagotavljata najboljše pogoje za uporabo nepremičnine v lasti Republike Slovenije. Če tega ne bi storila, bi imela Republika Slovenija bistveno več zemljišč, ki jih ne bi mogla uporabljati za predvidene namene.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, še ni rešilo sporov v postopku ureditve medsebojnih razmerij z lastniki zemljišč, ki mejita na območje, predvideno za gradnjo Centra znanosti, s parcelno št. 208/3⁸⁵ in št. 224/2⁸⁶, obe k. o. Trnovsko predmestje.

Ministrstvo je 29. 12. 2021 od Državnega odvetništva Republike Slovenije⁸⁷ prejelo dopis odvetniške pisarne nasprotne stranke za mirno rešitev spornega razmerja za parcelo št. 208/3, k. o. Trnovsko predmestje. Ministrstvo je za ureditev spora v zvezi s parcelno št. 224/2, k. o. Trnovsko predmestje konec decembra 2021 pripravilo predlog za mirno rešitev spora in ga posredovalo nasprotni stranki za mirno rešitev spora v zvezi s parcelo št. 224/2, k. o. Trnovsko predmestje.

Ukrep ministrstva

Ministrstvo je 11. 1. 2022 Državnemu odvetništvu Republike Slovenije posredovalo odgovor⁸⁸, da se strinja s predlogom sporazumne ureditve medsebojnega razmerja za parcelo št. 208/3, k. o. Trnovsko predmestje. 23. 3. 2022 je ministrstvo posredovalo vladi gradivo Predlog seznanitve z vsebino izvensodne poravnave po Sporazumu o ureditvi medsebojnih razmerij v predhodnem postopku in uskladitvi zemljiškoknjižnega stanja z dejanskim – predlog za obravnavo.

28. 6. 2022 je vlada sprejela Sklep o seznanitvi Vlade Republike Slovenije z vsebino izvensodne poravnave Sporazuma o ureditvi medsebojnih razmerij v predhodnem postopku in uskladitvi zemljiškoknjižnega stanja z dejanskim glede nepremičnin s parc. št. 214/1, 223/1 in 1692/3, vse k. o. Trnovsko predmestje⁸⁹. 1. 8. 2022 je bil podpisan Sporazum o ureditvi medsebojnih razmerij v predhodnem postopku in uskladitvi zemljiškoknjižnega stanja z dejanskim⁹⁰. Na podlagi 2. člena navedenega sporazuma se je Republika Slovenija zavezala postopek parcelacije nepremičnin začeti najkasneje v roku 45 dni po sklenitvi navedenega sporazuma, pri čemer je ministrstvo 2. 8. 2022

⁸⁵ Gre za uskladitev dejanskega obstoječega lastniškega in posestnega stanja na nepremičninah s stanjem v zemljiški knjigi.

⁸⁶ Solastniki sosednjega zemljišča so vložili tožbo na ugotovitev meje, ki jo je ugotovil geodet.

⁸⁷ Dopis št. P-A037-1289/2021-2-EF z dne 29. 12. 2021.

⁸⁸ Dopis ministrstva, št. 478-147/2021/3 z dne 11. 1. 2022.

⁸⁹ Št. 71103-33/2022/4 z dne 28. 6. 2022. Gre za parcele, ki so v lasti Republike Slovenije in mejijo na parcelo št. 208/3 k.o. Trnovsko predmestje, ki je v lasti fizične osebe.

⁹⁰ Št. 478-42/2021/54 z dne 1. 8. 2022.

izbranemu izvajalcu izdalo naročilnico⁹¹ za izvedbo parcelacije zemljišč in ureditve meja skladno z navedenim sporazumom.

Ministrstvo je 12. 1. 2022 prejelo dopis odvetniške pisarne nasprotnih strank za rešitev medsebojnih razmerij in ponudilo možnost mirne rešitve medsebojnega razmerja za parcelo št. 224/2, k. o. Trnovsko predmestje. Ministrstvo je 29. 3. 2022 odvetniku solastnikov nepremičnine s parcelno št. 224/2, k. o. Trnovsko predmestje, ki meji na območje gradnje Centra znanost, in sicer na zemljišče v lasti Republike Slovenije s parcelno št. 224/7, k. o. Trnovsko predmestje, posredovalo nov predlog za ureditev premoženjskopравnih razmer⁹².

4. 4. 2022 je ministrstvo prek odvetniške pisarne ponovno posredovalo nov predlog ureditve meje odvetniški pisarni nasprotnih strank. S strani odvetniške pisarne nasprotnih strank je ministrstvo 2. 6. 2022 prejelo odgovor na predlog ureditve meje ministrstva, v katerem je med drugim navedeno, da nasprotne stranke izražajo načelno pripravljenost sporno mejo urediti tako, da se bo čim bolj približala novemu objektu, ter posredovalo dodatna vprašanja. Ministrstvo je v sodelovanju s projektanti pripravilo odgovor, ki je bil 20. 6. 2022 s strani odvetniške pisarne ministrstva posredovan odvetniški pisarni nasprotnih strank. 29. 7. 2022 je ministrstvo pozvalo odvetniško pisarno ministrstva, da naj čim prej pridobi odgovor odvetniške pisarne nasprotnih strank. Poleg tega je odvetniški pisarni ministrstva posredovalo tudi osnutek Sporazuma o ureditvi medsebojnih razmerij v postopku ureditve mej in uskladitvi zemljiškoknjižnega stanja.

V okviru variante 1, ki se nanaša na gradnjo Centra znanosti na območju Mestne občine Ljubljana, v k. o. Trnovsko predmestje, gre za gradnjo Centra znanosti na zemljiščih v lasti Republike Slovenije. Ministrstvo je pridobilo lastništvo Republike Slovenije nad vsemi zemljišči, potrebnimi za gradnjo Centra znanosti, vendar do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, še ni pridobilo gradbenega dovoljenja, ki bi mu omogočalo pričetek gradnje Centra znanosti na lokaciji v Trnovskem predmestju v Ljubljani.

Ukrep ministrstva

Dopolnjena dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja (v nadaljevanju: DGD) je bila 31. 12. 2021 posredovan v mnenje mnenjedajalcem. Zadnje mnenje je ministrstvo pridobilo 24. 3. 2022.

Ministrstvo je z dopisom⁹³ potrdilo DGD ter izdelovalce projektne dokumentacije prosilo za vložitev vloge za pridobitev gradbenega dovoljenja na pristojno upravno enoto.

Dne 8. 4. 2022 je bila na Upravno enoto Ljubljana podana vloga za izdajo gradbenega dovoljenja za Center znanosti na lokaciji v Trnovskem predmestju v Ljubljani⁹⁴. Predstavniki Upravne enote Ljubljana je 18. 7. 2022 potrdil, da je vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja popolna.

⁹¹ Št. N3330-22-0155 z dne 27. 7. 2022.

⁹² Št. 478/78/2021 z dne 29. 3. 2022.

⁹³ Št. 430-194/2019/214 z dne 28. 3. 2022.

⁹⁴ Dopis št. 134-021 z dne 8. 4. 2022 s prilogami. Vlogo je po pooblastilu ministrstva kot investitorja posredoval zunanji izvajalec DEKLEVA GREGORIČ ARHITEKTI, projektiranje d. o. o. (v nadaljevanju: DGA, d. o. o.).

Ministrstvo je z Mestno občino Ljubljana sklenilo 3 pogodbe, in sicer Pogodbo o ustanovitvi stavbne pravice za gradnjo parkovnih površin, otroškega igrišča, vstopne ploščadi, prometnega dostopa in dostopa za dostavna vozila, plinskega priključka in priključka na odpadno komunalno vodo ob Barjanski cesti ter za gradnjo tlakovnih površin ob poti ob Gradaščici⁹⁵, Pogodbo o uporabi nepremičnin za začasno ureditev gradbišča⁹⁶ in Pogodbo o ustanovitvi služnosti za izgradnjo priključka na elektro omrežje na nepremičninah v katastrski občini 1722 – Trnovsko predmestje, parcele št. 1692/68, 1692/69, 1692/70, 1692/71, 202/4, 202/6 in 204/8⁹⁷.

2.2.2 Drugi pogoji, povezani z realizacijo projekta Center znanosti

2.2.2.1 Aktivnosti, povezane s pripravo projektne in druge dokumentacije za pričetek gradnje

Ministrstvo je za zagotovitev drugih pogojev za realizacijo projekta Center znanosti v obdobju, na katero se nanaša revizija, izvajalo aktivnosti, povezane s pripravo potrebne projektne in druge dokumentacije za pričetek gradnje Centra znanosti. Za navedene aktivnosti je ministrstvo sklenilo naročilnice in pogodbe z zunanjimi izvajalci v skupnem znesku 2.508.396 EUR, od tega za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti v znesku 1.584.780 EUR. Do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, je ministrstvo za prevzete obveznosti plačalo 1.232.156 EUR.

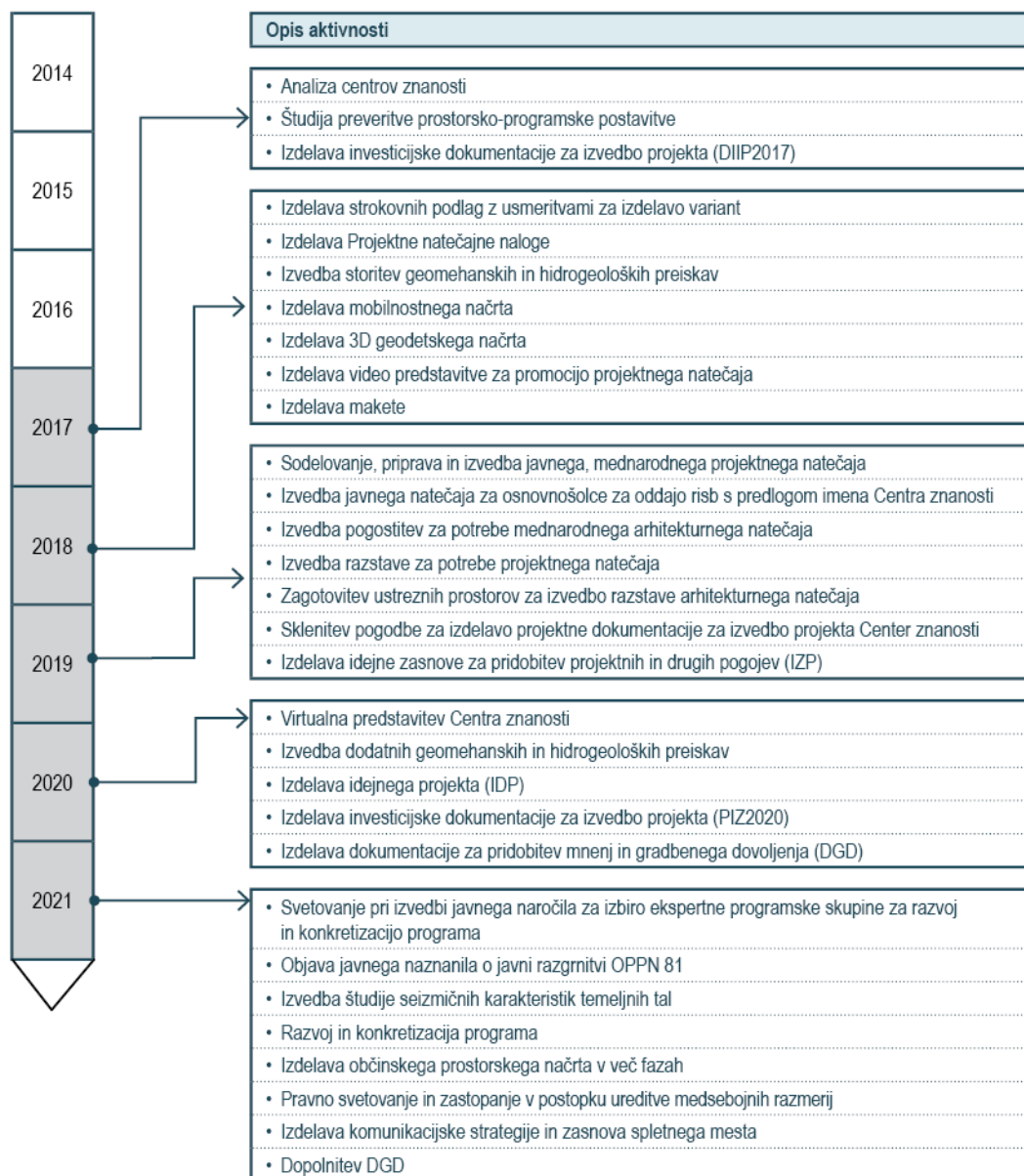
Slika 9 prikazuje aktivnosti ministrstva, povezane s pripravo projektne in druge dokumentacije, potrebne za pričetek gradnje Centra znanosti.

⁹⁵ Št. C3330-22-659003 z dne 31. 3. 2022.

⁹⁶ Št. C3330-22-659001 z dne 16. 3. 2022.

⁹⁷ Št. C3330-22-659000 z dne 14. 4. 2022.

Slika 9 Aktivnosti ministrstva, povezane s pripravo projektne in druge dokumentacije, potrebne za pričetek gradnje Centra znanosti

Vir: podatki ministrstva.

V nadaljevanju podrobneje prikazujemo aktivnosti ministrstva, povezane s pripravo dokumentacije, ki je ključnega pomena za pričetek gradnje Centra znanosti in povezana s pridobitvijo gradbenega dovoljenja.

Novembra 2017 je bila izdelana Študija preveritve prostorsko-programске postavitve objekta Center znanosti vključno s preliminarno idejno zasnovo (v nadaljevanju: študija). Študija obsega urbanistične in prostorske preveritve, ki zajemajo geomehanske in hidrološke pogoje lokacije, dostopnost območja, prometne pogoje, maksimalne višinske gabarite ter urbanistične pogoje in okvire za postavitev objekta Center znanosti ob upoštevanju Odloka o Izvedbenem prostorskem

načrtu Mestne občine Ljubljana. Namen študije je preveritev prostorskih možnosti in prostorskih omejitev za umestitev objekta Center znanosti na predvideno območje, za katerega je skladno s prostorskimi akti, ki veljajo na tem območju, predvideno urejanje z OPPN Center znanosti. V okviru študije so torej bile preverjene možnosti za umestitev Centra znanosti na predlagano lokacijo. V študiji je obravnavano območje Trnovskega predmestja, kjer je predvidena izvedba Centra znanosti, ki se nahaja v osrednjem delu mesta Ljubljana, znotraj avtocestnega obroča, tik ob avtocestni prometni vpadnici in v neposredni bližini mestnega središča, zato je, kot izhaja iz študije, prometna dostopnost območja dobra. Iz študije še izhaja, da je prostorska umestitev predvidenega Centra znanosti skladna z veljavnimi prostorskimi akti. Merila za določanje velikosti objekta na območju, ki izhajajo iz študije, določajo, da faktor zazidanosti ne sme presegati 50 %. Iz tega sledi, da tlorisna projekcija najbolj izpostavljenih delov stavbe nad terenom ne sme presegati 4.252 m² (ob predpostavki, da celotno v študiji obravnavano zemljišče v velikosti 8.504 m² predstavlja parcelo, namenjeno gradnji). Poleg tega mora faktor zelenih površin znašati najmanj 25 %. Iz tega sledi, da mora površina zelenih površin na raščenem terenu znašati najmanj 2.126 m² (ob predpostavki, da celotno v študiji obravnavano zemljišče v velikosti 8.504 m² predstavlja parcelo, namenjeno gradnji). Faktor izrabe in faktor odprtih bivalnih površin nista predpisana, kar pomeni, da v primeru predvidenega Centra znanosti nista kriterija za določitev velikosti objekta. Dopustna višina objekta glede na višinske omejitve na območju znaša 11 do 14 m.

Slika 10 prikazuje umestitev objekta na lokacijo, kot izhaja iz študije.

Slika 10 Prikaz umestitve objekta na lokacijo, kot izhaja iz študije

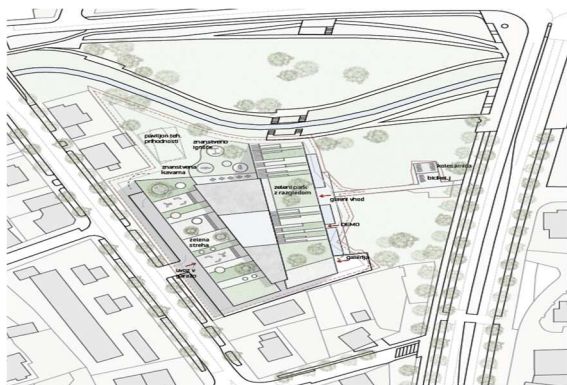
Vir: študija.

Kot je razvidno iz študije (poglavje z naslovom Obravnavano zemljišče), so bila zemljišča, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti, v času izdelave študije v lasti Republike Slovenije in Mestne občine Ljubljana, pri čemer je imela Mestna občina Ljubljana v lasti še nekatera zemljišča ob trenutni lokaciji, in sicer v smeri proti Barjanski cesti. Glede na to iz študije izhaja predlog, da ministrstvo in Mestna občina Ljubljana v nadaljevanju proučita možnosti o vključitvi tudi teh zemljišč v projekt Center znanosti. Iz študije še izhaja, da ne glede na to, da trenutna lokacija omogoča postavitev Centra znanosti, bi se s širitvijo območja gradnje pridobilo kakovostno in zaokroženo zemljišče, kar bi ob upoštevanju predpisanih meril za izrabo zemljišča omogočilo več možnosti za razvoj programa Center znanosti in za kakovostno arhitekturno rešitev. V zaključku študije je navedeno, da je izvedba Centra znanosti na predlagani lokaciji v Trnovskem predmestju, upoštevajoč vse urbanistične in prostorske pogoje ter programska izhodišča in zahteve, na predlagani lokaciji možna.

Poleg tega je v zaključku študije še navedeno, da mora idejna zasnova projekta Center znanosti prostor urejati kot preplet zelenih in grajenih površin. Zunanja ureditev objekta na nagnjenem terenu mora biti zasnovana tako, da se prilagaja terenu. Izvedbe platojev z nasipi in useki niso dopustne, razen če so nujne za funkcioniranje stavbe (na primer dovoz, dostop, parkiranje). Iz študije izhaja, da stavba Centra znanosti sledi konceptu 4IN: inteligentno, inovativno, interdisciplinarno in interaktivno. Iz študije še izhaja, da bo stavba Centra znanosti kot taka s svojo pojavnostjo, oblikovanjem in arhitekturo predstavljala inovacijo, zaradi svoje pomembne javne izobraževalne funkcije pa mora vsem omogočati pozitivno prostorsko izkušnjo: dostopnost, uporabnost, energetska učinkovitost, varnost, trdnost, udobje in lepoto, hkrati mora biti zgled odličnega oblikovanja grajenega prostora, vrhunske arhitekture in vpetosti v širši urbani prostor, mora prispevati k uvajanju najnovejših tehnologij v vsakdanje življenje, k uveljavljanju najnovejših standardov na področju trajnostne gradnje in učinkovite rabe energije ter s tem k širši promociji njihove uporabe ter boljši informiranosti in ozaveščenosti. Kot izhaja iz študije, je stavba Centra znanosti oblikovana kot preplet 3 volumnov, ki simbolično predstavljajo 3 temeljne stebre Centra znanosti – znanost, gospodarstvo in kulturo. Simbolno oblikovanje objekta izhaja iz dediščine mostiščarskih naselij Barja.

Slika 11 prikazuje Center znanosti, kot je bil zasnovan v študiji.

Slika 11 Center znanosti, kot izhaja iz študije

Vir: študija.

Ministrstvo je julija 2018 na podlagi Sklepa o začetku postopka⁹⁸ pričelo postopek oddaje javnega naročila za izbiro strokovno najprimernejše rešitve in izbiro izdelovalca projektne dokumentacije za Center znanosti⁹⁹. Šlo je za mednarodni, odprti, enostopenjski projektni natečaj za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za Center znanosti. Oktobra 2018 je bilo javno naročilo objavljeno na portalu javnih naročil¹⁰⁰ in v Uradnem listu EU¹⁰¹. Imenovana je bila ocenjevalna komisija, ki se je zbrala na 12 sejah. Ocenjevalna komisija je rešitve v posameznih natečajnih elaboratih vrednotila po merilih

⁹⁸ Št. 430-410/2018/2 z dne 31. 7. 2018.

⁹⁹ Na podlagi točke b) prvega odstavka 100. člena Zakona o javnem naročanju (v nadaljevanju: ZJN-3; Uradni list RS, št. 91/15, 14/18 in 121/21), ki določa uporabo ZJN-3 pri projektih natečajih z nagradami ali plačili udeležencem.

¹⁰⁰ Št. objave JN006975/2018-I01 z dne 8. 10. 2018.

¹⁰¹ Št. 2018/S 194-439832 z dne 8. 10. 2018.

za ocenjevanje iz natečajnih pogojev. Merila za ocenjevanje so se nanašala na: skladnost zasnove s prostorskimi akti¹⁰², merila kakovosti urbanistične, arhitekturne in krajinskoarhitekturne zasnove¹⁰³ ter merila trajnosti¹⁰⁴. V času ocenjevanja je ocenjevalna komisija izkoristila tudi možnost individualnega fizičnega ogleda natečajnih elaboratov in spletnega ogleda elaboratov prek zaščitenega računalniškega dostopa.

Cilj natečaja je bil pridobiti strokovno najustreznejšo arhitekturno rešitev Centra znanosti znotraj natečajnega območja, strokovno najustreznejšo urbanistično rešitev umestitve Centra znanosti znotraj natečajnega območja, anketno rešitev za celotno območje OPPN Center znanosti in v nadaljnjem koraku izbrati izdelovalca projektne dokumentacije za Center znanosti.

Namen natečaja pa je bil pridobiti rešitev za urbanistično zasnovo območja OPPN Center znanosti, najprimernejšo, najprivlačnejšo in izrazito sodobno stavbo Centra znanosti ter umestitev vseh predvidenih zunanjih prostorov na dano lokacijo v Ljubljani. Stavba Centra znanosti naj bi ne samo zaradi svojega programske povezujočega in demonstracijskega učinka pomenila vrhunsko arhitekturo, ki bi v najboljši možni meri inovativno vključevala vrhunske dosežke stroke ter hkrati omogočala rastočo in prilagodljivo strukturo za umeščanje najnovejših in prihodnjih tehnologij, ki varujejo zdravje človeka, varčujejo z energetskimi in snovnimi viri ter varujejo in ohranjajo okolje. Nova stavba in celotno natečajno območje naj bi postala primer odličnega interdisciplinarnega in povezujočega načrtovanja najsodobnejšega centra za prikaz, preizkušanje in povezovanje znanosti, gospodarstva in kulture, ki bi pomenil zgled vsem nadaljnjim javnim investicijam. Center znanosti naj bi bil vrhunska in edinstvena stavba tako na nacionalni kot na mednarodni znanstveni, gospodarski in kulturni ravni.

Ministrstvo je februarja 2019 objavilo Obvestilo o izidu enostopenjskega odprtega mednarodnega natečaja za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za Center znanosti¹⁰⁵ (v nadaljevanju: obvestilo o izidu). Po pravnomočnosti obvestila o izidu, katerega sestavni del je tudi Zaključno poročilo o enostopenjskem odprtem mednarodnem natečaju za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za Center znanosti¹⁰⁶ (v nadaljevanju: zaključno poročilo), naj bi ministrstvo¹⁰⁷ izvedlo javno naročilo izbire izdelovalca projektne dokumentacije, upoštevajoč vrstni red zmagovalcev projektnega natečaja.

Slika 12 prikazuje zasnove objektov Centra znanosti, upoštevajoč vrstni red zmagovalcev projektnega natečaja.

¹⁰² Upoštevanje Odloka o OPPN ter pogojev, usmeritev in mnenj nosilcev urejanja prostora.

¹⁰³ Celovitost urbanistične zasnove, umeščanje in členitev objektov, sodobnost, odnos do okolice, promet in dostopi, orientacija, kakovost pogledov, celovit arhitekturni in arhitekturno-krajinski odgovor na specifično lokacijo, upoštevanje ciljev, namena in programske naloge ter celovit demonstracijski učinek.

¹⁰⁴ Demonstracijski učinek, okoljski vidik in raba energije, tehnično-tehnološki vidik, varnost zgradbe, sociološki in zdravstveni vidik, finančni vidik, funkcionalni vidik in digitalne tehnologije (kakovostni vidiki trajnostnosti – tehnične zahteve).

¹⁰⁵ Št. 430 – 410/2019/83 z dne 20. 2. 2019.

¹⁰⁶ Z dne 7. 2. 2019.

¹⁰⁷ Na podlagi točke b) četrtega odstavka 46. člena ZJN-3, ki ureja postopek s pogajanjem brez predhodne objave za storitve, ki se na podlagi predhodno izvedenega projektnega natečaja, organiziranega v skladu z določbami ZJN-3 in v skladu s pravili projektnega natečaja, oddajo zmagovalcu ali enemu od zmagovalcev projektnega natečaja.

Slika 12 Zasnove objektov Centra znanosti

Vir: obvestilo o izidu in zaključno poročilo.

Iz zaključnega poročila izhaja, da je ocenjevalno komisijo najbolj prepričal elaborat arhitektov DGA, d. o. o., ki "Center znanosti oblikuje kot serijo med seboj povezanih paviljonov v širši parkovni ureditvi". Na drugo mesto je ocenjevalna komisija uvrstila elaborat Arquivio Arquitectura SLP z "značilno delitvijo objekta na geometrijsko urejen južni trakt s funkcionalnimi prostori, ki se ozira proti stanovanjski zazidavi, in severni trakt z razstavnimi prostori, ki z valovito fasado oblikuje južni rob parka". Tretje mesto je ocenjevalna komisija prisodila elaboratu IT INVEST, investicije, računalništvo, najem d. o. o., z "zasnovo kompaktnega paviljonskega objekta, ki ga odlikuje geometrijsko strogo urejena struktura z učinkovitim prepletom prostorov v horizontalni in vertikalni smeri".

Kot je zapisano v zaključnem poročilu, je bil namen mednarodnega natečaja za arhitekturno-urbanistično zasnovo Centra znanosti pridobiti "izrazito sodobno stavbo, ki naj ne samo zaradi svojega programskega povezujočega in demonstracijskega učinka pomeni vrhunsko arhitekturo". Gre za ne samo neobičajni program stavbe in prostorske kompleksnosti natečajnega območja, temveč tudi za temeljno vprašanje, kakšen tip stavbe dejansko ustreza Centru znanosti. Rezultati natečaja so pokazali, da se tipi stavbe, ki bi ustrezali Centru znanosti, v grobem lahko razdelijo v 3 skupine, in sicer na objekte, ki povzemajo značilnosti tradicionalnih muzejev in umetniških galerij, na objekte, ki se poskušajo integrirati v topografske značilnosti obstoječe parkovne ureditve, in na objekte s poudarjenimi elementi visokotehnološke arhitekture. Ocenjevalna komisija je bila mnenja, da projektom prve skupine ne uspe izraziti specifičnega značaja Centra znanosti, integracija stavbe v topografijo je problematična zaradi obsežnosti zahtevanega volumna novogradnje, videz visoke tehnologije pa se je v glavnem omejil na dominantni poudarek kupole planetarija in na zahtevnost fasadnega ovoja stavbe, kar glede na skokovit razvoj tehnologije in znanosti nima ustrezne sporočilne vrednosti za daljše časovno obdobje. V tem smislu je ocenjevalna komisija izpostavila pomen svojstvenih arhitekturnih predlogov, ki jih v omenjene skupine ni bilo mogoče uvrstiti.

Dokumentacija projektnega natečaja za izbor strokovno najprimernejše rešitve za projekt Center znanosti je določala, da bo naročnik prvonagrajenega ponudnika pod pogojem, da ponudnik izpolnjuje vse zahteve iz predmetne dokumentacije, da ne obstajajo razlogi za njegovo izključitev in da izpolnjuje vse pogoje za sodelovanje, povabil k udeležbi v postopku s pogajanjem brez predhodne objave¹⁰⁸, v katerem bo ponudniku ponujena možnost sklenitve pogodbe o izdelavi projektne dokumentacije.

¹⁰⁸ V skladu s točko b) četrtega odstavka 46. člena ZJN-3.

Ministrstvo je aprila 2019 izdalo Sklep o začetku postopka s pogajanji brez predhodne objave za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti¹⁰⁹. Na podlagi Odločitve o oddaji naročila za javno naročilo za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti¹¹⁰ je bil julija 2019 uspešno zaključen postopek oddaje javnega naročila, s katerim je bilo naročilo izdelave projektne dokumentacije oddano prvonagrajenemu ponudniku.

V septembru 2019 je ministrstvo z izvajalcem DGA, d. o. o. sklenilo Pogodbo za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti¹¹¹ (v nadaljevanju: pogodba za izdelavo projektne dokumentacije). Iz navedene pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije izhaja, da bo projektna dokumentacija izdelana v obsegu, ki omogoča pridobitev gradbenega dovoljenja, izvedbo predvidene graditve in pridobitev uporabnega dovoljenja.

Predmet pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije je izdelava projektne dokumentacije v več fazah, in sicer¹¹²:

- dopolnitev idejne zasnove do ravni idejne zasnove za pridobitev projektnih in drugih pogojev (v nadaljevanju: IZP),
- izdelava idejnega projekta (v nadaljevanju: IDP),
- izdelava DGD, pri čemer faza zajema pridobivanje vseh mnenj, pridobitev potrditve naročnika in obveznost vložitve popolne vloge za pridobitev gradbenega dovoljenja,
- izdelava projektne dokumentacije za izvedbo gradnje, vključno z opremo in popisi del in materialov, med drugim tudi v obliki, ki bo omogočala vnos cen za izbor izvajalca gradbenih del,
- izdelava dokumentacije za razpis,
- izdelava projektne dokumentacije izvedenih del vključno z izkazom požarne varnosti in izkazom energetske učinkovitosti ter
- projektantski nadzor za čas gradnje.

Poleg predmeta pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije predstavljamo še pogodbeno določilo, iz katerega izhaja dinamika izplačil oziroma izstavitev računov. Dinamika izplačil oziroma podlaga za izstavitev računa za izdelano posamezno fazo projektne dokumentacije je s strani ministrstva potrjen zapisnik o predaji in prevzemu projektne dokumentacije¹¹³. K pogodbi za izdelavo projektne dokumentacije sta bila sklenjena 2 aneksa, na podlagi katerih se je spremenila dinamika izplačil po navedeni pogodbi, in sicer aneks 1¹¹⁴ iz julija 2020 in aneks 2¹¹⁵ iz septembra 2021.

¹⁰⁹ Št. 430-194/2019/2 z dne 5. 4. 2019.

¹¹⁰ Št. 430-194/2019/27 z dne 5. 7. 2019.

¹¹¹ Št. 430-194/2019/35 z dne 12. 9. 2019.

¹¹² 2. člen pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije.

¹¹³ 5. člen pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije.

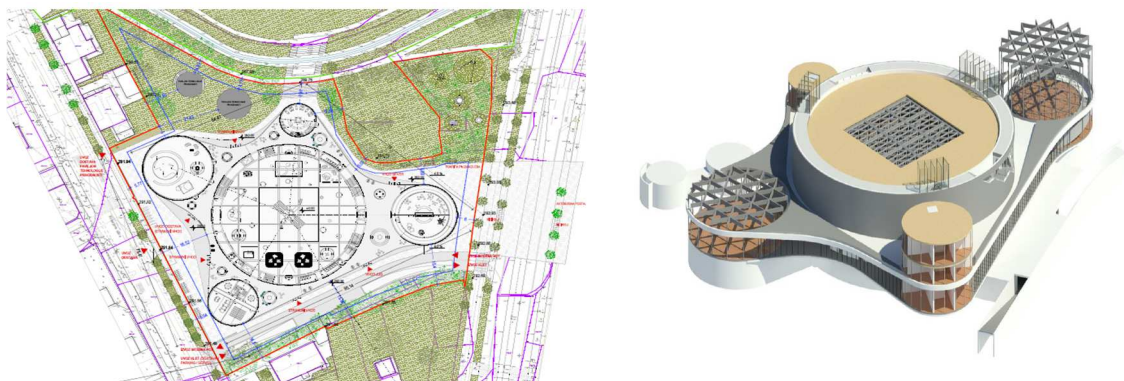
¹¹⁴ Št. 430-194/2019/108 z dne 30. 7. 2020.

¹¹⁵ Št. 430-194/2019/164 z dne 16. 9. 2021.

Po pogodbi za izdelavo projektne dokumentacije so bili v obdobju, na katero se nanaša revizija, izdelani 3 dokumenti projektne dokumentacije, in sicer IZP, IDP in DGD.

IZP¹¹⁶ je bila s strani izvajalca predana ministrstvu novembra 2019. Slika 13 prikazuje umestitev Centra znanosti, ki je zasnovan kot serija krožnih paviljonov v prostor, njegovo prostorsko in arhitekturno zasnovo.

Slika 13 Center znanosti kot serija krožnih paviljonov

Vir: IZP.

Glede umestitve Centra znanosti v prostor iz IZP izhaja, da je Center znanosti zasnovan kot serija krožnih paviljonov, ki jih povezuje skupna streha. S paviljonskim konceptom razporeditve volumnov v prostor je omogočena prehodnost območja iz vseh 4 smeri. Center znanosti nadaljuje parkovno ureditev severno od Gradaščice, ki ga programsko, oblikovno in funkcionalno dopolnjuje.

Prostorsko je objekt zasnovan v strukturirani hierarhiji krožnih volumnov programskih prostorov Centra znanosti. Najpomembnejši in najobsežnejši paviljon osrednjega razstavnega prostora je postavljen v središče območja, okrog njega pa se satelitsko umeščajo manjši paviljoni zaključenih programskih prostorov.

Arhitekturna zasnova sledi prostorski zasnovi, strukturi, ki deluje kot rastoči in prilagodljiv sistem paviljonov, ki se med seboj povezujejo. Ne deluje kot ena homogena stavba, temveč je povezava več samostojnih paviljonov znanosti. Vsak paviljon izpostavlja enega izmed bistvenih programskih sklopov Centra znanosti in lahko funkcionira samostojno in neodvisno od drugih.

IDP¹¹⁷ je bil s strani izvajalca predan ministrstvu pol leta kasneje kot IZP, in sicer v maju 2020. V okviru IDP so bili izdelani načrti s področja arhitekture, gradbeništva (načrt gradbenih konstrukcij in načrt zunanje, prometne ureditve ter kanalizacije, elektrotehnike, strojništva), prezračevanja,

¹¹⁶ IZP je bila predana ministrstvu na podlagi dopisa št. 430-194/2019/50 z dne 28. 11. 2019.

¹¹⁷ IDP je bil predan ministrstvu na podlagi dopisa št. 430-194/2019/75 z dne 28. 5. 2020.

vodovoda in kanalizacije ter ogrevanja, hlajenja, komprimiranega zraka in plinskih inštalacij, požarne varnosti ter krajinske arhitekture.

Poleg IZP in IDP je bila v novembru 2020 s strani izvajalca ministrstvu predana DGD¹¹⁸. DGD vsebuje tehnično poročilo, lokacijske prikaze in tehnične prikaze. V okviru tehničnega poročila so obravnavane naslednje vsebine: opis gradnje in njenih značilnosti, opis skladnosti gradnje s prostorskimi akti in predpisi o urejanju prostora, opis pričakovanih vplivov gradnje na neposredno okolico z navedbo ustreznih ukrepov za zmanjšanje teh vplivov, opis skladnosti gradnje s pridobljenimi projektnimi in drugimi pogoji ter predpisi, ki so podlaga za izdajo mnenj, izsledki predhodnih raziskav in druge vsebine, če je tako določeno s predpisi, ki so podlaga za izdajo mnenj, ter drugimi predpisi, ki urejajo bistvene in druge zahteve.

Iz dopisa za predajo DGD izhaja, da se je sočasno z izvajanjem projekta DGD izvajal tudi postopek nakupa in parcelacije zemljišč na gradbeni parceli, postopek priprave in uskladitve OPPN Center znanosti, postopek urejanja mej z zasebnimi zemljišči, ki mejijo na gradbeno parcelo, postopek pridobivanja služnosti za elektro priključek na parcelah Mestne občine Ljubljana ter postopek pridobivanja pravice graditi. Prav tako je bila na Agencijo Republike Slovenije za okolje vložena vloga za predhodni postopek glede določitve, ali gre za objekt z vplivi na okolje. Kot izhaja iz dopisa za predajo DGD, bo treba v projektu DGD za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja določene vsebine še prilagoditi in dopolniti, kar je veljalo za leto 2020.

Od leta 2018 na ministrstvu intenzivno potekajo aktivnosti za izdelavo projektne dokumentacije za projekt Center znanosti. Investicija predstavlja novogradnjo objekta Center znanosti. Za izvedbo projekta je potrebna pridobitev gradbenega dovoljenja. Ključne predhodne aktivnosti so: izvedba arhitekturnega natečaja, izdelava projektne dokumentacije, zaprtje finančne konstrukcije¹¹⁹ in izdelava investicijske dokumentacije. Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, še ni oddalo vloge za pridobitev gradbenega dovoljenja na Upravno enoto Ljubljana, saj še ni izvedlo vseh predhodnih ključnih aktivnosti za pridobitev gradbenega dovoljenja. Opisana ravnanja ministrstva do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, niso zagotovila pogojev za pričetek gradnje Centra znanosti v Ljubljani na območju Trnovskega predmestja.

Ukrep ministrstva

Po sprejetju OPPN Center znanosti, ki ga je sprejela Mestna občina Ljubljana, je ministrstvo lahko pristopilo k izdelavi programa opremljanja. Odlok o programu opremljanja stavbnih zemljišč za območje občinskega podrobnega prostorskega načrta 81 Center znanosti – del, ki predstavlja osnovo za obračun komunalnega prispevka, plačilo katerega je pogoj za izdajo gradbenega dovoljenja, je bil sprejet na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana 13. 6. 2022 in objavljen v Uradnem listu RS, št. 87/22 dne 24. 6. 2022. Še istega dne je ministrstvo vložilo zahtevek za odmero komunalnega prispevka za namen gradnje objekta Center znanosti. 6. 7. 2022 je ministrstvo s strani Mestne občine Ljubljana prejelo Odločbo o odmeri komunalnega prispevka¹²⁰, ki je bil plačan 9. 8. 2022.

¹¹⁸ DGD je bila predana ministrstvu na podlagi dopisa št. 430-194/2019/135 z dne 12. 11. 2020.

¹¹⁹ Bistveni del IP so tudi finančni viri, ki morajo biti dokazljivi (za razliko od DIIP, kjer so le predvideni).

¹²⁰ Št. 3541-385/2022-2, z dne 1. 7. 2022.

2.2.2.2 Projektna in programska skupina ter imenovanje odgovornih oseb

2.2.2.2.1 Projektna skupina

Ministrstvo je januarja 2016 posredovalo MGRT, MK in SVRK poziv za imenovanje predstavnika v projektno skupino za pripravo projekta Center znanosti¹²¹. Iz navedenega poziva za projektno skupino izhaja, da je ministrstvu pri projektu Center znanosti bistven skupen pristop več resorjev, zato je v ta namen ministrstvo predlagalo ustanovitev medresorske projektne skupine. Poleg tega iz navedenega poziva za projektno skupino izhaja, da je njena primarna naloga priprava izhodišč za vsebinsko zasnovo Centra znanosti, v nadaljevanju pa naj bi sledile ostale programske in izvedbene naloge, ki jih narekuje priprava takšnega projekta. V skladu s tem je ministrstvo navedene deležnike zaprosilo, da predlagajo predstavnika v medresorsko projektno skupino za pripravo vsebinske zasnove projekta Center znanosti.

Ministrstvo je v februarju 2016 sprejelo sklep o imenovanju članov projektne skupine za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti¹²² (v nadaljevanju: sklep o imenovanju projektne skupine). Iz sklepa o imenovanju projektne skupine izhaja, da je namen ustanovitve projektne skupine za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti medresorsko sodelovanje pri pripravi in izvedbi projekta Center znanosti. Iz obrazložitve sklepa izhaja tudi, da ministrstvo v vlogi posredniškega organa oblikuje projektno skupino za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti.

Slika 14 prikazuje projektno skupino za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti.

¹²¹ Št. 0141-43/2009/75 z dne 13. 1. 2016.

¹²² Št. 4111-1/2016/5 z dne 11. 2. 2016.

Slika 14 Sestava projektne skupine

Vir: podatki ministrstva.

Za izvedbo navedenega sklepa projektna skupina sodeluje z zaposlenimi na ministrstvu, MGRT in SVRK, v svoje delo pa vključuje tudi druge raziskovalne in strokovne institucije in eksperte, kot izhaja iz sklepa o imenovanju projektne skupine. Iz navedenega sklepa izhajajo tudi naloge projektne skupine, in sicer: priprava predloga instrumenta neposredne potrditve operacije za pridobitev sredstev evropske kohezijske politike za izvedbo projekta Center znanosti ter izvedba demonstracijskega projekta Center znanosti na način in v rokih, opredeljenih v predlogu instrumenta neposredne potrditve operacije.

Projektna skupina se sestaja na sejah, ki jih sklicuje vodja projektne skupine. Na prvi seji se dogovorijo način dela in ključne aktivnosti, ki se razdelijo po posameznih vsebinskih področjih, za katere se hkrati določi tudi nosilec posameznega področja. Prav tako se dogovorijo roki izvedbe posamezne aktivnosti, kot izhaja iz sklepa o imenovanju projektne skupine. V primeru nastopa sprememb ali okoliščin, ki vplivajo na vsebino navedenega sklepa, pa je to treba sporočiti vodji delovne skupine, ki zagotovi ustrezno spremembo sklepa o imenovanju projektne skupine. Mandat projektne skupine traja do zaključka izvedbe projekta Center znanosti. Iz zapisnikov sestankov projektne skupine izhaja, da se je projektna skupina od ustanovitve v letu 2016 in v letu 2017 sestala 25-krat in v tem času izvedla več razgovorov, sestankov oziroma posvetovanj z različnimi deležniki s področja raziskovalne dejavnosti, kulture, izobraževanja in gospodarstva. Poleg tega lahko na podlagi predloženih zapisnikov sestankov projektne skupine, ki nam jih je predložilo ministrstvo, ugotovimo, da se projektna skupina v obdobju od leta 2018 do konca leta 2021 ni več sestajala.

Pojasnilo ministrstva

Center znanosti se je med pripravo razvijal, stopnja pripravljenosti dokumentacije je vedno višja in zahtevnejša, pri čemer sta tako projektna kot programska skupina v določenem trenutku opravili svojo ključno nalogo – pripravili sta ustrezna izhodišča za določeno fazo razvoja projekta. Kljub temu ministrstvo ob bistvenih mejnikih pri pripravi projekta člane skupin obvešča o napredku, o ključnih mejnikih, dokumentih in podobno.

Na področju izvajanja evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 priprava predloga neposredne potrditve operacije, kadar je neposredni proračunski uporabnik v vlogi upravičenca, vključuje pripravo naslednjih ključnih dokumentov upravičenca: pripravo analize področja neposredne potrditve operacije, pripravo sklepa o začetku postopka, pripravo vloge z zahtevanimi prilogami: (a) sklep o začetku postopka neposredne potrditve operacije, (b) vloge prijavitelja – dopis prijavitelja, podpisan s strani odgovorne osebe prijavitelja, investicijski dokument, vključno s sklepom o potrditvi investicijskega dokumenta/investicijske dokumentacije in finančnim načrtom, obrazec Priloga 2 Informacije v okviru ID za ESRR, potrdilo pristojnega finančnega urada in (c) preverjanje in utemeljitev izpolnjevanja pogojev in meril. V sklopu navedenega je bila pripravljena analiza področja neposredne potrditve¹²³.

Projektna skupina v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni realizirala ključne naloge, za katero je bila ustanovljena, in sicer ni pripravila vseh ključnih dokumentov v povezavi s predlogom instrumenta neposredne potrditve operacije za pridobitev sredstev evropske kohezijske politike za izvedbo projekta Center znanosti. Posledično ni izvedla naloge glede izvedbe demonstracijskega projekta Center znanosti na način in v rokih, opredeljenih v predlogu instrumenta neposredne potrditve operacije.

Pojasnilo ministrstva

Glede naloge projektne skupine, ki se nanaša na izvedbo demonstracijskega projekta Center znanosti na način in v rokih, opredeljenih v predlogu instrumenta neposredne potrditve operacije, ministrstvo pojasnjuje, da je projekt Center znanosti pripeljal do oddaje vloge za pridobitev gradbenega dovoljenja oziroma do priprave investicijskega programa. Ministrstvo še pojasnjuje, da je projektna skupina izvedla vse pripravljalne aktivnosti in naloge, za katere je imela pristojnost oziroma so ji bile z odločitvami vodstva ministrstva odobrene.

V januarju 2022, to je v času priprave IP, je bila sprejeta odločitev ministrstva, da se operacija Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta črta iz izvedbenega načrta OP 2014-2020. Tako projekt Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta ni več vključen in ne bo sofinanciran v programskem obdobju 2014–2020.

Računsko sodišče ocenjuje, da so projekti, kakršen je Center znanosti, smiselni in potrebni za kakovosten razvoj družbe. Ocenjujemo, da je to prepoznala tudi vlada, ki je junija 2020 projekt Center znanosti uvrstila na seznam pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji covid-19¹²⁴, s strani državnega zbora pa je bila v marcu 2022 sprejeta ReZrIS30, v kateri sta v okviru cilja učinkovitega upravljanja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema kot ukrep navedena tudi zgraditev in zagon Centra znanosti kot osrednje institucije na področju popularizacije znanosti.

2.2.2.2 Programska skupina

Ministrstvo je februarja 2017 pripravilo in marca 2017 objavilo Povabilo k izkazu interesa za sodelovanje pri pripravi programskih izhodišč in izvajanju aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda

¹²³ Št. 4111-1/2016/230 z dne 25. 1. 2018.

¹²⁴ Št. 41100-4/2020/8 z dne 18. 6. 2020.

na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo¹²⁵ (v nadaljevanju: povabila za sodelovanje). Iz povabila za sodelovanje izhaja, da ga je ministrstvo pripravilo z namenom evidentiranja interesa širše zainteresirane javnosti. Kot izhaja iz povabila za sodelovanje, namen tega povabila ni izgradnja objekta Centra znanosti, ampak izkaz interesa za sodelovanje pri pripravi programskih izhodišč in izvajanju aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo.

Ministrstvo v povabilu za sodelovanje navaja, da bo na podlagi prispelega interesa in kasnejših pogovorov oblikovalo skupino, ki bo sodelovala pri pripravi programskih izhodišč in izvajanju aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo – programska skupina. Predvidene aktivnosti so¹²⁶:

- oblikovanje programske skupine in skupno delo v programski skupini;
- skupna priprava natančne programske naloge, upošteva predhodni osnutek vsebinske zasnove;
- pomoč pri pripravi investicijske in projektne dokumentacije;
- realizacija morebitnega finančnega vložka (na primer v obliki začetnega kapitala, stvarnega vložka, financiranja zaposlitve za čas priprave projekta, soustanoviteljstva in podobno);
- pomoč pri oblikovanju temeljnih aktov javnega zavoda;
- pomoč pri pripravi pogodbe o medsebojnih obveznostih, pravicah in dolžnostih soustanoviteljev javnega zavoda;
- pomoč pri pripravi vladnega gradiva, na podlagi katerega bo vladi predložen predlog o ustanovitvi javnega zavoda;
- soustanovitev javnega zavoda;
- priprava programov, aktivnosti in podobno ter izvedba promocijskih aktivnosti za Center znanosti.

V dinamiki izvajanja aktivnosti znotraj projekta Center znanosti je bilo predvideno, da bo programska skupina oblikovana v aprilu 2017, ko naj bi tudi pričela z delom. Predvideno je bilo, da programska skupina programsko nalogo pripravi do julija 2017. Ostale aktivnosti programske skupine so odvisne od dinamike izvajanja aktivnosti znotraj projekta Center znanosti. Pri tem je treba dodati še, da je bila ustanovitev javnega zavoda predvidena konec leta 2020 oziroma v začetku leta 2021, predaja objekta v upravljanje javnemu zavodu in pričetek izvajanja dejavnosti Centra znanosti pa v začetku leta 2022.

Povabilo za sodelovanje naslavlja pravne osebe javnega in zasebnega prava ter fizične osebe, ki delujejo na področju znanosti, izobraževanja, gospodarstva in kulture (na primer univerze, javni

¹²⁵ Št. 4111-1/2016/49 z dne 28. 2. 2017.

¹²⁶ Točka 3 povabila za sodelovanje.

zavodi, podjetja¹²⁷, zasebni zavodi, ustanove s področja znanosti, izobraževanja in kulture in podobno). Za izkaz interesa za sodelovanje je bilo treba oddati izpolnjen Obrazec 1¹²⁸. K Obrazcu 1 je bilo treba priložiti tudi reference, ki potrjujejo navedbe prijavitelja oziroma delovanje na področjih promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo, ki jih je prijavitelj navedel v Obrazcu 1.

Iz povabila za sodelovanje izhaja, da bodo prispeli izkazi interesa posredovani projektni skupini za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti. Najprimernejši predlogi oziroma njihovi nosilci bodo povabljeni k predstavitvi svojega programa in v primeru končnega dogovora k sodelovanju pri izvedbi aktivnosti. Prejeti izkazi interesa naj bi bili pregledani predvsem z vidika oziroma na podlagi: ustreznosti in skladnosti predlagane vsebine z osnutkom vsebinske zasnove Centra znanosti, prispevanja predlagane vsebine k doseganju učinkov in ciljev, ustrezne zastopanosti sodelujočih oziroma soustanoviteljev, poznavanja oziroma izkušenj s področja, predloženih referenc in podobno.

Postopek za izvajanje aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda na podlagi povabila za sodelovanje ni urejen v področnih predpisih. Kot izhaja iz navedb ministrstva v povabilu za sodelovanje, želi ministrstvo s povabilom za sodelovanje, ob smiselni uporabi temeljnih načel javnega naročanja (gospodarnost, transparentnost, enakopravna obravnava, sorazmernost), v aktivnosti za vzpostavitev in delovanje Centra znanosti vključiti čim širšo zainteresirano javnost. Kljub tej nameri ministrstvo navaja, da ga posamezni izkaz interesa k ničemur ne obvezuje. Ministrstvo še navaja, da k nadaljnjemu sodelovanju ni dolžno povabiti vseh, ki izkažejo interes. Prav tako ministrstvo do prijaviteljev oziroma do tistih, ki izkažejo interes, nima nobenih finančnih in drugih obveznosti. Za namen predstavitve in razjasnitve morebitnih dilem pri oddaji izkaza interesa za sodelovanje je bilo ministrstvo v primeru izkazanih potreb pripravljeno organizirati tudi posvet v prostorih ministrstva, na katerega se je bilo treba predhodno prijaviti.

Na podlagi objave povabila za sodelovanje so bili izbranim deležnikom, ki so izkazali interes za sodelovanje pri pripravi projekta Center znanosti, izdani sklepi o sodelovanju pri pripravi projekta Center znanosti (v nadaljevanju: sklepi o sodelovanju). Iz sklepov o sodelovanju izhaja, da je ministrstvo k sodelovanju pri pripravi projekta Center znanosti povabilo izbrane deležnike, da predstavniki izbranih deležnikov delo opravljajo brezplačno, da bodo prispevki deležnikov uporabljeni izključno za namen projekta Center znanosti, da deležniki sodelujejo pri pripravi projekta Center znanosti predvidoma do zaključka projekta, to je do predaje objekta v uporabo

¹²⁷ Podjetja morajo biti organizirana kot gospodarske družbe ali samostojni podjetniki posamezniki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe. Povabilo za sodelovanje se ne nanaša na podjetja, ki so v prisilni poravnavi, stečaju ali likvidaciji, oziroma na podjetja v težavah v skladu s Smernicami Skupnosti o državni pomoči za razreševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL C št. 244 z dne 1. 10. 2004, str. 2) in Zakonom o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo, 51/11, 39/13, 56/13, 27/16 – ZFPPIPP-G in 5/17 – ZPRPGDZT) ali na podjetja, ki pridobivajo pomoč po posebnem programu za reševanje in prestrukturiranje.

¹²⁸ Vsebina Obrazca 1: naziv prijavitelja, podatki o prijavitelju (naslov, pošta, telefon, elektronski naslov, ime in priimek odgovorne osebe), podatki o nosilcu oziroma kontaktni osebi (ime in priimek, telefon, elektronski naslov), kratek opis predlaganega programa, kateri cilji in učinki bodo z izvajanjem predlaganega programa doseženi, morebitni finančni vložek prijavitelja (kot na primer začetni kapital, stvarni vložek, financiranje zaposlitve za čas priprave projekta, soustanoviteljstvo), predlog morebitnih sodelujočih institucij, organizacij, podjetij in drugih oseb, ki jim je povabilo za sodelovanje namenjeno in ki jih prijavitelj prepozna kot najbolj primerne za izvajanje predvidenih programov oziroma s katerimi bi prijavitelj sodeloval, ter datum, žig in podpis odgovorne osebe.

javnemu zavodu¹²⁹, in da se prispevek deležnikov šteje kot avtorsko delo in kot tak ne sme biti uporabljen za drug namen, če projekt Center znanosti ne bo realiziran.

Iz obrazložitve sklepov o sodelovanju izhaja, da je projektna skupina vloge pregledala z vidika prispevanja predlagane vsebine k doseganju učinkov in ciljev projekta Center znanosti, obsega in narave aktivnosti, ki jih posamezna organizacija izvaja na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo (ali gre za obvladovanje enega segmenta, ene vsebine ali več vsebin, področij in ciljnih skupin), ter preverila, ali gre za aktivnosti, dejavnosti, rešitve, ki so plod slovenskega znanja, in ali so rešitve in predlogi plod dela slovenskih znanstvenikov, raziskovalcev in temeljijo na lastnih dognanjih in izkušnjah, ki jih ima posamezna organizacija s področja promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. Iz obrazložitve sklepov o sodelovanju še izhaja, da vodja projektne skupine usmerja in vodi sodelovanje z deležniki, izbranimi v programsko skupino, da se projektna skupina in deležniki, ki so bili izbrani v programsko skupino, sestajajo na sejah, ki jih sklicuje vodja projektne skupine, da so na sejah prisotni tudi drugi člani oziroma organizacije, ki so se odzvale na povabilo za sodelovanje in izkazale interes ter jih je projektna skupina povabila k sodelovanju. Med 30 deležniki, ki so izkazali interes za sodelovanje, je ministrstvo 6 deležnikom izdalo sklep o sodelovanju¹³⁰.

Slika 15 prikazuje sestavo programske skupine (oblikovanje programske skupine).

¹²⁹ O zaključku sodelovanja ministrstvo deležnikom izda pisno obvestilo.

¹³⁰ Št. 4111-1/2016/127, 4111-1/2016/128, 4111-1/2016/129, 4111-1/2016/130 z dne 6. 7. 2017, št. 4111-1/2016/170 z dne 6. 9. 2017 in št. 4111-1/2016/229 z dne 26. 1. 2018.

Slika 15 Oblikovanje programske skupine

Vir: podatki ministrstva.

Glede na obseg in naravo aktivnosti, ki jih izbrani deležniki, ki so izkazali interes za sodelovanje pri pripravi projekta Center znanosti, izvajajo, in glede na izkušnje s področja promocije znanosti in sodobne raziskovalne umetnosti je projektna skupina izbrane deležnike kot edine izvajalce teh programov, ki so izkazali interes, povabila k sodelovanju, kot je navedeno v obrazložitvah sklepov o sodelovanju. Julija 2017 je ministrstvo objavilo Obvestilo glede povabila k izkazu interesa za sodelovanje pri pripravi programskih izhodišč in izvajanju aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo¹³¹, iz katerega izhaja, da ministrstvo skladno z namenom povabila za sodelovanje želi v pripravo projekta Center znanosti vključiti čim širšo zainteresirano javnost, zato bo med pripravo programskih izhodišč oziroma projekta Center znanosti kot takega k sodelovanju predvidoma povabilo še druge zunanje deležnike, ki so izkazali interes. Ministrstvo navaja, da pričakuje, da se bo med pripravo programskih izhodišč izkazala potreba po dodatnih, specifičnih znanjih. Septembra 2017 je ministrstvo k sodelovanju pri pripravi projekta Center znanosti povabilo¹³² tudi strateška razvojno-inovacijska partnerstva¹³³ (v nadaljevanju: SRIP).

¹³¹ Št. 4111-1/2016/140 z dne 7. 7. 2017.

¹³² Št. 4111-1/2016/172 z dne 27. 9. 2017.

¹³³ Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo je povezava slovenskega gospodarstva, izobraževalno-raziskovalnih in razvojnih institucij, nevladnih organizacij in drugih zainteresiranih v sodelovanju z državo v nove verige vrednosti po načelih ekonomije zaključenih snovnih tokov.

Programsko skupino usmerja in vodi vodja projektne skupine. Iz zapisnikov in zabeležk sestankov projektne skupine¹³⁴ izhaja, da se je projektna skupina s programsko skupino sestala 8-krat, in sicer v obdobju od maja 2017 do decembra 2017. Po tem obdobju se glede na zapisnike in zabeležke sestankov projektna in programska skupina nista več sestajali. Projektna skupina je skupaj s programsko skupino v obdobju, na katero se nanaša revizija, pripravila programska izhodišča za projekt Center znanosti. Programska skupina je od 9 aktivnosti, navedenih v sklepih o sodelovanju, realizirala 3 aktivnosti¹³⁵.

Pojasnilo ministrstva

Ministrstvo pojasnjuje, da zabeležke ne predstavljajo vseh sestankov članov projektne in programske skupine, veliko je bilo neformalnih usklajevanj, in sicer predvsem pri določenih nalogah, ki so bile dodeljene 2 ali 3 članom, ali pri večkratnem usklajevanju programskih izhodišč, programske oziroma natečajne naloge in drugih dokumentov, ki jih je ministrstvo v tem času pripravljalo, pri pripravi osnutka poslovnega načrta in podobno.

2.2.2.2.3 Imenovanje odgovornih oseb

Ministrstvo je že v DIIP2017 in kasneje v PIZ2020 določilo odgovorno osebo ministrstva za pripravo in nadzor nad pripravo investicijske, projektne, tehnične in druge dokumentacije. Septembra 2020 je ministrstvo za izvajanje del, ki se nanašajo na pravočasno izvedbo vseh potrebnih aktivnosti in nalog do zaključka projekta izgradnje Centra znanosti, s sklepom o imenovanju odgovornih oseb za izvedbo projekta Center znanosti¹³⁶ imenovalo odgovornega vodjo za izvedbo projekta na delovnem mestu sekretar in vodjo projekta na delovnem mestu podsekretar, oba zaposlena v Direktoratu za investicije na ministrstvu. Pri projektu sodelujejo tudi drugi sodelavci Direktorata za investicije ter drugi sodelavci ministrstva.

Ministrstvo je s sklepom o imenovanju odgovornih oseb za izvedbo projekta Center znanosti leta 2020 imenovalo odgovornega vodjo za izvedbo projekta in vodjo projekta, čeprav je bil projekt Center znanosti že leta 2017 uvrščen v strateški dokument – Izvedbeni načrt OP 2014-2020 2017-7.0¹³⁷ (v nadaljevanju: INOP 2017-7.0). Ministrstvo je imenovalo odgovorne osebe glede na pravne podlage. V skladu z določbo 2. točke četrtega odstavka 13. člena uredbe je obvezna sestavina investicijskega programa tudi navedba odgovornega vodje investicijskega projekta. Pravno podlago za imenovanje vodje projekta predstavlja tretji odstavek 165. člena Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije¹³⁸, ki določa, da se vodjo projekta določi s pisnim aktom.

¹³⁴ Št. 4111-1/2016/220 z dne 11. 12. 2017, št. 4111-1/2016/171 z dne 12. 9. 2017, št. 4111-1/2016/190 z dne 24. 10. 2017, št. 4111-1/16/169 z dne 25. 7. 2017, št. 4111-1/2016/126 z dne 4. 7. 2017, št. 4111-1/2016/112 z dne 9. 6. 2017, št. 4111-1/2016/6 z dne 12. 5. 2017.

¹³⁵ Aktivnosti, ki jih je programska skupina izvedla, so bile: oblikovanje programske skupine, skupno delo v programski skupini in pomoč pri pripravi investicijske in projektne dokumentacije.

¹³⁶ Št. 4111-1/2016/387 z dne 7. 9. 2020.

¹³⁷ Št. 303-26/2016/103 z dne 14. 6. 2017.

¹³⁸ Uradni list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13 in 81/16.

2.3 Zagotavljanje finančnih sredstev

Proračunski viri sredstev za financiranje projektov se prikažejo v NRP za proračunsko leto, na katero se nanaša, in za naslednja 3 leta za vse odhodke¹³⁹. Glede na navedeno smo v okviru zagotavljanja finančnih sredstev preverili, ali ministrstvo razpolaga s finančno oceno investicije in ali so za projekt Center znanosti zagotovljeni finančni viri za financiranje navedenega projekta.

2.3.1 Finančna ocena investicije

Poleg ostalih dokumentov ministrstva je bila v sklopu investicijske dokumentacije narejena ocena vrednosti investicije. V nadaljevanju so prikazane ocenjene vrednosti investicije v novogradnjo objekta Center znanosti, kot izhajajo iz celotne dokumentacije ministrstva.

Tabela 4 prikazuje ocenjene vrednosti investicije Center znanosti iz različnih dokumentov ministrstva.

Tabela 4 Ocenjene vrednosti investicije Center znanosti

Opis del	DIIP2017		PIZ2020	
	Stalne cene z DDV v EUR	Tekoče cene z DDV v EUR	Stalne cene z DDV v EUR	Tekoče cene z DDV v EUR
Gradbeno-obrtniška in inštalacijska dela	15.857.041	17.039.727	17.348.400	18.466.793
Komunalna infrastruktura	1.867.478	1.977.884	390.400	406.299
Oprema	3.813.109	4.149.326	5.246.000	5.680.214
Drugi stroški	2.828.541	2.935.546	6.501.948	6.631.972
Skupaj	24.366.169	26.102.483	29.486.748	31.185.278

Vir: DIIP2017 in PIZ2020.

Iz DIIP2017 izhaja, da je okvirna vrednost investicije izračunana na podlagi IZP izgradnje objekta Center znanosti iz novembra 2017, analitičnega modela centrov znanosti, pregledanih podatkov trga in ocene strokovnjakov glede demonstracijske opreme, eksponatov in podobno ter na podlagi predhodnega projekta Center znanosti iz obdobja od leta 2007 do leta 2013.

Ocenjena vrednost investicije v stalnih cenah iz novembra 2017 je znašala 20.127.732 EUR brez DDV oziroma 24.366.169 EUR z DDV. Investicijska vrednost v tekočih cenah ob upoštevanju predlagane dinamike investicijskih vlaganj znaša 21.550.940 EUR brez DDV oziroma 26.102.483 EUR z DDV, kot je navedeno v DIIP2017.

V PIZ2020 je navedena obrazložitev spremembe ocenjene vrednosti investicije Center znanosti glede na DIIP2017. Navedeno je, da je pričakovano, da se poleg ostalih zadev nekoliko spremeni tudi

¹³⁹ 40. člen Uredbe o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18).

finančna konstrukcija celotnega projekta Center znanosti, ker sta investicijska dokumenta DIIP2017 in PIZ2020 izdelana v 2 različnih časovnih intervalih, pri čemer je razlika med intervaloma 2 leti in pol. V nadaljevanju je še navedeno, da je DIIP2017 temeljil predvsem na takrat izdelani začetni projektni dokumentaciji, ki je predstavljala preliminarno izdelano idejno zasnovo iz novembra 2017, medtem ko PIZ2020 zajema podatke iz nazadnje izdelanega IDP iz maja 2020. Ključne spremembe so: sprememba gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del, vključitev stroškov nakupa potrebnih zemljišč, ki jih v DIIP2017 ni bilo, nova ocena komunalnega prispevka, ki temelji na zadnji oceni iz leta 2020, sprememba vrednosti ostalih aktivnosti, ki so vezane na odstotek vrednosti ocenjenih gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del, ki se razlikujejo glede na izdelani DIIP2017, sprememba vrednosti nekaterih aktivnosti (na primer prostorsko načrtovanje, projektna dokumentacija in podobno), kjer so pogodbe že sklenjene in so zato upoštevane dejanske vrednosti, upoštevanje novih inflacijskih stopenj glede na nazadnje izdelano poročilo o napovedi gospodarskih gibanj.

Iz PIZ2020 izhaja, da je ocenjena vrednost investicije v stalnih cenah iz avgusta 2020 znašala 24.375.103 EUR brez DDV oziroma 29.486.748 EUR z DDV. Investicijska vrednost v tekočih cenah ob upoštevanju predlagane dinamike investicijskih vlaganj znaša 25.775.693 EUR brez DDV oziroma 31.185.278 EUR z DDV.

V različnih dokumentih ministrstva je prikazana ocenjena vrednost investicije. Ključna dokumenta, v katerih je prikazana ocenjena vrednost investicije, sta DIIP2017, kjer je izkazana ocenjena vrednost investicije 26.102.483 EUR z DDV po tekočih cenah iz novembra 2017, in PIZ2020, kjer je izkazana ocenjena vrednost investicije 31.185.278 EUR z DDV po tekočih cenah iz avgusta 2020. Sprememba ocenjene vrednosti investicije iz DIIP2017 glede na PIZ2020 je v PIZ2020 obrazložena. V PIZ2020 so pojasnjeni vzroki za spremembe ocenjene vrednosti investicije. Ministrstvo razpolaga s finančno oceno investicije, ki temelji na utemeljenih predpostavkah in katere osnova je v različnih dokumentih ministrstva enaka in je bila tudi upoštevana v okviru sprejetja odločitve glede izbire optimalne variante investiranja.

2.3.2 Uvrstitev projekta v NRP in finančni viri za financiranje projekta

Iz DIIP2017 izhaja, da je investicija predmet prijave za neposredno financiranje s sredstvi evropske kohezijske politike, in sicer s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR), predvidenimi v okviru OP 2014-2020. Glede na predvidene investicijske aktivnosti ministrstva in v skladu z Navodili organa upravljanja o upravičenih stroških za sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020¹⁴⁰ imajo vsi stroški investicije naravo upravičenih stroškov z izjemo komunalnega prispevka. Gre za naslednje vrste upravičenih stroškov: stroški za gradbeno-obrtniška in inštalacijska dela, stroški za komunalno infrastrukturo, opremo; med ostalimi stroški pa so to stroški, povezani s prostorskim načrtovanjem, projektno dokumentacijo, investicijsko dokumentacijo, stroški vodenja projekta, svetovalnega inženiringa, gradbenega inženiringa, nadzora, informiranja in obveščanja javnosti.

¹⁴⁰ [URL: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/navodila/navodila-o-upravicenih-stroskih-1-02.pdf>], 20. 10. 2022.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike je predvideno, da bo investicija v Center znanosti financirana še iz drugih virov.

Tabela 5 prikazuje vire financiranja investicije, kot izhajajo iz DIIP2017.

Tabela 5 Viri financiranja investicije, kot izhajajo iz DIIP2017

v EUR	
Viri financiranja	Znesek
ESRR – evropski del 80 %	12.920.000
ESRR – slovenska udeležba 20 %	3.230.000
Integralni proračun Republike Slovenije	648.007
Drugi viri	9.304.476
Skupaj	26.102.483

Vir: DIIP2017.

Iz DIIP2017 izhaja, da se bodo iz sredstev integralnega proračuna Republike Slovenije v znesku 648.007 EUR v letih priprave projekta financirali predvsem stroški investicijske in dela projektne dokumentacije, stroški prostorskega načrtovanja in stroški svetovalnega inženiringa. Iz drugih virov (podjetja, javni zavodi, organizacije, Mestna občina Ljubljana) pa bo financiran predvsem del stroškov gradnje, ki se nanašajo na inovativne metode in materiale ter tehnologije, stroški paviljona tehnologije prihodnosti, del stroškov demonstracijske opreme ter komunalni prispevek, in sicer predvidoma v znesku 9.304.476 EUR. Z vidika tveganj izvedbe projekta Center znanosti bi bilo bolje, da se večji del finančnih sredstev zagotovi znotraj sredstev evropske kohezijske politike oziroma delno tudi znotraj integralnega proračuna Republike Slovenije, kot je navedeno v okviru financiranja projekta Center znanosti, ki izhaja iz DIIP2017.

V okviru financiranja projekta Center znanosti prikazujemo financiranje navedenega projekta iz sredstev Evropske unije. Iz DIIP2017 izhaja, da bo investicija v Center znanosti financirana s kohezijskimi sredstvi Evropske unije, in sicer s sredstvi ESRR. Iz obrazložitve v DIIP2017 izhaja, da se za potrebe pridobitve nepovratnih sredstev evropske kohezijske politike na podlagi projektne in investicijske dokumentacije pripravi vloga za odločitev o podpori, ki jo upravičenec posreduje posredniškemu organu. To je pri projektu Center znanosti ministrstvo. Ministrstvo posreduje navedeno vlogo naprej organu upravljanja, to je SVRK. Po sprejeti odločitvi organa upravljanja ta izda odločitev o podpori, ki ji sledi podpis pogodbe o sofinanciranju.

Tabela 6 prikazuje dinamiko financiranja investicije v Center znanosti po virih sredstev, kot izhaja iz DIIP2017.

Tabela 6 Dinamika financiranja investicije v Center znanosti, kot izhaja iz DIIP2017

						v EUR
Viri financiranja	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ESRR – evropski del 80 %	0	0	120.000	5.400.000	5.400.000	2.000.000
ESRR – slovenska udeležba 20 %	0	0	30.000	1.350.000	1.350.000	500.000
Integralni proračun Republike Slovenije	48.007	150.000	450.000	0	0	0
Drugi viri	0	0	862.110	2.866.858	4.633.257	942.251
Skupaj	48.007	150.000	1.462.110	9.616.858	11.383.257	3.442.251

Vir: DIIP2017.

Junija 2017 je bila investicija v Center znanosti prvič uvrščena v INOP 2017-7.0. Zanj so bila v okviru INOP 2017-7.0 predvidena sredstva Evropske unije v skupnem znesku 5.520.000 EUR, in sicer 120.000 EUR za leto 2019 in 5.400.000 EUR za leto 2020. Pred uvrstitvijo projekta Center znanosti v NRP se je marca 2018 vrednost predvidenih sredstev Evropske unije povečala že na 10.965.819 EUR, kot izhaja iz Izvedbenega načrta OP 2014-2020 2018-8.0¹⁴¹ (v nadaljevanju: INOP 2018-8.0). Od navedene vrednosti je bilo v INOP 2018-8.0 predvidenih 120.000 EUR za leto 2019, 5.445.819 EUR za leto 2020 in 5.400.000 EUR za leto 2021.

S sklepom vlade v aprilu 2018 je bil projekt Center znanosti uvrščen v NRP¹⁴². Navedeni projekt se v NRP vodi pod št. 3330-18-0061.

Tabela 7 prikazuje informacije o načrtovanem financiranju projekta Center znanosti, kot izhajajo iz sprejetih NRP v obdobju, na katero se nanaša revizija.

Tabela 7 Vključenost projekta Center znanosti v NRP

Leto	Sprejeta vrednost v EUR	Veljavna vrednost v EUR	Začetek financiranja	Konec financiranja
2018 ¹⁴³	0	26.076.082	22. 12. 2017	31. 12. 2026
2019 ¹⁴⁴	26.102.483	25.956.652	22. 12. 2017	31. 12. 2027
2020 ¹⁴⁵	28.903.463	26.102.483	22. 12. 2017	31. 12. 2028
2021 ¹⁴⁶	28.903.463	26.102.483	22. 12. 2017	31. 12. 2028

Vir: NRP.

¹⁴¹ Št. 303-26/2016/154 z dne 27. 3. 2018.

¹⁴² Št. 41013-22/2018/3 z dne 10. 4. 2018.

¹⁴³ [URL: http://mf.arhiv-spletisc.gov.si/si/delovna_podrocja/proracun/sprejeti_proracun/spremembe_proracuna_republike_slovenije_za_leto_2018/], 20. 10. 2022.

¹⁴⁴ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/seznami/sprejeti-proracuni-republike-slovenije/rebalans-proracuna-republike-slovenije-za-leto-2019/>], 20. 10. 2022.

¹⁴⁵ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/seznami/sprejeti-proracuni-republike-slovenije/proracun-republike-slovenije-za-leto-2020/>], 20. 10. 2022.

¹⁴⁶ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/seznami/sprejeti-proracuni-republike-slovenije/proracun-republike-slovenije-za-leto-2021/>], 20. 10. 2022.

V PIZ2020 je navedena obrazložitev spremembe virov financiranja investicije v Center znanosti glede na DIIP2017. Navedeno je, da v letu 2017, ko je bil izdelan in sprejet DIIP2017, še ni bila sprejeta dokončna odločitev glede vrednosti nepovratnih sredstev iz naslova evropske kohezijske politike kot tudi ne glede vrednosti zagotovljenih proračunskih sredstev s strani ministrstva. Na podlagi tega je ministrstvo v DIIP2017 sprejelo odločitev, da bi se celotna finančna konstrukcija lahko zaprla s pomočjo drugih virov, ki so jih predstavljala podjetja, javni zavodi, organizacije, Mestna občina Ljubljana in drugi. Kot izhaja iz PIZ2020, za izvedbo javno-zasebnega partnerstva obstaja malo možnosti, vložek iz zasebnih virov je negotov, zato se je ministrstvo odločilo, da se bo projekt Center znanosti finančno zaprl iz 2 ključnih virov.

Tabela 8 prikazuje vire financiranja investicije, kot izhajajo iz PIZ2020.

Tabela 8 Viri financiranja investicije, kot izhajajo iz PIZ2020

v EUR	
Viri financiranja	Znesek
ESRR – evropski del 80 %	21.902.694
ESRR – slovenska udeležba 20 %	5.475.673
Integralni proračun Republike Slovenije	3.806.912
Skupaj	31.185.279

Vir: PIZ2020.

Poleg komunalnega prispevka, ki predstavlja neupravičen strošek, ki ne bo financiran iz naslova nepovratnih sredstev evropske kohezijske politike (ESRR), med neupravičene stroške, kot izhaja iz PIZ2020, spada tudi vrednost nakupa zemljišč v lasti Mestne občine Ljubljana, ki so povezana s projektom Center znanosti ter stroški, ki so nastali do leta 2020 za navedeni projekt (prostorsko načrtovanje, projektna in investicijska dokumentacija, stroški informiranja in komuniciranja in podobno). Med upravičenimi stroški se bodo iz sredstev ESRR financirali: celotna gradbena, obrtniška in inštalacijska dela, celotna komunalna infrastruktura, celotna oprema in drugi stroški (vodenje projekta, projektna dokumentacija, gradbeni nadzor, inženiring, stroški informiranja in komuniciranja in podobno) od leta 2020 naprej.

Tabela 9 prikazuje dinamiko financiranja upravičenih stroškov, povezanih z investicijo v Center znanosti, po virih sredstev, kot izhaja iz PIZ2020.

Tabela 9 Dinamika financiranja investicije v Center znanosti, kot izhaja iz PIZ2020

	v EUR						
Viri financiranja	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ESRR – evropski del 80 %	0	0	0	564.467	3.976.018	7.560.000	9.802.209
ESRR – slovenska udeležba 20 %	0	0	0	141.117	994.004	1.890.000	2.450.552
Integralni proračun Republike Slovenije	48.007	95.601	278.770	1.359.188	1.758.651	266.696	0
Skupaj	48.007	95.601	278.770	2.064.772	6.728.673	9.716.696	12.252.761

Vir: PIZ2020.

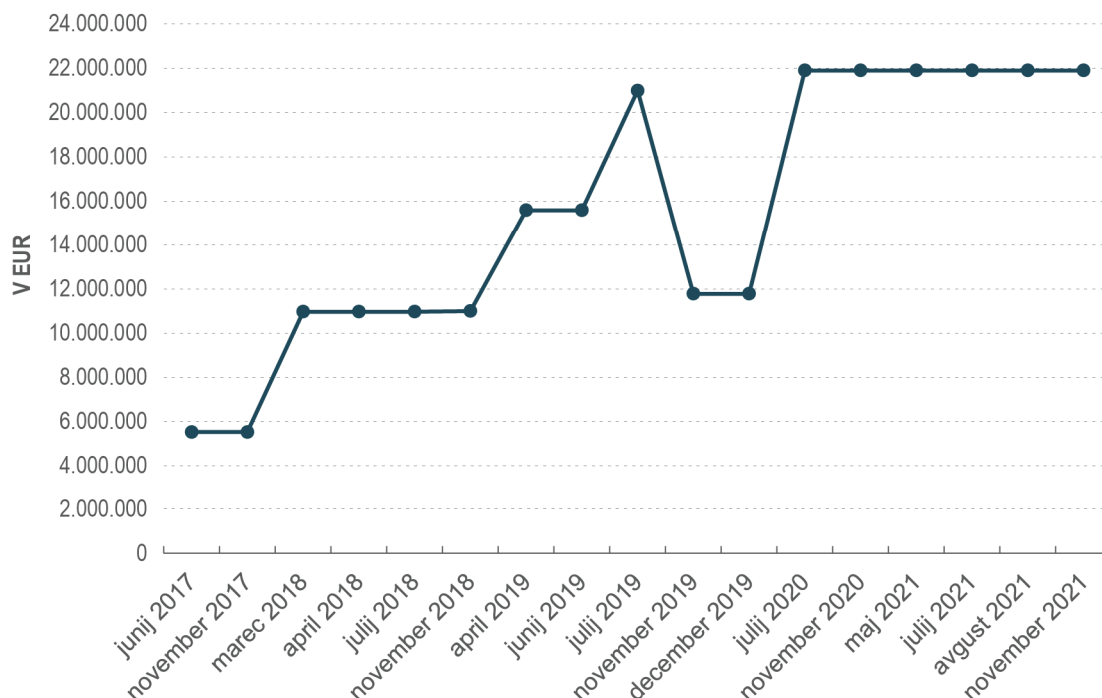
Predvidene vrednosti evropskih sredstev, namenjenih projektu Center znanosti, so se večkrat spreminjale. Pred sprejetjem PIZ2020 je bil v veljavi Izvedbeni načrt OP 2014-2020 2020-20.1¹⁴⁷ iz julija 2020, v okviru katerega so bila za projekt Center znanosti predvidena sredstva Evropske unije v skupnem znesku 21.902.694 EUR, od tega je bilo 564.467 EUR predvidenih za leto 2020, 3.976.018 EUR za leto 2021, 7.560.000 EUR za leto 2022 in 9.802.209 EUR za leto 2023.

Glede na v obdobju, na katero se nanaša revizija, zadnji veljavni Izvedbeni načrt OP 2014-2020 2021-21.4¹⁴⁸ (v nadaljevanju: INOP 2021-21.4) iz novembra 2021 je za projekt Center znanosti v okviru sredstev Evropske unije predvidenih 21.902.694 EUR, od tega je 8.124.467 EUR predvidenih za leto 2022 in 13.778.227 EUR za leto 2023.

Slika 16 prikazuje gibanje predvidenih sredstev Evropske unije, namenjenih projektu Center znanosti, v obdobju, na katero se nanaša revizija.

¹⁴⁷ Št. 303-3/2020/15 z dne 15. 7. 2020.

¹⁴⁸ Št. 410-1/2021/70 z dne 9. 11. 2021.

Slika 16 Gibanje predvidenih sredstev Evropske unije, namenjenih projektu Center znanosti

Vir: izvedbeni načrti OP 2014-2020.

Pojasnilo ministrstva

Vrednost projekta Center znanosti se je povečevala na račun vključevanja dodatne letne dinamike v izvedbenih načrtih operativnega programa (v nadaljevanju: INOP). V skladu s pozivom organa upravljanja je bilo določeno, katera leta bo posamezni INOP vključeval (INOP 2017-7.0 dodatno leti 2019 in 2020, INOP 2018-8.0 dodatno leto 2021). To je razvidno tudi iz sklepov vsakokratno potrjenega INOP.

Projekt Center znanosti je bil prvič uvrščen v NRP za proračunsko leto 2018. Pred tem je bil projekt Center znanosti prvič uvrščen v izvedbeni načrt OP 2014-2020 v juniju 2017. Od takrat dalje je bil uvrščen v vse izvedbene načrte OP 2014-2020 v obdobju, na katero se nanaša revizija. V prvem izvedbenem načrtu INOP 2017-7.0 iz junija 2017 je bilo za projekt Center znanosti do leta 2020 predvidenih 5.520.000 EUR. V nazadnje sprejetem izvedbenem načrtu v obdobju, na katero se nanaša revizija, INOP 2021-21.4 iz novembra 2021 je bilo za projekt Center znanosti do leta 2023 predvidenih 21.902.694 EUR. Ministrstvo vloge za odločitve o podpori, ki je potrebna za pridobitev nepovratnih sredstev evropske kohezijske politike, ni posredovalo organu upravljanja, to je SVRK. Posledično organ upravljanja ni izdal odločitve o podpori, ki bi ji sledil podpis pogodbe o sofinanciranju. To pomeni, da projekta Center znanosti ne bo mogoče financirati iz OP 2014-2020 saj se je programsko obdobje za ta operativni program že izteklo. Ministrstvo tudi ne izvaja aktivnosti, da bi bil projekt Center znanosti sprejet v novi finančni perspektivi za obdobje od leta 2021 do leta 2027.

Ukrep ministrstva

Direktorat za investicije na ministrstvu si je v sklopu priprave osnutka operativnega programa izvajanja evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027 prizadeval, da bi besedilo navedenega operativnega programa omogočalo vključitev projekta izgradnje Centra znanosti v programski dokument za navedeno obdobje.

2.4 Časovno upravljanje projekta

S pripravo terminskega načrta projekta se natančno opredelijo termini in trajanje vseh potrebnih aktivnosti za doseganje cilja – realizacije projekta Center znanosti. Določiti je treba tudi izvajalce aktivnosti in osebo, ki nadzoruje, ali se aktivnosti odvijajo po terminskem načrtu. V okviru časovnega upravljanja projekta smo zato preverili, ali ministrstvo razpolaga z ustreznim terminskim načrtom projekta in če z njim razpolaga, ali ga je tudi realiziralo.

2.4.1 Terminsko načrtovanje projekta

Iz DIIP2017 izhaja, da je izvedba projekta predvidena od leta 2017 do sredine leta 2022, ko je predvidena otvoritev novega Centra znanosti.

V okviru PIZ2020 je navedeno, da se bo po pridobitvi vseh potrebnih dovoljenj, izpeljanih postopkih ter izdelavi vse potrebne dokumentacije (projektne in investicijske) gradnja novega Centra znanosti pričela v sredini leta 2021, končala pa v drugi polovici leta 2023. Navedeno je še, da konec leta 2023 predstavlja zaključek izvedbe vseh aktivnosti na projektu.

V okviru PIZ2020 je obrazložena tudi sprememba terminske izvedbe projekta Center znanosti, ki izhaja iz PIZ2020 glede na DIIP2017. V okviru obrazložitve je navedeno, da se predvideva podaljšanje projekta Center znanosti zaradi političnih razmer – zamenjava vlade v marcu 2020 kot tudi zaradi kriznih svetovnih razmer zaradi epidemije covida-19 in spremembe pri ureditvi lastništva zemljišč ter s tem povezanega sprejetja oziroma obravnave dopolnjenega osnutka OPPN Center znanosti na Mestnem svetu Mestne občine Ljubljana. V okviru obrazložitve iz PIZ2020 še izhaja, da se je v DIIP2017 predvidevalo, da se bo celotni investicijski projekt Center znanosti končal do sredine leta 2022.

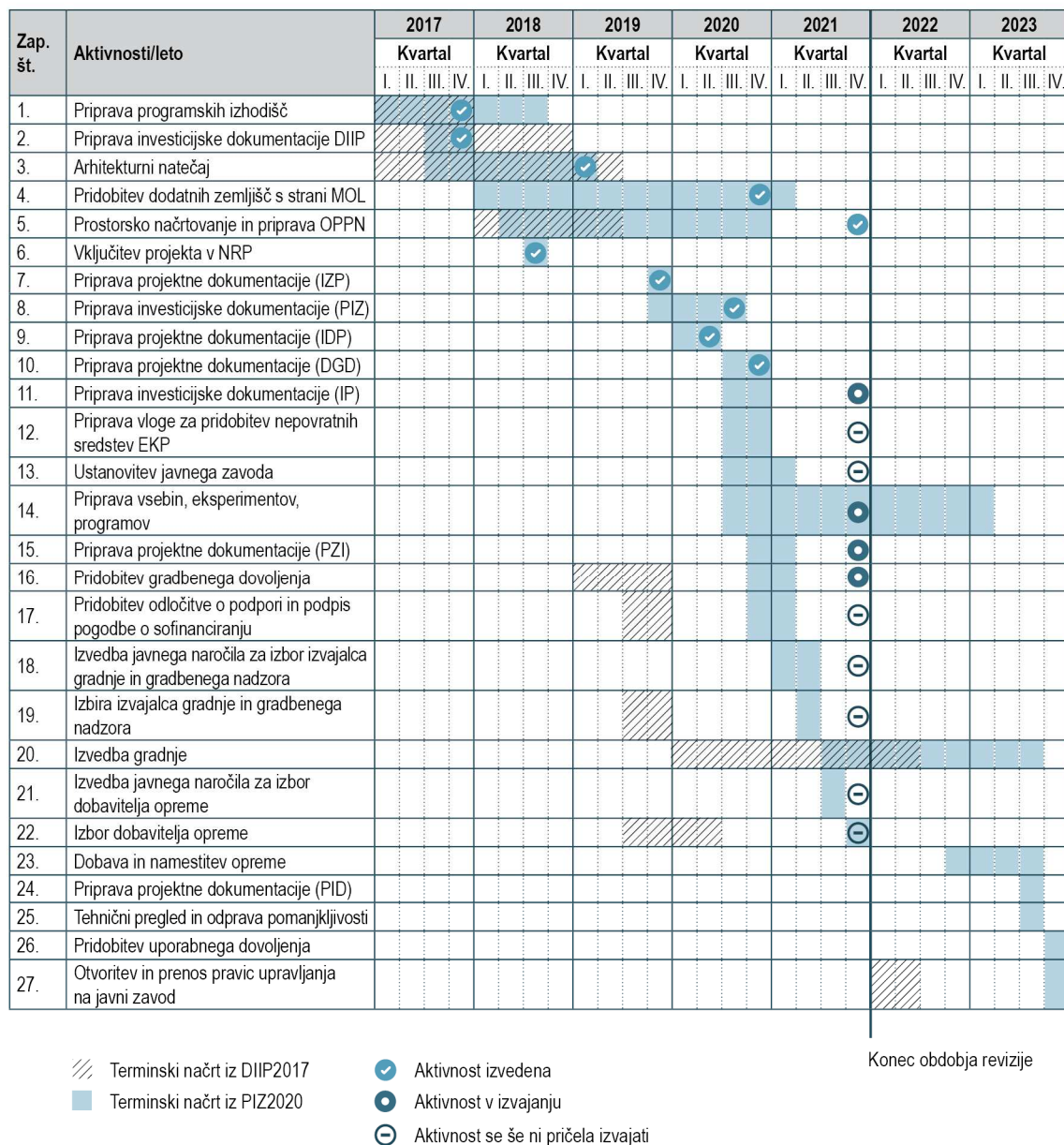
Glede na novo stanje ugotavljamo, da se je projekt prav zaradi že navedenih razlogov podaljšal za približno leto in pol. Novi končni rok za izvedbo vseh aktivnosti na projektu Center znanosti je določen na konec leta 2023, kot izhaja iz PIZ2020.

Terminski načrt izvedbe projekta Center znanosti, ki izhaja iz DIIP2017, in terminski načrt izvedbe projekta Center znanosti, ki izhaja iz PIZ2020, določata aktivnosti, termine in trajanje aktivnosti na projektu Center znanosti. Zaključek projekta Center znanosti glede na terminski načrt, ki izhaja iz DIIP2017, je predviden do sredine leta 2022, v PIZ2020 pa je bil podaljšan do konca leta 2023. Iz seznama pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji covida-19, ki jih je junija 2020 sprejela vlada, pa izhaja predviden začetek izvedbe del za projekt Center znanosti do konca leta 2021.

Ministrstvo v DIIP2017 in PIZ2020 razpolaga s terminskim načrtom projekta Center znanosti, navedena dokumenta pa vključujeta tudi podlago za pripravo terminskega načrta v IP. Ministrstvo ne razpolaga z IP oziroma s študijo izvedbe investicije, ki je lahko sestavni del IP in jo predpisuje uredba kot dokument, ki mora biti pripravljen pred začetkom izvedbe projekta. Posledično ministrstvo ne razpolaga s terminskim načrtom izvedbe investicije s popisom vseh aktivnosti skupaj z organizacijo vodenja projekta in izdelano analizo izvedljivosti, ki po uredbi predstavlja obvezno vsebino IP.

2.4.2 Realizacija terminskega načrta projekta

Za izvedbo projekta je treba izpeljati vse postopke, povezane z izvedbo investicije. Za izvedbo projekta Center znanosti je potrebna realizacija vseh aktivnosti, ki jih prikazuje Slika 17.

Slika 17 Realizacija terminskega načrta projekta Center znanosti

Opomba: Opomba: MOL – Mestna občina Ljubljana; EKP – evropska kohezijska politika; PZI – projektna dokumentacija za izvedbo gradnje; PID – projektna dokumentacija izvedenih del; IZP – dopolnitev idejne zasnove.

Vir: podatki ministrstva.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bil projekt Center znanosti še vedno v fazi načrtovanja oziroma v predinvesticijski fazi življenjskega cikla projekta. Iz DGD izhaja, da območje gradnje Centra znanosti v obstoječem stanju obsega nepozidane travniške površine in je delno zaraščeno. Na gradbeni parceli se nahajajo pomožni objekti, ki jih bo treba pred pričetkom gradbenih del odstraniti, in sicer lopi na zemljišču s parcelno št. 221/1, lopa in garaža na zemljišču s parcelno št. 223/1 in lopa

na zemljišču s parcelno št. 224/4, vse k. o. Trnovsko predmestje. Na podlagi ogleda lokacije na terenu ugotavljamo, da stanje na območju gradnje Centra znanosti ostaja takšno, kakršno izhaja iz DGD.

Pojasnilo ministrstva

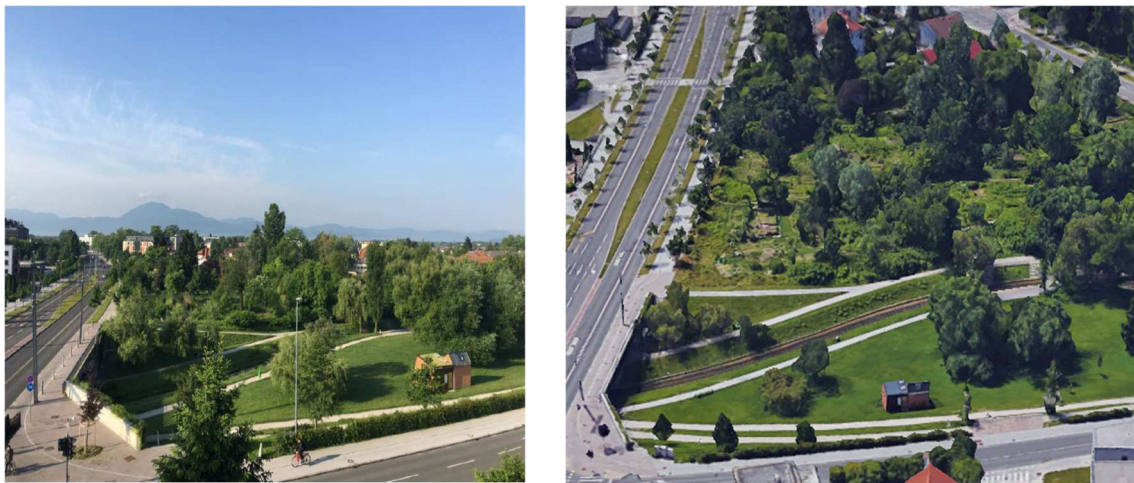
Ministrstvo pojasnjuje, da so ključni dogodki, ki so botrovali zamudi pri realizaciji projekta Center znanosti, naslednji:

- *Priprava investicijskega projekta in aktivnosti za pripravo določene dokumentacije so med seboj neločljivo povezane in odvisne ena od druge.*
- *Ministrstvo in Mestna občina Ljubljana sta med pripravo projekta predvidela in predlagala različne rešitve ureditve pravnih razmerij na zemljiščih, na katerih je predvidena gradnja Centra znanosti. Kljub različnim predlogom in podpisom različnih sporazumov in namer je do končne ureditve zemljišč med Mestno občino Ljubljana in ministrstvom prišlo šele ob podpisu pogodbe o nakupu zemljišč z dne 30. 11. 2020. V vsem tem obdobju je bilo vprašanje ureditve zemljišč vseskozi trn v peti projektu Center znanosti. To je botrovalo temu, da so se aktivnosti zamikale, bile ustavljene in podobno. Najočitnejše je bilo to v lanskem letu, ko je Mestna občina Ljubljana z dopisom¹⁴⁹ ministrstvo obvestila, da se bo postopek priprave OPPN Center znanosti nadaljeval, ko bo ministrstvo podpisalo menjalno pogodbo oziroma ko bo ministrstvo postalo lastnik teh zemljišč. Skladno z navedenim je bil glavni razlog za odmikanje realizacije projekta Center znanosti nerešeno vprašanje zemljišč med ministrstvom in Mestno občino Ljubljana.*
- *Treba je omeniti tudi vpliv pogoste menjave vlad na izvajanje posameznih projektov. Ta vpliv je vsekakor negativen, saj to pomeni blokado proračuna Republike Slovenije, nezmožnost tekočega izvajanja aktivnosti, ponovno presojo projektov, kar terja vsaj začasno zaustavitev izvajanja projektov in podobno. Ob upoštevanju števila različnih vlad v obdobju izvajanja projekta Center znanosti ministrstvo ocenjuje, da je to vplivalo na določen zamik izvajanja aktivnosti.*
- *K navedenemu ministrstvo izpostavlja še spremembo zakonodaje na področju prostorskega urejanja, ki je poleg zgoraj opisanih dogodkov vplivala na izvedbo projekta kot takega.*

Slika 18 prikazuje pogled na predvideno lokacijo Centra znanosti v novembru 2020 in juniju 2022.

¹⁴⁹ Št. 3505-14/2012-123 z dne 23. 6. 2020.

Slika 18 Lokacija Centra znanosti, predvidena za gradnjo

Vir: DGD (predana ministrstvu novembra 2020) in Google Earth (slika, zajeta junija 2022).

V zadnjem veljavnem terminskem načrtu, ki izhaja iz PIZ2020, je ministrstvo določilo 27 aktivnosti od priprave programskih izhodišč do otvoritve in prenosa pravic upravljanja na javni zavod. Od načrtovanih 27 aktivnosti je ministrstvo v načrtovanem roku realiziralo 8 aktivnosti. 6 aktivnosti je v izvajanju, čeprav se je načrtovani rok za njihovo realizacijo že iztekel. 7 aktivnosti je takih, ki se še niso pričele izvajati, čeprav se je načrtovani rok za njihovo realizacijo že iztekel. 6 aktivnosti pa je takšnih, za katere se načrtovani rok za realizacijo še ni iztekel. Ministrstvo ni izvedlo vseh aktivnosti v načrtovanem roku, posledično projekta Center znanosti ne bo mogoče izvesti v zastavljenem terminskem načrtu.

Ministrstvo naj bi projekt Center znanosti v letu 2022 pripeljalo do faze gradbenega dovoljenja (povezava s točko 2.2.1) in ga v tej fazi ustavilo. Izven obdobja, na katero se nanaša revizija, je bila vodja projektne skupine obveščena o ustavitvi projekta Center znanosti. Ministrstvo ni izvedlo nikakršnih aktivnosti glede financiranja projekta Center znanosti iz nove finančne perspektive za obdobje od leta 2021 do leta 2027.

2.5 Reševanje problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti

Glede na cilj ministrstva po vzpostavitvi primerne znanstvenoraziskovalne in izobraževalne infrastrukture smo v okviru reševanja problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti v okviru projekta Center znanosti, preverili, ali ministrstvo v okviru projekta Center znanosti zagotavlja ustrezne programske vsebine za razvoj znanosti, ali je izkazana podpora, potreba in interes deležnikov po Centru znanosti, ali so z vzpostavitvijo Centra znanosti zagotovljeni prostorski pogoji za razvoj znanosti in ali ima ministrstvo izdelan načrt v zvezi z delovanjem Centra znanosti v prihodnosti.

2.5.1 Zagotavljanje programskih vsebin Centra znanosti

V letu 2017 je projektna skupina pripravila vsebinska izhodišča za projekt Center znanosti, in sicer Povzetek ugotovitev projektne skupine za pripravo vsebinske zasnove projekta Center znanosti¹⁵⁰ (v nadaljevanju: vsebinska izhodišča). Projektna skupina je v vsebinskih izhodiščih navedla, da vsebinsko Center znanosti deluje na 4 ravneh, ki se neločljivo prepletajo in sledijo določenim tematikam. Tematike niso prejudicirane, morajo pa tvoriti smiselno celoto.

Prva raven – izkustveni del bi prevzel vlogo promocije znanosti, predvsem s spodbujanjem radovednosti in ustvarjalnosti. Obsegal bi razstavni prostor z interaktivnimi eksperimenti tipa "naredi sam" (splošni eksperimenti kot tudi eksperimenti s področja dela in v sodelovanju z obstoječimi inštituti, fakultetami). Zajemal bi tudi laboratorije in delavnice, ki bodo služili izvedbi določenih programov, poizkusov, popravilu in izdelavi eksperimentov, hkrati pa bodo lahko predstavljali tudi nekakšne laboratorije prihodnosti (Future Labs). Ti imajo namreč potencial, da se kasneje razvijejo v prave laboratorije prihodnosti, ki neposredno sodelujejo s podjetji.

Druga raven – protokolarni del bi vseboval prikaz inovacij oziroma inovativnih dosežkov gospodarstva, interaktivni prikaz inovacij oziroma inovativnih dosežkov in dela javnih raziskovalnih, visokošolskih zavodov in prikaz dosežkov s področja prepleta znanosti in kulture. V tem delu bi podjetja prikazovala svoje dosežke, s čimer bi se na eni strani najinovativnejšim podjetjem nudil nekakšen poligon za prikaz inovacij, njihovih rešitev in podobno, na drugi strani pa bi to predstavljalo javni prostor, kjer bi se obiskovalcem prikazalo inovacije oziroma inovativne dosežke v Sloveniji.

Tretja raven – tržni del naj bi obsegal restavracijo, ki bi bila lahko povezana z vsebinami, ki se odvijajo v Centru znanosti, hkrati pa bi nudil okolje, v katerem bi se dobro počutil tudi zunanji obiskovalec – znanstveno kavarno (Science Cafe), ki bi poleg funkcije kavarne imela tudi funkcijo organiziranja dogodkov, kot na primer pogovor z znanstveniki, okrogle mize in podobno. Tržni del bi obsegal še trgovino z inovativnimi izdelki, igračami in spominki.

Četrta raven – izobraževalni del bi kot eden izmed osnovnih namenov takšnih centrov znanosti vseboval predavalnice različnih velikosti in projekcijsko dvorano oziroma planetarij. Predavalnice bi služile izvajanju vsebin Centra znanosti (predavanja, dogodki in podobno), bile pa bi tudi namenjene najemu za zunanje izvajalce. Slednje naj bi veljalo tudi za projekcijsko dvorano oziroma planetarij, katere osnovni namen znotraj Centra znanosti naj bi bilo izvajanje projekcij, laserskih predstav in podobno.

Pojasnilo ministrstva

Ministrstvo je objavilo povabilo k izkazu interesa za sodelovanje pri pripravi programskih izhodišč in pri izvajanju aktivnosti za ustanovitev javnega zavoda na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. Na podlagi prejetih predlogov je projektna skupina oblikovala programsko skupino, ki je skupaj z ministrstvom in projektno skupino oblikovala podrobnejša programska izhodišča.

¹⁵⁰ Dokument nima oznake, nastal naj bi oktobra 2017.

Ključni rezultat sodelovanja projektne skupine s programsko skupino so bila Programska izhodišča Centra znanosti (v nadaljevanju: programska izhodišča) iz decembra 2017. V okviru programskih izhodišč so bili identificirani ključni prostori, določena sta bila namen prostorov in njihova velikost. Programska izhodišča so predstavljala osnovo za pripravo programske naloge za potrebe projektnega natečaja in investicijske dokumentacije.

Tabela 10 prikazuje programske prostore Centra znanosti, razdeljene v ključne programske sklope.

Tabela 10 Programski prostori Centra znanosti, razdeljeni v ključne programske sklope

1. PROGRAMSKI SKLOP	
Prvi programski sklop Centra znanosti predvsem prevzema vlogo promocije znanosti, in sicer prek spodbujanja radovednosti in ustvarjalnosti. Obsega osrednji prostor, to je eksperimentalnica z interaktivnimi eksponati tipa "naredi sam" (splošni eksperimenti kot tudi eksperimenti s področja dela in v sodelovanju z obstoječimi inštituti, fakultetami in drugimi), planetarij, mini eksperimentalnico, galerijo, zeleno streho, znanstveno igrišče in drugo. Najpomembnejši del opreme prostorov so eksponati. Ti so namenjeni odkrivanju znanstvenih, tehnoloških in kulturnih konceptov skozi izkustveno doživljanje in omogočajo branje obiskovalcem različnih starostnih skupin, z različno izobrazbeno stopnjo in različnim strokovnim ozadjem. Branje eksponatov je proces, obiskovalca smiselno vodi do odkritij in pri tem upošteva načela razvojne in življenjske bližine, procesualnosti in postopnosti. Razstave in eksponati so vezani na sodobna znanstvena dognanja in raziskave z uporabo visokotehnološke prilagojene opreme, ki posredno služi razumevanju uporabnosti, inovativnosti in, ne nazadnje, prevodu znanosti. Eksponati vodijo obiskovalca do kreativnega procesa z interaktivnimi posegi, ki dopuščajo divergentnost. Prikazi gredo onkraj razlage pojavov in zakonitosti. Vsi eksponati so unikatno zasnovani na podlagi koncepta Centra znanosti in prostora. Koncept prostora upošteva koncept 4IN – inteligen, inovativ, interdisciplinaren, interaktiven. Vsak eksponat sledi temu konceptu kot tudi vsi kot celota. Področja obravnave morajo tvoriti smiselno celoto in čim bolj slediti trenutnim izzivom človeštva, področjem z lokalnim značajem, področjem, kjer Slovenija prednjači, in področjem, ki so značilna za Slovenijo. Predvideno je, da bodo v Centru znanosti zastopana oziroma predstavljena različna področja, pri čemer pa bo v sredino postavljeno eno širše področje, na katerega se bodo navezovalle druge povezane vsebine.	
OSREDNJI PROSTOR – ESPERIMENTALNICA	Prostor s specializiranimi interaktivnimi eksponati, ki so namenjeni odkrivanju znanstvenih, tehnoloških in kulturnih konceptov skozi izkustveno doživljanje.
MINI EKSPERIMENTALNICA	Prostor s specializiranimi interaktivnimi, izkustvenimi eksponati za najmlajše.
PLANETARIJ	3D-projekcije s področja astronomije.
GALERIJA	Galerijski prostor, namenjen najrazličnejšim začasnim gostujočim razstavam in posebnim dogodkom.
ZELENA STREHA	Prostor na strehi z različnimi prikazi naravnega okolja in trajnostne rabe naravnih virov.
ZNANSTVENO IGRIŠČE	Specializirano igrišče z igrali, ki svojstveno prikazujejo posamezne pojave/zakonitosti.
2. PROGRAMSKI SKLOP	
V drugem programskem sklopu Centra znanosti se prepletata predvsem področji znanosti in izobraževanja. Ta del je zastopan v vseh prostorih Centra znanosti, izključno nanj pa se vežejo predvsem laboratoriji in tako imenovani ustvarjalni laboratorij (Fab Lab). Laboratoriji predstavljajo tako imenovane učilniške laboratorije, ki omogočajo opravljanje vodenih eksperimentov in predstavitev raziskovalne dejavnosti, prek katerih obiskovalci spoznavajo osnovne zakonitosti različnih področji.	

Fab Lab v okviru Centra znanosti sledi konceptu prototipnega laboratorija, delavnice, kreativnega prostora, ki je namenjen raziskovalnemu in razvojnemu delu na področju inženirstva, s poudarkom na sodobnih tehnoloških rešitvah v pristopu "naredi sam" predvsem po odprtokodni (open source) programski in strojni opremljenosti. Uporabnikom omogoča dostop do sodobne strojne in programske opreme in deluje na široki skupnosti, ki vključuje kreativne posameznike, podjetja, študentsko in šolsko mladino ter usposobljeno mentorsko mrežo, ki nudi tehnično podporo pri razvoju prototipov inženirskih rešitev in raznih projektih.

V okviru Centra znanosti je namen vzpostaviti središče nacionalne mreže Fab Lab. Pri tem je predvideno tesno sodelovanje s centri Fab Lab po Sloveniji in tujini na vsebinski in tehnični ravni.

FAB LAB	Prostor sledi konceptu prototipnega laboratorija, to je kreativnega prostora, ki je namenjen raziskovalnemu in razvojnemu delu na področju inženirstva, s poudarkom na sodobnih tehnoloških rešitvah v pristopu "naredi sam".
LABORATORIJI	Učilniški laboratoriji, ki omogočajo opravljanje vodenih eksperimentov in predstavitev raziskovalne dejavnosti, prek katerih obiskovalci spoznavajo osnovne zakonitosti različnih področij.

3. PROGRAMSKI SKLOP

V tretjem programskem sklopu Centra znanosti se prepletajo predvsem področja gospodarstva, tehnološkega razvoja, inovativnosti in povezovanja. V tem delu je predvideno, da bodo podjetja na zanimiv in interaktiven način razstavljala oziroma prikazovala svoje dosežke, s čimer bi se na eni strani najdrznejšim oziroma najinovativnejšim podjetjem nudil nekakšen poligon za prikaz inovacij, njihovih rešitev in podobno. Na drugi strani pa bi to predstavljalo prostor, kjer bi se obiskovalcem (na primer poslovnim partnerjem, državnikom, tujim delegacijam in drugim) prikazalo, kaj v Sloveniji znamo. Glavni programski prostor, ki se nanaša na te vsebine, je tako imenovano demonstracijsko središče, ki predstavlja nekakšen showroom oziroma predstaviten prostor slovenskega gospodarstva.

Osnovni namen:

- interaktivni prikaz inovacij oziroma inovativnih dosežkov gospodarstva, ki sledijo temam, ki bodo zastopane v Centru znanosti;
- interaktivni prikaz inovacij oziroma inovativnih dosežkov in dela javnih raziskovalnih, visokošolskih zavodov.

Znotraj Centra znanosti je v neposredni bližini demonstracijskega središča predvidena tudi konferenčna dvorana z medijskim središčem, ki bo namenjena različnim dogodkom in programu Centra znanosti, pri čemer pa lahko služi tudi kot podporni prostor različnim dogodkom s področja gospodarstva. Enako velja za tako imenovane sestankovalnice.

Na tem mestu je treba omeniti tudi virtualno stičišče – prostor oziroma platformo, ki je zastavljena kot osrednji element povezave Centra znanosti in organizacij, ki delujejo na področju znanosti in gospodarstva. V sklopu platforme je predvidena vzpostavitev multisenzorskih interaktivnih multimedijских postaj z izobraževalno in protokolarno vsebino. Virtualno stičišče je tako namenjeno povezovanju in predstavlja dostop do znanstvenoraziskovalnega podjetniškega ekosistema. Zaradi hitre in enostavne dostopnosti odpre komunikacijske kanale, omogoča dostop do relevantnih informacij, komercializira ideje in vsesplošno motivira k povezovanju, mreženju in internacionalizaciji.

DEMONSTRACIJSKO SREDIŠČE	Prostor s specializiranimi interaktivnimi eksponati s prikazom predvsem gospodarskih inovacij in produktov (showroom).
KONFERENČNA DVORANA	Multimedijsko opremljena konferenčna dvorana, namenjena različnim tematskim dogodkom (znanstvena predavanja, dogodki gospodarstva in podobno).
VIRTUALNO STIČIŠČE	Prostor oziroma multisenzorska platforma, ki deluje kot osrednji element povezave med Centrom znanosti in drugimi organizacijami.
SESTANKOVALNICE	Manjši prostori za organizacijo ambientnih sestankov, mreženjskih dogodkov in podobno.
MEDIJSKO SREDIŠČE	Manjši prostor z opremo snemalnega studia za podporne medijske vsebine Centra znanosti in razvoj znanstvenega novinarstva.

4. PROGRAMSKI SKLOP

V zadnjem sklopu so zajeti prostori znanstvene kavarne, znanstvene restavracije in trgovine (Maker Shop), ki služijo kot podporne dejavnosti Centra znanosti, a se morajo s svojim programom prav tako smiselno umeščati v program Centra znanosti.

ZNANSTVENA KAVARNA	Primerno tehnološko opremljena znanstvena kavarna (Science Caffee).
ZNANSTVENA RESTAVRACIJA	Restavracija s sodobnimi tehnološkimi rešitvami izbire, postrežbe in plačila (tudi catering za dogodke).
TRGOVINA	Trgovinski prostor (Maker Shop) s ponudbo specializirane tehnološke potrošniške opreme, znanstvene literature, didaktičnih igrac, ponudbo slovenskih oblikovalcev in ponudbo izdelave personaliziranih izdelkov.

Vir: programska izhodišča.

Januarja 2021 je ministrstvo sprejelo Sklep o začetku postopka javnega naročila po odprtem postopku in imenovanju strokovne komisije¹⁵¹ in februarja 2021 na portalu javnih naročil objavilo javno naročilo Razvoj in konkretizacija programa, tem in vsebin Centra znanosti oziroma izdelava programskega koncepta Centra znanosti vključno z idejno zasnovo opreme¹⁵². Izmed 2 prijavljenih deležnikov, med katerima eden ni izpolnjeval pogojev glede kadrovske usposobljenosti, je bil izbran Zavod 404 s podizvajalci¹⁵³, ki je med drugim tudi eden izmed deležnikov programske skupine. Strokovna komisija je ocenila, da idejni koncept Zavoda 404 pri izbiri vsebin temelji na jasni programski strategiji in da predlagani sistem omogoča razvoj vsebin glede na aktualne znanstvene raziskave in družbene izzive.

Julija 2021 je ministrstvo z Zavodom 404 sklenilo Pogodbo za razvoj in konkretizacijo programa, tem in vsebin Centra znanosti oziroma izdelavo programskega koncepta Centra znanosti vključno z idejno zasnovo opreme¹⁵⁴ (v nadaljevanju: pogodba za konkretizacijo programa). Iz pogodbe za konkretizacijo programa izhaja, da bo izbrani izvajalec – Zavod 404 pripravo programskega koncepta izvedel z 38 podizvajalci, najkasneje 12 mesecev po podpisu pogodbe, v 4 fazah. Pred predajo dokumentacije k posamezni fazi mora izvajalec gradivo uskladiti z ministrstvom in pridobiti soglasje ministrstva k posamezni fazi.

Iz pogodbe za konkretizacijo programa izhaja:

- 1. faza pogodbenih del predstavlja ministrstvu posredovan osnutek programskega koncepta;
- 2. faza mora biti izvedena 5 mesecev po potrditvi osnutka programskega koncepta in predstavlja izdelavo dopolnjenega osnutka programskega koncepta;
- 3. faza mora biti izvedena 3 mesece po potrditvi dopolnjenega osnutka programskega koncepta in predstavlja izdelavo dopolnjenega osnutka programskega koncepta z osnutkom predloga idejne zasnove opreme;

¹⁵¹ Št. 430-57/2021/2 z dne 26. 1. 2021.

¹⁵² Št. JN000703/2021 z dne 9. 2. 2021.

¹⁵³ Odločitev ministrstva o oddaji naročila št. 430-57/2021/21 z dne 8. 6. 2021.

¹⁵⁴ Št. 430-57/2021/23 z dne 30. 7. 2021 v znesku 419.638 EUR z DDV.

- 4. fazo predstavljata predlog programskega koncepta vključno z idejno zasnovo opreme v fizični in digitalni obliki ter predstavitveno gradivo programskega koncepta (klasični izrisi in multimedijška predstavitev) za predstavitev javnosti predvidoma do julija 2022.

Zavod 404 je s podizvajalci, ki so pokrivali različne programske sklope, oktobra 2021 realiziral 1. fazo pogodbenih del iz pogodbe za konkretizacijo programa. Pripravil je Osnutek programskega koncepta Centra znanosti (v nadaljevanju: osnutek programskega koncepta). Osnutek programskega koncepta je predvideval 5 krovnih tem s področij ključnih dimenzij življenja, ki naj bi se v Centru znanosti pojavljale v obliki različnih prikazov, eksperimentov in aktivnosti ter interdisciplinarnih obravnavah, in sicer so to: energija, hrana, zdravje, mobilnost in komunikacija. Te teme bodo služile kot vodilo – zelena nit pri naslavljanju izzivov, ki jih znanost postavlja tudi pred družbo in obratno. Vsebine se bodo gradile s procesom zapolnjevanja mreže, s tem pa povezovala in združevale posamezne teme in znanstvene veje. Usmeritev, ki ji sledijo predlagane vsebine, je neke vrste hrbtenica, ki poleg temeljnih dimenzij življenja nosi teža vprašanja o prihodnosti, življenjskem prostoru (naravi) in preživetju vrst. Predlagane teme so pomembne za lokalno in globalno okolje, izpostavljene vsebine pa se bodo osredotočale predvsem na doprinos slovenske znanosti k svetovnemu trajnostnemu razvoju.

Novembra 2021 je ministrstvo javnim raziskovalnim in visokošolskim zavodom¹⁵⁵ posredovalo Poziv k zbiranju vsebinskih predlogov za namen vzpostavitve Centra znanosti, kasneje pa je objavo razširilo tudi na vse raziskovalne organizacije¹⁵⁶. Iz navedenega poziva izhaja, da ministrstvo želi pridobiti ideje in predloge za pripravo programskega koncepta Centra znanosti, ki bo odraz vseslovenskega znanja in izkušenj, ter da gre za neformalno izmenjavo strokovnih mnenj med zainteresiranimi organizacijami. Na navedeni poziv je do 7. 12. 2021 prispelo 173 predlogov, za katere ministrstvo navaja, da jih bo strokovno pregledalo in na podlagi strokovne presoje najboljše vključilo v programski koncept.

Vsebinska zasnova projekta Center znanosti je nastajala in se oblikovala več let prek več faz. V letu 2017 so bila pripravljena prva vsebinska izhodišča in programska izhodišča. V letu 2021 je bilo izvedeno javno naročilo in sklenjena pogodba za izdelavo programskega koncepta. V istem letu je bil pripravljen tudi osnutek programskih izhodišč. Ministrstvo je v letu 2021 pozvalo tudi vse raziskovalne organizacije k zbiranju vsebinskih predlogov za namen vzpostavitve Centra znanosti. Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, še ni imelo dokončno oblikovanih in sprejetih programskih vsebin za Center znanosti, saj naj bi bile v skladu s pogodbo z izvajalcem pripravljene predvidoma julija 2022.

Ukrep ministrstva

Realizirane so bile vse 4 faze pogodbenih del po pogodbi za konkretizacijo programa. Zadnja oziroma 4. faza je bila realizirana 29. 7. 2022, in sicer je ministrstvo v skladu s pogodbo od Zavoda 404 prejelo končni predlog programskega koncepta, vključno z idejno zasnovo opreme.

¹⁵⁵ Št. 411-40/2021/1 z dne 11. 11. 2021.

¹⁵⁶ Št. 411-40/2021/3 z dne 19. 11. 2021.

2.5.2 Podpora, potreba in interes za vzpostavitev Centra znanosti

V januarju 2018 je bila izdelana analiza področja, v okviru katere izpostavljamo analizo stanja v Evropi na področju infrastrukture, kakršna je Center znanosti. Ministrstvo v okviru analize stanja centrov znanosti v Evropi ugotavlja, da je v tujini potreba po vključevanju predstavljanja znanosti v vsakdanje družbeno življenje priznana že dlje časa. V nadaljevanju ugotavlja, da je soočanje s to potrebo botrovalo nastanku centrov znanosti v večjih evropskih mestih. A ni le zaznava potreb osnova za obstoj teh centrov v tujini, ampak tudi spoznanje, da njihovo delovanje predstavlja enega izmed elementov razvoja moderne družbe, ki temelji na znanju in razumevanju.

Na podlagi zgoraj predstavljene analize področja je ministrstvo izbralo 7 centrov znanosti, ki naj bi bili najbolj primerljivi s Centrom znanosti v Sloveniji in ki bi jim bilo po mnenju ministrstva treba slediti.

Slika 19 prikazuje centre znanosti, ki naj bi bili najbolj primerljivi s Centrom znanosti v Sloveniji.

Slika 19 Centri znanosti, primerljivi s Centrom znanosti v Sloveniji

Vir: analiza področja.

Na podlagi analize področja ministrstvo tudi ugotavlja, da imajo vse države Zahodne Evrope enega ali več centrov znanosti, hkrati pa dovolj ne zaostaja niti Vzhodna Evropa z izjemo območja Balkana.

Na območju nekdanje Jugoslavije je prisotnost infrastrukture, ki sledi konceptom centrov znanosti, slaba (le v Srbiji deluje center za promocijo znanosti – Center for the Promotion of Science).

Ministrstvo zato ocenjuje, da je smiselno v Sloveniji zagotoviti takšno infrastrukturo tudi z vidika pridobivanja tujih gostov iz Vzhodne Evrope oziroma iz držav nekdanje Jugoslavije, predvsem Hrvaške. Slovenija kot ena redkih držav v Evropski uniji tako ne razpolaga z infrastrukturo, ki sledi centrom znanosti.

Države morajo, kar je bilo poudarjeno tudi na svetovnem vrhu centrov znanosti v Tokiu novembra 2017, če se želijo soočati s problemi današnje družbe in slediti viziji za trajnostno prihodnost za boljšo družbo, ustanoviti in krepiti vlogo centrov znanosti, da bodo ti dosegli čim več ljudi. Le na podlagi navduševanja ljudi za znanost, s spodbujanjem vprašanj, nudenjem pomoči pri iskanju poti do odgovorov, spodbujanjem kritičnega razmišljanja, spodbujanjem razmisleka o vsebinah, ki so še v razvoju, in s tem približevanjem teh tem ljudem, s praktičnim prikazom dosežkov znanosti in s tem krepitvijo podpore znanosti in raziskavam, s spodbujanjem inovativnosti, sodelovanja in podobno lahko družba napreduje.

Ministrstvo ocenjuje, če se investicija oziroma projekt Center znanosti ne bi izvedel, bi to pomenilo, da Slovenija ne bo imela zagotovljene infrastrukture na področju promocije znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. Del programa bi še naprej razpršeno prevzemale druge institucije, predvsem javni raziskovalni zavodi, javni visokošolski zavodi, Ustanova Hiša eksperimentov, gospodarstvo. Vse te dejavnosti bi ostale na sedanji ravni, brez možnosti dodatnih aktivnosti, širitve dejavnosti, uvajanja novih programov, razvoja in podobno. S tem pa učinkov, ki bi jih takšna infrastruktura oziroma izvajanje aktivnosti znotraj takšne infrastrukture omogočalo, ne bi bilo mogoče doseči. Posledično to pomeni tudi manj zanimanja za znanost, manjši vpis študentov v programe tehničnih ved, manj dosežkov na področju znanosti in podobno. Ne nazadnje pa bi to vplivalo tudi na gospodarstvo (manjši delež inovativnih podjetij, manj konkurenčno gospodarstvo), na pomanjkanje kadrov, na manjšo prepoznavnost Slovenije in njenih dosežkov na področju znanosti, tehnologij, inovacij, to pa bi imelo negativen vpliv na razvoj gospodarstva kot takega in na zagon podjetij, ki bi vlagala v raziskave in razvoj.

Iz opisa učinkov Centra znanosti, kot ga navaja ministrstvo, je mogoče ugotoviti, da takšna infrastruktura, kakršna je Center znanosti, ni potrebna le zaradi zaznanih potreb in povpraševanja ter ciljev, ki jih Slovenija želi zasledovati in so navedeni v strateških dokumentih ali zaradi dobrih praks drugih držav, ampak je potrebna predvsem zato, ker je vzpostavitev takšne infrastrukture z učinki, ki jih omogoča, predpogoj za razvoj na znanju temelječe in odgovorne družbe.

Ministrstvo je v okviru analize področja identificiralo potrebe po vzpostavitvi takšne infrastrukture, kakršna je Center znanosti, v Sloveniji. Iz analize področja izhaja, da v Sloveniji v manjšem obsegu že delujejo manjši centri znanosti v velikosti od 100 m² do 500 m², ki izvajajo programe tipa "naredi sam", kjer obiskovalci s spoznavanjem in preizkušanjem interaktivnih eksperimentov ter z udeležbo na različnih delavnicah in dogodkih spoznavajo različne naravoslovne, matematične, družbene in druge pojave.

Slika 20 prikazuje obstoječe manjše centre znanosti v Republiki Sloveniji.

Slika 20 Obstoječi manjši centri znanosti v Republiki Sloveniji

Vir: analiza področja.

Iz analize področja izhaja, da zgoraj navedeni manjši centri znanosti in posamezne aktivnosti, ki potekajo v teh centrih, tako zaradi obsega oziroma majhnosti kot tudi zaradi decentralizacije, ki v tem primeru preprečuje boljše sodelovanje in povezovanje znanosti z različnimi panogami, kljub vsemu ne morejo dosegati želenih učinkov, ne morejo slediti potrebam oziroma povpraševanju kot tudi ne nujnemu razvoju in širitvi teh vsebin. Poleg navedenega k vzpostavitvi Centra znanosti pozivajo tako izvajalci programov tipa "izvedi sam" kot tudi javni raziskovalni in visokošolski zavodi. Hkrati v prid vzpostavitvi takšne infrastrukture, kakršna je Center znanosti, govori tudi podobna infrastruktura v drugih državah, ki že uspešno deluje. Že delujoča infrastruktura se namreč lahko pohvali s številnimi aktivnostmi, izredno popularnostjo in dobrim obiskom. Države zaznavajo pozitivne učinke takšnih centrov, zaradi česar nekatere razpolagajo z več takšnimi centri in ne zgolj enim.

Treba je omeniti, da k vzpostavitvi takšne infrastrukture, kakršna je Center znanosti, poziva tudi gospodarstvo. Predstavniki gospodarstva so skupaj z nekaterimi vodilnimi slovenskimi podjetji¹⁵⁷ oktobra 2016 na predsednika vlade in nekatera ministrstva naslovili pobudo, v kateri podjetja napovedujejo iniciativo vseslovenskega predstavitvenega prostora ter izpostavljajo potrebo po sodelovanju vlade in gospodarstva¹⁵⁸. Kot sledi iz pobude, naj bi bil cilj celovita predstavitev vrhunskih in inovativnih slovenskih rešitev in produktov na enem mestu. V pobudi je navedeno tudi,

¹⁵⁷ Gorenje d. d. (sedaj Gorenje, d.o.o.), NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d., Ljubljana, PETROL d.d., Ljubljana, TELEKOM SLOVENIJE, d.d., ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d., BTC d.d. in SLOVENSKE ŽELEZNICE, d.o.o.

¹⁵⁸ Dopis z dne 6. 10. 2016, naslovljen na kabinet predsednika vlade, ministrice za finance, ministre za javno upravo, gospodarski razvoj in tehnologijo, ministre za zunanje zadeve ter ministrice brez resorja, pristojno za razvoj, strateške projekte in kohezijo pri SVRK.

da je za učinkovito promocijo Slovenije in njenih uspešnih, referenčnih rešitev v mednarodnem okolju ključno povezovanje ter sodelovanje vlade in gospodarstva. Glavno sporočilo tujim delegacijam, ki bi ta prostor obiskale, pa bi temeljilo na pomembnosti sodelovanja, na inovativnosti, sodobnih in kakovostnih rešitvah in podobnem.

Ministrstvo izpostavlja, da Slovenija nima zagotovljene infrastrukture, ki bi služila kot promocija znanosti v povezavi z gospodarstvom. Manjka torej tako imenovani showroom oziroma predstavitveni prostor slovenskega gospodarstva, tehnologij in inovacij. Podjetja to rešujejo vsako na svoj način, prek različnih promocijskih dogodkov. Del te vloge prevzema tudi Gospodarska zbornica Slovenije z organizacijo promocijskih dogodkov, kot je na primer Dan inovativnosti. Gre zgolj za usmerjene dogodke, ki samostojno ne zadostijo potrebam, kot jih predvideva Center znanosti, zaradi česar posledično ne morejo dosegati multiplikativnih učinkov.

Projektna skupina je v letih 2016 in 2017 povabila na predstavitev ustanovitve Centra znanosti različne deležnike, med katerimi je bila tudi Ustanova Hiša eksperimentov, ki so izrazili potrebo po vzpostavitvi takšne infrastrukture v Sloveniji ter izkazali interes, da pri projektu, če bi bilo potrebno, tudi sodelujejo¹⁵⁹. Junija 2017 je ministrstvo na pomisleke Ustanove Hiša eksperimentov glede potrebe po vzpostavitvi infrastrukture, kakršna je Center znanosti, v Republiki Sloveniji posredovalo pisni odgovor¹⁶⁰, v katerem poudarja, da bodo učinki projekta Center znanosti presegle učinke, ki jih doseže ena organizacija, ter da projekt ne zasleduje parcialnih interesov posameznih javnih zavodov ali drugih institucij, temveč temelji na povezovanju in sodelovanju vseh ključnih deležnikov. Ministrstvo je ponovno pozvalo Ustanovo Hiša eksperimentov, da sodeluje v programski skupini in pri pripravi programske naloge. Ministrstvo je februarja 2018 od Ustanove Hiša eksperimentov prejelo vlogo promotorja za izvajanje programa in upravljanje s prihodnjim Centrom znanosti, v kateri predlaga izvedbo projekta v obliki javno-zasebnega partnerstva v pogodbeni obliki kot koncesijo storitev in s podelitvijo izključne pravice za izvajanje programa in upravljanje z novozgrajenim objektom. Ministrstvo je novembra 2018 odgovorilo¹⁶¹, da je v skladu s 34. členom Zakona o javno-zasebnem partnerstvu¹⁶² in določili Pravilnika o vsebini upravičenosti izvedbe projekta po modelu javno zasebnega partnerstva¹⁶³ izvedlo presojo promotorske vloge. Ocenilo je, da ne vsebuje zadostne ekonomske, tehnične, okoljevarstvene ali druge podlage, v skladu s katero bi bil javni partner zavezan k izvedbi javnega razpisa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva, ter da vloga ne poda zakonsko skladnih in ustreznih rešitev z vidika podeljevanja koncesij, izbora izvajalca javno-zasebnega partnerstva, porazdelitve tveganj med zasebnim in javnim partnerjem, trajanja koncesije in načina financiranja zasebnega partnerja iz javnih sredstev.

Ministrstvo je aprila 2017 prejelo dopis Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije¹⁶⁴ (v nadaljevanju: KOsRIS), v katerem je navedena koordinacija izražala nestrinjanje

¹⁵⁹ Zabeležka sestanka projektne skupine za pripravo in izvedbo projekta Center znanosti, št. 4111-1/2016/47 z dne 17. 2. 2017.

¹⁶⁰ Št. 4111-1/2016/118 z dne 26. 6. 2017.

¹⁶¹ Št. 603-42/2018/9 z dne 15. 11. 2018.

¹⁶² Uradni list RS, št. 127/06.

¹⁶³ Uradni list RS, št. 32/07.

¹⁶⁴ Dopis KOsRIS, št. 2017/007 z dne 29. 3. 2017.

s predvideno izvedbo projekta Center znanosti. Iz tega dopisa izhaja, da KOsRIS projekta Center znanosti ne more podpreti, ker država na eni strani ne namenja sredstev niti za financiranje investicijskega vzdrževanja, raziskovalne opreme in bazičnih raziskav javnih raziskovalnih zavodov. KOsRIS je zanimalo financiranje Centra znanosti in ali bodo za prispevek javnih raziskovalnih organizacij po izgradnji Centra znanosti še namenjena sredstva. Ministrstvo je posredovalo KOsRIS odgovor¹⁶⁵, v katerem je pojasnilo prednosti projekta Center znanosti za državo in posledično tudi za raziskovalne organizacije ter financiranje Centra znanosti in navedlo, da so nekateri javni raziskovalni zavodi izkazali interes za sodelovanje pri pripravi programskih izhodišč Centra znanosti, zato ministrstvo meni, da navedba KOsRIS, da projekta ne podpira, v celoti ne drži. Oktobra 2021 so predstavniki ministrstva z zunanjimi sodelavci članom KOsRIS ponovno predstavili predlog projekta Centra znanosti, v katerem so podrobneje predstavili arhitekturni projekt, program delovanja in financiranje delovanja. Člani KOsRIS so nato po razpravi izrazili podporo vzpostavitvi Centra znanosti in interes za sodelovanje pri pripravi programa njegovega delovanja¹⁶⁶.

Ministrstvo je prejelo pisma podpore ustanovitvi Centra znanosti številnih deležnikov, ki so v projektu prepoznali vrednost za intelektualni in gospodarski napredek in vrednost za svoje delovanje s potencialnim sodelovanjem pri skupnih projektih in v predvideni partnerski mreži. Ministrstvo je vsem nosilec SRIP posredovalo dopis¹⁶⁷ s pozivom k sodelovanju in posredovanju predlogov za sodelovanje pri projektu. Odzvalo se je 7 od 9 pozvanih SRIP. Z dne 17. 10. 2017 je bil izveden sestanek s predstavniki SRIP – Pametne stavbe in dom z lesno verigo, katerega osnovni namen je bila umestitev predlogov najnaprednejših tehnologij, inovacij, poligonov v objekt Centra znanosti.

Tudi Rektorska konferenca Republike Slovenije¹⁶⁸ je septembra 2019 izrazila podporo projektu za ustanovitev Centra znanosti¹⁶⁹, ki bo kot center vseslovenske znanosti prispeval k promociji in vključenosti znanstvenoraziskovalnih dosežkov in vsebin tudi drugih regij v Sloveniji.

Poleg tega je ministrstvo v želji, da bi pridobilo informacijo o komercialnem interesu za gradnjo objekta, decembra 2020 objavilo tudi Poziv k predložitvi informacij o najnovejših tehnoloških rešitvah, inovacijah, trajnostnih rešitvah in rešitvah, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva za potrebe izgradnje Centra znanosti kot demonstracijskega objekta¹⁷⁰, z namenom pridobiti podatke o tem, katere rešitve bi bilo smiselno vgraditi, uporabiti in prikazati v Centru znanosti. S tem pozivom oziroma tako imenovanim strokovnim dialogom za pridobitev informacij je ministrstvo vse zainteresirane povabilo k predložitvi informacij o inovativnih rešitvah in produktih; novih tehnoloških rešitvah in produktih; trajnostnih rešitvah; izdelkih in sistemih, ki sledijo konceptu

¹⁶⁵ Dopis ministrstva, št. 4111-1/2016/102 z dne 14. 4. 2017.

¹⁶⁶ Zapisnik 70. redne seje KOsRIS z dne 14. 10. 2021.

¹⁶⁷ Dopis ministrstva z dne 27. 9. 2017 in 10. 10. 2017.

¹⁶⁸ Rektorska konferenca Republike Slovenije je neformalno združenje, katerega člani so rektorji univerz v Republiki Sloveniji. Rektorska konferenca Republike Slovenije je nastala kot oblika sodelovanja med slovenskimi univerzami in drugimi visokošolskimi in znanstvenoraziskovalnimi institucijami, državo, družbo, slovenskimi in mednarodnimi organizacijami ter združenji.

¹⁶⁹ Sklep 8. redne seje Rektorske konference Republike Slovenije z dne 27. 9. 2019.

¹⁷⁰ [URL: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/poziv-k-predložitvi-informacij-o-najnovejših-tehnoloskih-resitvah-ozioroma-inovacijah-trajnostnih-resitvah-in-resitvah-ki-sledijo-konceptu-kroznega-gospodarstva-za-potrebe-izgradnje-centra-znanosti-kot-demonstracijskega-objekta/>], 20. 10. 2022.

krožnega gospodarstva; obstoju odpadkov oziroma ostankov materialov; obstoju ali razvoju procesov, materialov in produktov reciklaže oziroma ponovne uporabe; inovativnih iniciativah in predlogih za vzpostavitev baze podatkov, ki dokumentira industrijske, kmetijske in gradbene odpadke ter ostanke rušenja z namenom ponovne uporabe na področju gradnje objektov in opreme. Predmet poziva so bili tudi rešitve, izdelki, produkti oziroma predlogi, ki so še v razvojni fazi.

Na poziv se je odzvalo 64 prijaviteljev z rešitvami, izdelki, produkti oziroma predlogi na različnih področjih, ki bi jih bilo smiselno vgraditi, uporabiti in prikazati v Centru znanosti, da bo ta imel poudarjeno funkcijo demonstracijskega objekta. Ministrstvo je prejete predloge pregledalo in ocenilo z vidika, ali ti predstavljajo najnovejše tehnološke rešitve, inovacije oziroma ali predstavljajo trajnostnejše rešitve oziroma rešitve, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva, oziroma ali je material oziroma ostanek materiala smiselno oziroma mogoče kakorkoli uporabiti v stavbi Centra znanosti oziroma ali predlogi nakazujejo na potencial, da bi navedeno postali. Ustrezni predlogi naj bi bili na podlagi sodelovanja med ministrstvom, projektanti in nosilcem predloga smiselno in v čim večji meri vključeni v projektno (in kasneje razpisno) dokumentacijo za projekt.

Ministrstvo je izvedlo aktivnosti, na podlagi katerih je od različnih deležnikov pridobilo informacije glede podpore za vzpostavitev Centra znanosti, potrebe po takšni infrastrukturi v Sloveniji in interesa za sodelovanje pri projektu Center znanosti. Vrsta različnih deležnikov je ministrstvu izkazala podporo za vzpostavitev Centra znanosti, izrazila potrebo po takšni infrastrukturi v Sloveniji in interes za sodelovanje pri projektu Center znanosti.

2.5.3 Zagotavljanje prostorskih pogojev in delovanje Centra znanosti v prihodnosti

2.5.3.1 Prostorska zasnova Centra znanosti

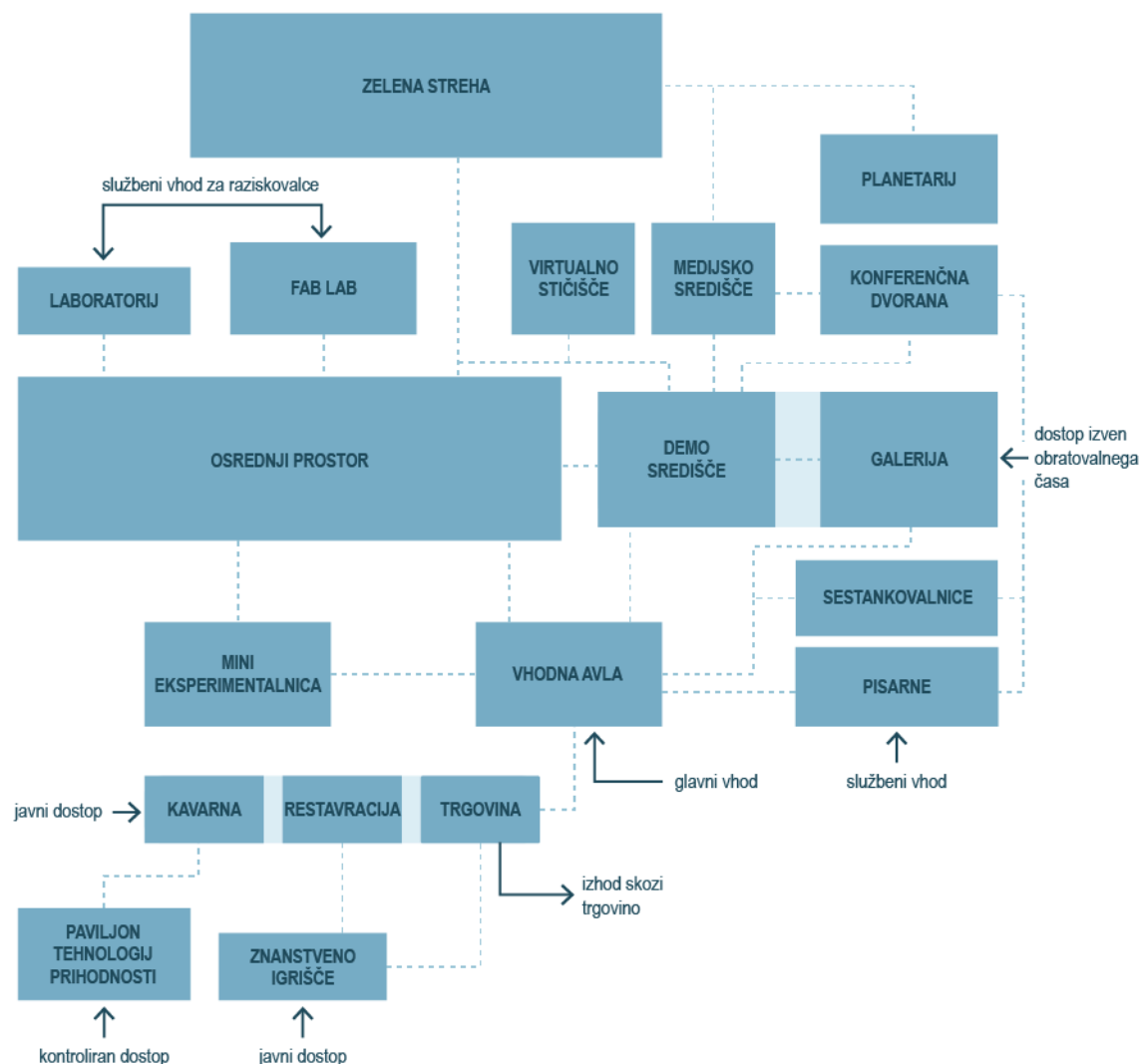
Center znanosti je objekt, predviden na površini 10.011 m². Kot izhaja iz projektne natečaja, naj bi stavba Centra znanosti predstavljala 7.911 m², zunanji prostori 1.850 m² in paviljon tehnologij prihodnosti 250 m².

Prostorska zasnova stavbe Centra znanosti je oblikovana tako, da naj bi omogočala 2 ločeni poti ogledov. Prva pot naj bi predstavljala raven programskih vsebin, druga pot pa naj bi predstavljala raven demonstracijskega učinka stavbe. Razstavni in galerijski prostori naj bi bili odprti, z veliko naravne svetlobe, z vidno in atraktivno konstrukcijsko zasnovo, prilagojeni sodobnim standardom za razstavne in muzejske stavbe. V neposredni bližini Centra znanosti naj bi bil predviden paviljon tehnologije prihodnosti, ki bi bil namenjen testiranju in validiranju najnovejših tehnologij.

Programski prostori predstavljajo najpomembnejše prostore, v katerih bi se odvijale raznovrstne dejavnosti, vezane na poslanstvo Centra znanosti. Prostori naj bi bili zasnovani prostorno, sodobno, celostno in fleksibilno. Med seboj naj bi se smiselno navezovali eden na drugega ter s tem omogočali obiskovalcem zanimivo prostorsko izkušnjo. Obiskovalcem bi omogočali tudi logično smer ogleda. Poleg tega bi omogočali dinamiko spreminjanja postavitev eksponatov, možnost oblikovanja prostorov v prostoru, delitev na manjše enote (zagotavljanje manjših prostorov brez dnevne svetlobe v prostorih z dnevno svetlobo) in bili prilagojeni tako za predstavitev fizičnih kot virtualnih eksponatov.

Slika 21 predstavlja prostorsko zasnovo Centra znanosti.

Slika 21 Prostorska zasnova Centra znanosti

Vir: projektni natečaj.

Ministrstvo je v projektnem natečaju predvidelo, da naj bi objekt Centra znanosti obsegal okrog 8.000 m² notranjih površin. Poleg tega je ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, v povezavi s prostorsko zasnovo Centra znanosti razpolagalo s projektno dokumentacijo (IZP, IDP in DGD), vsebina katere je podrobneje predstavljena v točki 2.2.2.1. V navedeni projektni dokumentaciji gre zgolj za projekt prostorske zasnove Centra znanosti. V obdobju, na katero se nanaša revizija, ministrstvo še ni razpolagalo s projektno dokumentacijo za izvedbo gradnje (PZI) in projektno dokumentacijo izvedenih del (PID).

Pojasnilo ministrstva

Končno oblikovana in sprejeta prostorska zasnova Centra znanosti se je oblikovala prek programskih izhodišč, projektne natečajne naloge, idejne zasnove zmagovalne rešitve projektnega natečaja,

dopolnjene idejne zasnove in idejnega projekta. Naslednje faze priprave projektne dokumentacije predstavljajo zgolj tehnično razdelavo končne prostorske zasnove, pri čemer se projekt za izvedbo spreminja tudi med gradnjo objekta, vse do projekta izvedenih del.

2.5.3.2 Predvideno delovanje Centra znanosti

Ministrstvo je že v DIIP2017 navedlo, da bo vladi predlagalo ustanovitev Centra znanosti kot javnega zavoda. Ministrstvo je v DIIP2017 navedlo, da naj bi po zaključeni investiciji vlada s sklepom objekt predala v upravljanje novoustanovljenemu javnemu zavodu, katerega dejavnost naj bi zajemala:

- izvajanje programov promocije znanosti v sodelovanju z gospodarstvom, kulturo in izobraževanjem,
- izvajanje programov tipa "izvedi sam",
- druge aktivnosti in organizacijo dogodkov v sklopu promocije znanosti,
- prikaz različnih znanstvenih, gospodarskih in drugih dosegov in dosežkov,
- organizacijo in izvajanje aktivnosti za promocijo inovacij in drugih tehnoloških dosežkov,
- oblikovanje in izvajanje programov na področju promocije znanosti v sodelovanju s kulturo oziroma kreativnimi umetnostmi,
- povezovanje podjetij in drugih institucij, ki delujejo na področju znanosti, raziskovanja, tehnologij, inovacij,
- sodelovanje z gospodarstvom na področju raziskovanja, oblikovanja novih produktov in podobno,
- iskanje sodelovanja, priložnosti in povezav z drugimi sorodnimi mednarodnimi institucijami in organizacijami,
- izvajanje izobraževanj s področja promocije znanosti, inovativnega gospodarstva, inovativnih tehnologij, kreativne umetnosti in podobno,
- izvajanje in organiziranje tematskih vsebin in programov s področja znanosti, inovacij in podobno,
- organizacijo različnih dogodkov (na primer znanstveni intervjuji),
- organizacijo izobraževanj (šolski dnevi, delavnice, predavanja, seminarji),
- naloge iz naslova tržne dejavnosti – prodaja izdelkov, restavracija,
- organizacijo in izvajanje komercialnih prireditev v prostih terminih v prostorih, s katerimi bo javni zavod upravljal,
- manifestacijo znanstvenih, inovativnih in kulturnih aplikacij (razstave in dogodki).

Iz DIIP2017 še izhaja, da naj bi bil javni zavod ustanovljen predvidoma v letu 2020. Delovanje javnega zavoda bi potekalo vzporedno z gradnjo objekta v obdobju od leta 2020 do leta 2022. Javni zavod naj bi v navedenem času že izvajal določene aktivnosti, kot so na primer priprava programa, zasnova eksperimentov, izvajanje promocije Centra znanosti, urejanje rezervacij, dogovarjanje za dogodke in podobno.

Analiza 3 možnosti vzpostavitve upravljalvske strukture Centra znanosti, ki izhaja iz PIZ2020, navaja javno-zasebno partnerstvo, zasebni zavod ter javni zavod. Vendar je bila na podlagi analize, ki izhaja

iz PIZ2020, kot izvedljiva oziroma ustrezna statusna pravna oblika Centra znanosti prepoznana zgolj ustanovitev javnega zavoda. V okviru analize, ki izhaja iz PIZ2020, je z ustanovitvijo javnega zavoda:

- mogoče zagotoviti, da infrastruktura, ki je last Republike Slovenije, preide v upravljanje izvajalcev oziroma nosilcev dejavnosti,
- mogoče, da se na podlagi določil v ustanovitvenih aktih določi sofinanciranje dejavnosti javnega zavoda,
- mogoča strokovna priprava vsebin in programov, ki jih ne vodi maksimiranje dobička, ampak nujnost za izvajanje kakovostnih programov ne glede na njihovo donosnost,
- le na ta način mogoče zagotoviti dolgoročnost in stabilnost delovanja upravljalne strukture, pri čemer je pomembno, da ta ni odvisna od vsakokratnega (letnega ali nekajletnega) sklepanja pogodb, koncesij,
- možna najhitrejša vzpostavitev pravne osebe, ki hkrati predstavlja tudi najmanjše tveganje z vidika izvedljivosti postopka, saj ni potrebna niti sprememba pravnih podlag niti objava javnega razpisa.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, vlade ni obvestilo o nameri ustanovitve javnega zavoda Center znanosti. Februarja 2021 je ministrstvo pripravilo predlog vladnega gradiva Informacija o izvajanju projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta in o nameri za ustanovitev javnega zavoda Center znanosti – predlog za obravnavo¹⁷¹, ki pa ga v obdobju, na katero se nanaša revizija, vladi ni posredovalo.

Pojasnilo ministrstva

Direktorat za investicije na ministrstvu je v februarju 2021 pripravil vladno gradivo, da bi vlado seznanil s projektom izgradnje Centra znanosti kot demonstracijskega objekta in z namero o predvideni ustanovitvi javnega zavoda, in sicer z namenom oziroma v izogib kasnejšim nejasnostim oziroma problemom pri ustanovitvi javnega zavoda. Gradivo s strani vodstva ministrstva ni bilo podpisano in odločitve o predložitvi gradiva na vlado ni bilo.

Priporočilo

Ministrstvu priporočamo, naj vlado obvesti o načrtovanih aktivnostih na projektu Center znanosti, saj je vlada junija 2020 projekt Center znanosti uvrstila na seznam pomembnih investicij, ki so ključne za zagon gospodarstva po epidemiji covid-19.

Javni zavod Center znanosti v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni bil ustanovljen, čeprav iz PIZ2020 izhaja, da naj bi bil ustanovljen najkasneje v prvem kvartalu leta 2021. Je pa ministrstvo junija 2021 na vlado posredovalo predlog Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti¹⁷², ki je bil v državnem zboru sprejet 18. 11. 2021¹⁷³. ZZrID predstavlja pravno podlago za

¹⁷¹ Št. 4111-1/2016/413 z dne 19. 2. 2021.

¹⁷² Številka: 007-265/2017/412 z dne 23. 6. 2021.

¹⁷³ Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (v nadaljevanju ZZrID; Uradni list RS, št. 186/21).

ustanovitev Centra znanosti kot javnega zavoda, saj določa, da je center znanosti javni zavod, ki ga z namenom popularizacije znanosti, ustvarjalnosti in inovativnosti ustanovi Republika Slovenija¹⁷⁴, da se aktivnosti delovanja centra znanosti iz javnih sredstev financirajo na podlagi programa dela in finančnega načrta¹⁷⁵ in da se dejavnosti popularizacije znanosti financirajo prek javnega povabila, ki ga objavi Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, ali prek javnih razpisov oziroma pozivov, ki jih objavi Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije ali javni zavod center znanosti na podlagi programa dela in finančnega načrta, ki ga potrdi ministrstvo, pristojno za znanost¹⁷⁶.

Pojasnilo ministrstva

Center znanosti je v ZZrID opredeljen kot javni zavod, ker bo imel v slovenskem prostoru osrednjo funkcijo institucije za popularizacijo znanosti in inovativnosti ter bo izvajal na to vezane aktivnosti v nacionalnem kontekstu. Center znanosti ne bo predstavljal zgolj podpore znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, temveč bo zasnovan na način, da bo populariziral aktivnosti in dosežke, ki izhajajo iz raziskovalnega procesa, lahko pa jih izvajajo organizacijsko različni subjekti. Aktivnosti zavoda se bodo nahajale v presečišču znanosti, kulture, umetnosti in inovativnosti, zaradi česar bo imel javni zavod posebno poslanstvo povezovanja kreativnih in na znanju temelječih aktivnosti v celotni družbi.

Namen analize centrov znanosti, ki jo je pridobilo ministrstvo novembra 2017, je bil s statistično obdelavo podatkov, karakteristik in parametrov delujočih centrov znanosti v svetu oziroma Ameriki in Evropi predvideti oziroma določiti parametre za Center znanosti v Sloveniji¹⁷⁷. Poleg navedenega je bil namen analize centrov znanosti podati usmeritve in izhodišča za pripravo poslovnega modela Centra znanosti v Sloveniji. Iz analize centrov znanosti izhaja, da je bil z analizo pridobljen vpogled v vrednosti parametrov za Center znanosti v Sloveniji glede na evropske in ameriške centre znanosti. Glede na programska izhodišča, ki opredeljujejo velikost Centra znanosti v Sloveniji na približno 8.000 m², se glede na analizo centrov znanosti po svoji velikosti Center znanosti v Sloveniji uvršča med manjše centre znanosti v Evropi. Vrednost zagonske investicije se ob upoštevanju linearne modela in analize z izračunom povprečne vrednosti zagonske investicije giblje med 19.608.000 EUR in 20.504.000 EUR. Povprečna vrednost letnega prometa znaša 293 EUR/m² oziroma največ 308 EUR/m². Na podlagi tega je bilo predpostavljeno, da bo letni promet Centra znanosti v Sloveniji znašal med 2.344.000 EUR in 2.464.000 EUR, torej v povprečju približno 2.400.000 EUR. Predvideno število zaposlenih v slovenskem Centru znanosti je bilo približno od 80 do 90 zaposlenih. Ob predpostavki 53 % zaposlenih s polnim delovnim časom pa naj bi po napovedih Center znanosti v Sloveniji zaposlil približno 40 do 48 oseb. Ustrezna cena vstopnice za obisk Centra znanosti v Sloveniji bi okvirno znašala 11 EUR za odraslega in 7,5 EUR za otroka. Napovedan letni obisk Centra znanosti je ocenjen med 81.468 in 92.064 obiskovalci.

¹⁷⁴ 1. točka prvega odstavka 5. člena ZZrID.

¹⁷⁵ 11. točka drugega odstavka 12. člena ZZrID.

¹⁷⁶ Tretji odstavek 35. člena ZZrID.

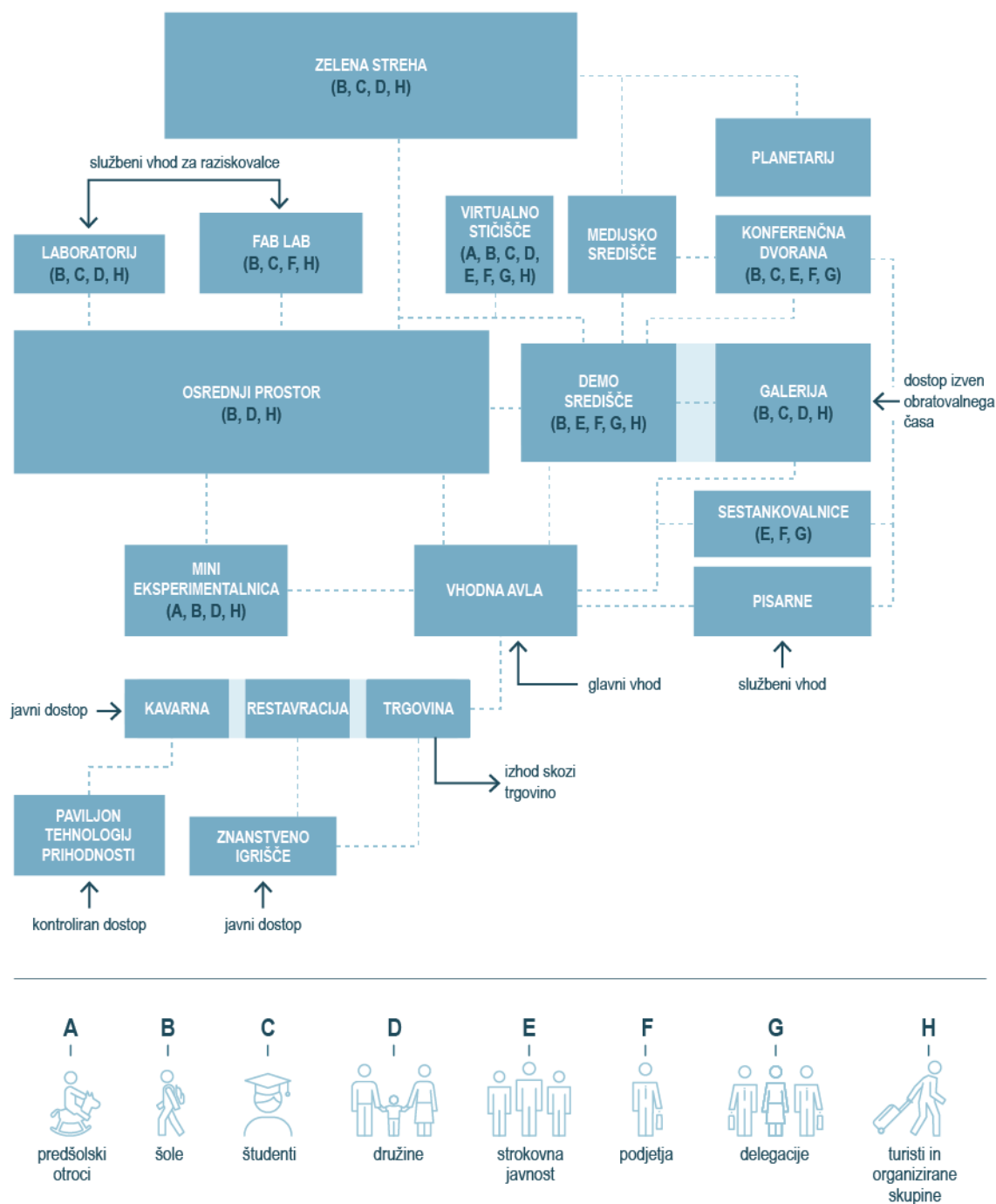
¹⁷⁷ V predmetni analizi centrov znanosti je ministrstvo zajelo podatke analize 48 centrov znanosti po vsem svetu. V analizo centrov znanosti vključeni centri znanosti so bili izbrani po kriterijih dejavnosti ter glede na primerljivost ponudbe s programskimi izhodišči Centra znanosti.

Center znanosti bi s svojim delovanjem nagovarjal številne ciljne skupine. V svojem primarnem poslanstvu navduševanja za znanost in raziskovanje Center znanosti nagovarja predvsem otroke in mlade ter posledično vrtce, šole in učitelje ter družine in institucije znanja. Zaradi atraktivnega obiska so večja ciljna skupina tudi turisti in organizirane skupine društev, zavodov in podjetij. Z razširjenim programom laboratorijev, programom ustvarjalnega laboratorija (Fab Lab), programom demonstracijskega središča, galerije in konferenčnega prostora pa se razširi število ciljnih skupin Centra znanosti. Ciljne skupine, ki jih Center znanosti s temi programi nagovarja, so predvsem študentje, raziskovalci, profesorji, gospodarstvo (podjetja ter mladi podjetniki), razvojna partnerstva in obiskovalci.

Pri tem so ciljne skupine, ki so vključene v Center znanosti prek uporabe ali najema prostorov za promocijo lastnega delovanja in raziskav, predvsem podjetja, razvojna partnerstva ter javni in zasebni zavodi s področja raziskovanja, izobraževanja, gospodarstva in kulture. V programu galerije in konferenčnega prostora se predvidevajo tudi ciljne skupine strokovne javnosti in delegacij.

Slika 22 prikazuje shemo predvidenih obiskovalcev Centra znanosti.

Slika 22 Shema predvidenih obiskovalcev Centra znanosti

Vir: projektni natečaj.

Iz analize področja izhaja, da so skladno z OP 2014-2020 kot ciljne skupine definirana podjetja, razvojna partnerstva in institucije znanja. Kot upravičenci pa so definirane pravne osebe javnega prava, vključno z ministrstvi, podjetja, različne oblike povezovanja podjetij tako med seboj kot z institucijami znanja, kulturne institucije, podjetniško inovacijsko podporno okolje, zbornice, zavodi, raziskovalne organizacije, institucije regionalnega razvoja, nevladne organizacije in

institucije znanja. Ciljne skupine se delijo na tiste, ki bodo končni uporabniki vsebin Centra znanosti, torej obiskovalci, in tiste, ki bodo partnersko sodelovale pri pripravi in izvedbi programov.

Če povzamemo, je Center znanosti namenjen vsem ciljnim skupinam oziroma so ciljna skupina pravzaprav vsi – na eni strani tako otroci, osnovnošolci, srednješolci, študentje, učitelji kot tudi starši, odrasli in turisti ter na drugi strani profesorji, znanstveniki, raziskovalci, izdelovalci tehnologij, inovacij, gospodarstveniki, podjetniki, razvojna partnerstva ter tudi kreativni delavci, kulturniki, ustvarjalci, novinarji.

Navedeno je skladno tudi s ciljnim skupinami, kot so določene v OP 2014-2020, in sicer: podjetja, razvojna partnerstva in institucije znanja. Kot že ugotovljeno, so na eni strani vključene vse institucije znanja (vzgojno-izobraževalni zavodi in visokošolski zavodi), tako najmlajši kot najstarejši udeleženci izobraževalnega procesa, ter tudi javni raziskovalni in infrastrukturni zavodi, prek katerih se bodo v izobraževalni proces vključevali raziskovalci in znanstveniki z izvajanjem programov kot takih, na drugi strani pa je zajeto celotno gospodarstvo z vsemi vključenimi podjetji, pri čemer bodo izpostavljena predvsem tista podjetja, ki bodo inovacijsko aktivna. Poleg obeh navedenih množic pa se bodo v proces izvajanja programov vključevala in imela pomembno vlogo tudi razvojna partnerstva, ki imajo v okviru možnosti izpolnjevanja svojega poslanstva prek Centra znanosti prav tako veliko končno korist in ki prek partnerstev vključujejo v projekt celotno prebivalstvo. Tudi te 3 množice ciljnih skupin kažejo na to, da projekt Center znanosti dejansko vključuje vse ciljne skupine, s čimer se tudi potrjuje širok končni vpliv vzpostavitve takšne infrastrukture.

3. Mnenje

Revidirali smo učinkovitost **Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport** pri realizaciji projekta Center znanosti v obdobju od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2021. Da bi lahko izrekli mnenje, smo preverili, ali je bilo ministrstvo pri zagotavljanju strateške in investicijske dokumentacije, zemljišč in projektne ter druge dokumentacije, finančnih sredstev, časovnem upravljanju in reševanju problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti v okviru projekta Center znanosti, učinkovito.

Menimo, da poslovanje ministrstva pri realizaciji projekta Center znanosti **ni bilo učinkovito**.

Ministrstvo ni bilo učinkovito pri zagotavljanju strateške in investicijske dokumentacije za projekt Center znanosti.

Ključna strateška podlaga za projekt Center znanosti je Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 (OP 2014-2020). Prek ciljev in učinkov naj bi projekt Center znanosti zaradi široke usmerjenosti in vključenosti različnih področij uresničeval tudi cilje mnogih drugih strateških dokumentov. Projekt Center znanosti je naveden tudi na seznamu pomembnih investicij, ki so sklop Interventnega zakona za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji COVID-19.

Ključni dokument, ki predstavlja začetek projekta Center znanosti in strokovno podlago za Dokument identifikacije investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta (DIIP2017), je bila v novembru 2017 izdelana Idejna zasnova izgradnje Centra znanosti. DIIP2017, ki predstavlja prvi investicijski dokument, v okviru katerega so predstavljene možne variante izvedbe investicije, je bil decembra 2017 potrjen, odobrena je bila priprava nadaljnje investicijske dokumentacije – predinvesticijske zasnove. Nadaljevanje priprave investicijske dokumentacije, in sicer Predinvesticijske zasnove investicijskega projekta Izgradnja Centra znanosti kot demonstracijskega objekta (PIZ2020), je potekalo po tem, ko je bil v letu 2019 zaključen mednarodni projektni natečaj in pridobljena strokovno najprimernejša rešitev za projekt Center znanosti ter podpisana pogodba za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti. S sklepom o potrditvi PIZ2020, v katerem je predstavljena ocena variant izvedbe investicije, je bil septembra 2020 navedeni dokument potrjen in odobrena priprava nadaljnje investicijske dokumentacije – investicijskega programa.

Kljub temu da je ministrstvo potrdilo DIIP2017 in PIZ2020, ni zagotovilo investicijskega programa. Investicijski program, ki naj bi optimalno varianto iz PIZ2020 detajlno obdelal, je v pripravi od novembra 2021. Ministrstvo zunanjemu izvajalcu, ki pripravlja navedeni investicijski dokument – investicijski program, ni posredovalo niti terminskega načrta izvedbe investicije niti načrta financiranja. Posledično brez obeh navedenih dokumentov ministrstva zunanji izvajalec ne more pripraviti investicijskega programa. Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni zagotovilo celotne investicijske dokumentacije (zagotovilo je dokument identifikacije investicijskega projekta in predinvesticijsko zasnovo, ni pa še zagotovilo investicijskega programa). Projekt Center znanosti se je v obdobju, na katero se nanaša revizija, še vedno nahajal v fazi načrtovanja.

Ministrstvo ni bilo učinkovito pri zagotavljanju zemljišč, projektne in druge potrebne dokumentacije za izvedbo projekta Center znanosti.

Ministrstvo je v obdobju, na katero se nanaša revizija, na podlagi sklenjenih pogodb o nakupu zemljišč pridobilo lastništvo za Republiko Slovenijo nad vsemi zemljišči, potrebnimi za gradnjo Centra znanosti. S pridobitvijo pravice upravljanja zemljišč je pridobilo tudi pravico upravljanja vseh zemljišč, za katera je predvidena gradnja Centra znanosti. Kljub temu ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, še ni rešilo sporov v postopku ureditve medsebojnih razmerij z lastniki zemljišč, ki mejita na območje, predvideno za gradnjo Centra znanosti. Poleg tega je ministrstvo v okviru pridobitve zemljišč za gradnjo Centra znanosti izvedlo tudi nakup zemljišč, ki nista nujno potrebni za gradnjo Centra znanosti, vendar je prodajalec pogojeval kupcu nakup teh zemljišč, da bi prišlo do sklenitve pogodbe med prodajalcem in kupcem. Do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, ministrstvo še ni pridobilo gradbenega dovoljenja, ki bi mu omogočalo pričetek gradnje Centra znanosti na lokaciji v Trnovskem predmestju v Ljubljani.

V letu 2016 je ministrstvo ustanovilo projektno skupino za izvedbo projekta Center znanosti, katere mandat traja do zaključka izvedbe projekta Center znanosti. Projektna skupina se je sestajala do konca leta 2017. Od leta 2018 do konca leta 2021 pa projektna skupina ni več delovala. Projektna skupina v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni realizirala ključne naloge, za katero je bila ustanovljena, in sicer ni pripravila vseh ključnih dokumentov v povezavi s predlogom instrumenta neposredne potrditve operacije za pridobitev sredstev evropske kohezijske politike za izvedbo projekta Center znanosti. Ministrstvo je v obdobju, na katero se nanaša revizija, na podlagi povabila k sodelovanju povabilo različne deležnike, med katerimi jih je izbralo 7, ki so sestavljali programsko skupino, ki je delovala v obdobju od maja 2017 do decembra 2017. Programska skupina je od 9 aktivnosti, za katere je bila imenovana, izvedla 3 aktivnosti, ki se nanašajo na pripravo programskih izhodišč za projekt Center znanosti. Ministrstvo je s sklepom o imenovanju odgovornih oseb za izvedbo projekta Center znanosti šele leta 2020 v skladu s pravnimi podlagami imenovalo odgovornega vodjo za izvedbo projekta in vodjo projekta, čeprav je bil projekt Center znanosti že leta 2017 uvrščen v izvedbeni načrt OP 2014-2020.

Ministrstvo ni bilo učinkovito pri zagotavljanju finančnih sredstev za projekt Center znanosti.

V različnih dokumentih ministrstva je prikazana ocenjena vrednost investicije. Ključna dokumenta, v katerih je prikazana ocenjena vrednost investicije, sta DIIP2017, kjer je izkazana ocenjena vrednost investicije 26.102.483 EUR z DDV po tekočih cenah iz novembra 2017, in PIZ2020, kjer je izkazana ocenjena vrednost investicije 31.185.278 EUR z DDV po tekočih cenah iz avgusta 2020. Sprememba ocenjene vrednosti investicije iz DIIP2017 glede na PIZ2020 je v PIZ2020 obrazložena. V PIZ2020 so pojasnjeni tudi vzroki za spremembe ocenjene vrednosti investicije.

Projekt Center znanosti je bil prvič uvrščen v načrt razvojnih programov za proračunsko leto 2018. Pred tem je bil projekt Center znanosti prvič uvrščen v izvedbeni načrt OP 2014-2020 v juniju 2017. Od takrat dalje je bil uvrščen v vse izvedbene načrte OP 2014-2020 v obdobju, na katero se nanaša revizija. V prvem izvedbenem načrtu INOP 2017-7.0 iz junija 2017 je bilo za projekt Center znanosti do leta 2020 predvidenih 5.520.000 EUR. V nazadnje sprejetem izvedbenem načrtu v obdobju, na katero se nanaša revizija, INOP 2021-21.4 iz novembra 2021 je bilo za projekt Center znanosti do leta 2023 predvidenih 21.902.694 EUR. Ministrstvo ni oddalo vloge za pridobitev nepovratnih sredstev evropske kohezijske politike. Posledično organ upravljanja – Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko ni izdala odločitve o podpori, ki bi ji sledil podpis

pogodbe o sofinanciranju. V obdobju, na katero se nanaša revizija, projekta Center znanosti ni bilo mogoče financirati iz OP 2014-2020, saj se je programsko obdobje za ta operativni program izteklo. Ministrstvo tudi ni izvajalo aktivnosti, da bi bil projekt Center znanosti sprejet v novi finančni perspektivi za obdobje od leta 2021 do leta 2027.

Ministrstvo ni bilo učinkovito pri časovnem upravljanju projekta Center znanosti.

Terminski načrt izvedbe projekta Center znanosti, ki izhaja iz DIIP2017, in terminski načrt izvedbe projekta Center znanosti, ki izhaja iz PIZ2020, določata aktivnosti, termine in trajanje aktivnosti na projektu Center znanosti. Zaključek projekta Center znanosti glede na terminski načrt, ki izhaja iz DIIP2017, je predviden do sredine leta 2022, v PIZ2020 pa je bil podaljšan do konca leta 2023. Iz seznama pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji covid-19, ki jih je junija 2020 sprejela Vlada Republike Slovenije, pa izhaja predviden začetek izvedbe del za projekt Center znanosti do konca leta 2021.

Ministrstvo ni izvedlo vseh aktivnosti v načrtovanem roku, posledično projekta Center znanosti ni realiziralo v zastavljenem terminskem roku, ki je bil predviden do sredine leta 2022, oziroma se projekt ne bo mogel izvesti v roku, ki je bil podaljšan na konec leta 2023.

Ministrstvo ni bilo učinkovito pri reševanju problematike, povezane z zagotavljanjem primerne infrastrukture za razvoj znanosti v okviru projekta Center znanosti.

Vsebinska zasnova projekta Center znanosti je nastajala in se oblikovala več let prek več faz. V letu 2017 so bila pripravljena prva vsebinska in programska izhodišča. V letu 2021 je bilo izvedeno javno naročilo in sklenjena pogodba za izdelavo programskega koncepta. V istem letu je bil pripravljen tudi osnutek programskih izhodišč. Ministrstvo je v letu 2021 pozvalo tudi vse raziskovalne organizacije k zbiranju vsebinskih predlogov za namen vzpostavitve Centra znanosti. Kljub temu ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni dokončno oblikovalo in sprejelo programskih vsebin za Center znanosti. Poleg tega je ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, razpolagalo s projektno dokumentacijo (idejno zasnovo, idejnim projektom in dokumentacijo za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja, v kateri gre zgolj za projekt prostorske zasnove Centra znanosti, ni pa še razpolagalo s projektno dokumentacijo za izvedbo gradnje (PZI) in projektno dokumentacijo izvedenih del (PID).

Ministrstvo je ocenilo, če se projekt Center znanosti v Sloveniji ne bo izvedel, bo to pomenilo, da Slovenija ne bo imela zagotovljene primerne infrastrukture za razvoj znanosti v povezavi z izobraževanjem, gospodarstvom in kulturo. Delovanje bi bilo zelo omejeno in še naprej razpršeno na manjše centre znanosti, ki že delujejo v Sloveniji, ki pa bi ostali na sedanji ravni, brez možnosti dodatnih aktivnosti, širitve dejavnosti, uvajanja novih programov, razvoja in podobno. S tem pa učinkov, ki bi jih omogočala takšna infrastruktura oziroma izvajanje aktivnosti znotraj takšne infrastrukture, kakršna je Center znanosti, ni mogoče doseči. K vzpostavitvi infrastrukture za razvoj znanosti, kakršna je Center znanosti, pozivajo različni deležniki, med njimi izobraževalne institucije in gospodarstvo. Izrazili so potrebo po vzpostavitvi takšne infrastrukture v Sloveniji ter izkazali interes, da pri projektu, če bi bilo potrebno, tudi sodelujejo.

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, tudi ni ustanovilo javnega zavoda Center znanosti, čeprav iz PIZ2020 izhaja, da bo ta ustanovljen najkasneje v prvem kvartalu leta 2021. Je pa ministrstvo z Zakonom o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je bil sprejet

novembra 2021, pridobilo pravno podlago za ustanovitev Centra znanosti kot javnega zavoda. V obdobju, na katero se nanaša revizija, ministrstvo tudi ni obveščalo Vlade Republike Slovenije glede aktivnosti na projektu Center znanosti, čeprav je vlada predmetni projekt določila kot pomembno investicijo za zagon gospodarstva po epidemiji covid-19.

4. Zahteva za predložitev odzivnega poročila

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport mora v roku 90 dni po prejemu revizijskega poročila predložiti računskemu sodišču odzivno poročilo.

Odzivno poročilo mora vsebovati:

- navedbo revizije, na katero se nanaša,
- kratek opis nesmotnosti, ki so bile ugotovljene z revizijo, in
- izkaz popravljalnih ukrepov.

Izkaz popravljalnih ukrepov mora obsegati navedbo popravljalnih ukrepov in ustrezna dokazila o izvedenih popravljalnih ukrepih za odpravo ugotovljenih nesmotnosti.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport mora v odzivnem poročilu izkazati, da je:

1. sprejelo načrt aktivnosti, ki bo vseboval ponovno proučitev potrebnosti uvrstitve projekta Center znanosti v novo finančno perspektivo za obdobje od leta 2021 do leta 2027, odgovorne osebe in roke za izvedbo aktivnosti – točka 2.3.2.

Po drugem odstavku 29. člena ZRacS-1 je odzivno poročilo uradna listina, ki jo potrdi odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev s svojim podpisom in pečatom. Računsko sodišče bo ocenilo verodostojnost odzivnega poročila, to je resničnost navedb o popravljalnih ukrepih, in po potrebi opravilo revizijo odzivnega poročila na podlagi četrtega odstavka 29. člena ZRacS-1. Prav tako bo ocenilo zadovoljivost sprejetih popravljalnih ukrepov.

Če odzivno poročilo ne bo predloženo v roku, določenem v tem revizijskem poročilu, stori odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev prekršek po tretjem odstavku 38. člena ZRacS-1. Če uporabnik javnih sredstev, ki bi moral predložiti odzivno poročilo, niti v roku 15 dni po izteku roka za predložitev odzivnega poročila računskemu sodišču ne predloži odzivnega poročila, se šteje, da uporabnik javnih sredstev krši obveznost dobrega poslovanja¹⁷⁸. Opozarjamo, da se neresnične navedbe v odzivnem poročilu obravnavajo kot neresnične navedbe v uradni listini (drugi odstavke 29. člena ZRacS-1).

Če bo računsko sodišče v porevizijskem postopku ugotovilo, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport krši obveznosti dobrega poslovanja, bo ravnalo v skladu s sedmim do štirinajstim odstavkom 29. člena ZRacS-1.

¹⁷⁸ 3. točka prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije.

5. Priporočila

Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport priporočamo, naj:

- Vlado Republike Slovenije obvesti o načrtovanih aktivnostih na projektu Center znanosti, saj je vlada junija 2020 projekt Center znanosti uvrstila na seznam pomembnih investicij, ki so ključne za zagon gospodarstva po epidemiji covida-19.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Jana Ahčin,
generalna državna revizorka

Vročiti:

1. Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport,
2. dr. Jerneju Pikalu,
3. dr. Stanislavi Setnikar Cankar,
4. dr. Miroslavu Cerarju,
5. mag. Klavdiji Perger,
6. dr. Maji Zalaznik,
7. dr. Simoni Kustec,
8. Državnemu zboru Republike Slovenije.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si